

РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО СЕЛА – ОСНОВА АГРАРНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Матеріали
Причорноморської регіональної
науково-практичної конференції
професорсько-викладацького складу

Міністерство аграрної політики та продовольства України
Миколаївський національний аграрний університет

Навчально-науковий інститут економіки та управління
Обліково-фінансовий інститут

РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО СЕЛА – ОСНОВА АГРАРНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

**Матеріали
Причорноморської регіональної
науково-практичної конференції
професорсько-викладацького складу**

м. Миколаїв, 23-25 квітня 2014 р.

Миколаїв
2014

УДК 338.43.021.8

ББК 65.32-183

Р 64

Конференцію зареєстровано в УкрІНТЕІ (посвідчення № 74 від 03.01.2014 р.)

Редакційна колегія:

В. С. Шебанін – д-р техн. наук, професор;
В. П. Ключан – канд. екон. наук, доцент;
О. М. Вишневська – д-р екон. наук, професор;
Н. М. Сіренко – д-р екон. наук, професор;
М. В. Дубініна – д-р екон. наук, доцент;
В. О. Ханстантинов – д-р. політ. наук, доцент;
Ш. М. Іхсанов – канд. техн. наук, доцент;
Н. Г. Шарата – канд. пед. наук, доцент.

Розвиток українського села – основа аграрної реформи в Україні :

Р 64 матеріали Причорноморської регіональної науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу, м. Миколаїв 23-25 квітня 2014 р. – Миколаїв : МНАУ, 2014. – 125 с.

У збірнику опубліковано тези доповідей науковців обліково-фінансового факультету на Причорноморській регіональній науково-практичній конференції, на якій обговорювались концептуальні питання розвитку аграрного сектора економіки України, вивчався міжнародний досвід данної проблематики, а саме: формування соціально-економічної та інноваційної економіки, вдосконалення обліково-фінансового забезпечення розвитку аграрних підприємств, соціології праці та управління, актуальних проблем суспільно-політичних наук, економічного аналізу і аудиту, особливості глобалізаційних процесів, сучасних комп'ютерних технологій в економіці й освіті, українознавства.

УДК 338.43.021.8

ББК 65.32-183

© Миколаївський національний
аграрний університет, 2014

СЕКЦІЯ “КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИХ ПРОЦЕДУР: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА”

УДК 338.439:657.471

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ТРАНСАКЦІЙНИМИ ВИТРАТАМИ СУБ'ЄКТІВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

*Дубініна М.В., доктор економічних наук, доцент,
Миколаївський національний аграрний університет*

Всі порушення функціонування господарського механізму пов'язані з такими причинами, як нееквівалентний обмін товарами і послугами, розбіжність економічних інтересів у партнерів, невідповідність прав і обов'язків, та ін. У повсякденній практиці ці непорозуміння найбільш гостро впливають на роботу сільськогосподарських підприємств. Проявляються вони в труднощах, з якими господарства стикаються, під час реалізації продукції, користування виробничими послугами, побудови взаємовідносин з органами управління і різними організаціями. Саме ці проблеми, а також непрозорість ринкових стосунків і відсутність необхідної інформації призводять до зростання трансакційних витрат, на долю яких припадає понад 25% від загальних витрат сільськогосподарських підприємств, тому їх скорочення, оптимізація і управління ними представляє актуальний напрям у зниженні собівартості продукції, рості рентабельності і прибутку підприємства.

Під трансакційними витратами слід розуміти економічну оцінку втрат, що виникають в процесі координації діяльності економічних агентів. Специфіка трансакційних взаємовідносин в сільському господарстві визначається характерними особливостями аграрного сектора. Трансакційні витрати досі не отримали визнання в обліковому законодавстві та не виділяються у бухгалтерському обліку. Система обліку, що сформована на сільськогосподарських підприємствах, спрямована на складання форм бухгалтерської та податкової звітності і не призначена повною мірою для отримання інформації про трансакційні витрати. Їх виділення окремим об'єктом в управлінському обліку розв'яже проблему збору, обробки інформації, необхідної для прийняття рішень управлінського персоналу. Проте слід зазначити, що сільгосптоваровиробники не мають достатньої інформації для прийняття таких рішень.

У аграрному секторі економіки важливо, перш за все, визначити склад трансакційних витрат з метою їх обліку та віднесення на відповідні статті витрат. Трансакційні витрати представляють собою сумарні витрати пов'язані: з придбанням виробничих послуг у сторонніх підприємств; з утриманням власних

підрозділів цієї сфери, які сприяють просуванню готової продукції на ринку; з укладенням договорів і захистом своїх прав при одержанні цих послуг.

Методика регулювання трансакційних витрат сільськогосподарських підприємств заснована на застосуванні класифікації, що дозволяє врахувати специфіку АПК і забезпечує можливість прямого впливу на процес управління трансакційними витратами. Вона включає внутрішньовиробничі трансакційні витрати, зовнішні трансакційні витрати і трансакційні витрати у формі недоотриманої виручки. Ці витрати виникають у випадках втрати сільгосппідприємствами частини виручки в результаті розбіжностей визначення якісних показників продукції, що реалізовується, реалізації продукції в терміни і за цінами на шкоду власній вигоді а також у разі втрати продукції у фізичному об'ємі в процесі реалізації.

Розробка системи регулювання трансакційних витрат неможлива без врахування особливостей агропромислового комплексу і впливу державного регулювання на взаємовідносини між суб'єктами. Основні напрями державного регулювання трансакційних витрат аграрного сектору економіки повинні включати розвиток ринкової інфраструктури; формування ефективного конкурентного середовища за допомогою антимонопольного регулювання; розвиток систем інформаційного забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств; регулювання тарифів на послуги транспорту і інших інфраструктурних організацій, послуги пов'язані зі зберіганням аграрної продукції; здійснення товарних і закупівельних інтервенцій на аграрних ринках з метою підтримки прибутків сільськогосподарських виробників; розвиток спеціалізованих кредитних інститутів; підготовку кваліфікованих кадрів для сільського господарства.

Одним з напрямів по регулюванню трансакційних витрат є підвищення керованості поведінки суб'єктів господарювання, яке досягається або шляхом розробки деякого колективного договору, що є правилом поведінки або шляхом впровадження нормативно-правових актів, обов'язкових для виконання усіма суб'єктами господарювання. Йдеться про формування вертикально інтегрованих структур, в яких потоки інформації і укладення договорів переводяться в площину технології. Стимулом до інтеграції є висока міра невизначеності, а трансакційні витрати зростають разом з невизначеністю.

Зростання трансакційних витрат передусім пов'язане з відсутністю розвиненої ринкової інфраструктури в аграрному секторі економіки, через яку можна було б здійснити звичайні ринкові операції. Успішне функціонування таких інститутів визначається державною підтримкою, а ряд складних і дорогих її елементів можна створити тільки при безпосередній участі держави. Із створенням ринкової інфраструктури держава отримає можливість використовувати нові, адекватні ринковій економіці методи і інструменти регулювання продовольчого ринку, що сприятиме стабільності в цій сфері економіки і, отже створювати передумови для реалізації стратегічних національних інтересів. Виробники сільськогосподарської продукції отримають можливість рівного доступу до каналів розподілу в умовах зниження асиметрії інформації і трансакційних витрат.

СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ МАЙНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КООПЕРАТИВІВ: ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ

*Потриваєва Н.В., доктор економічних наук, доцент,
Миколаївський національний аграрний університет*

Сільськогосподарський кооператив, як будь-яка юридична особа, має відокремлене майно, яке при створенні цієї форми господарювання певним чином формується, а згодом примножується. Незважаючи на те, що в Україні здійснювалися як фундаментальні, так і прикладні дослідження проблем, пов'язаних з кооперативними правовідносинами у сільському господарстві, кооперативною власністю, формуванням пайового капіталу та інших суміжних аспектів, зокрема в роботах Бутинця Ф.Ф., Голова С.Ф., Дем'яненка М.Я., Жука В.М., Зіновчука В.В., Канцурова О.О., Коцупатрого М.М., Крисального О.В., Маліка М.Й., Онищенко О.М., Саблука П.Т., Сопка В.В. та інших, однак питання облікового забезпечення формування майна сільськогосподарських кооперативів залишаються розв'язаними не повністю. У свою чергу, це негативно позначається на обранні потрібного облікового підходу у відображенні господарських операцій щодо формування та розподілу майна сільськогосподарських кооперативів в бухгалтерському обліку.

Тому метою дослідження є розкриття специфіки формування майна сільськогосподарських кооперативів при їх створенні та відображення в обліку цього процесу, а також внесення пропозицій щодо його вдосконалення.

Відповідно до Закону України “Про сільськогосподарську кооперацію” сільськогосподарським кооперативом є юридична особа, утворена фізичними та/або юридичними особами, які є виробниками сільськогосподарської продукції, що добровільно об'єдналися на основі членства для провадження спільної господарської та іншої діяльності, пов'язаної з виробництвом, переробкою, зберіганням, збутом, продажем продукції рослинництва, тваринництва, лісівництва чи рибництва, постачанням засобів виробництва і матеріально-технічних ресурсів членам цього кооперативу, наданням їм послуг з метою задоволення економічних, соціальних та інших потреб на засадах самоврядування [1].

Первісне формування майна сільськогосподарського кооперативу відбувається одночасно з його створенням. Слід зауважити, що у сільськогосподарських кооперативах не здійснюється формування статутного капіталу, як це передбачено для господарських товариств. Відповідно до Закону України “Про кооперацію” сільськогосподарський кооператив у порядку, передбаченому його статутом, формує пайовий, резервний, неподільний та спеціальний фонди [2].

Одним з основних джерел формування майна сільськогосподарських кооперативів є внески його членів, а саме: пай, додатковий пай, вступні, членські та цільові внески. При цьому внески можуть бути як у грошовій, так і в майновій

формі. Слід зазначити, що майнові внески можна оформляти первинними документами, призначеними для операцій передачі відповідного майна, якими є: акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (для внесків необоротними матеріальними активами); накладні внутрішньогосподарського призначення (для внесків запасами) тощо.

Разом з тим, відповідно до положень Примірного статуту сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу факт внесення майна, що вноситься членами або асоційованими членами зазначеного кооперативу в рахунок їхнього паю чи додаткового паю, підтверджується актом приймання-передачі майна після державної реєстрації кооперативу [3]. В акті міститься опис майна, що вноситься до кооперативу, його грошова оцінка, дата, підпис члена кооперативу, який вносить таке майно, підпис голови кооперативу та печатка. Таким чином, замість вищезазначених первинних документів у сільськогосподарських кооперативах може застосовуватися акт довільної форми, який містить вищезазначені обов'язкові реквізити.

Формування майна при створенні сільськогосподарського кооперативу за рахунок внесків його членів пропонуємо відображати в бухгалтерському обліку залежно від форми внесків. При цьому надходження додаткового паю доцільно обліковувати на окремому аналітичному рахунку (табл. 1).

Таблиця 1 Відображення в бухгалтерському обліку формування фондів сільськогосподарського кооперативу за рахунок внесків його членів

№ з/п	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1	Надходження вступних внесків на поточний рахунок	311	4022
2	Надходження паю готівкою	301	4021
3	Надходження додаткового паю основними засобами	10	4021
4	Надходження паю будівельними матеріалами	205	422

Синтетичний облік фондів сільськогосподарських кооперативів здійснюється в регістрах бухгалтерського обліку, відповідно до Методичних рекомендацій щодо застосування регістрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств, що затверджені наказом Мінагрополітики від 04.06.09 р. № 390.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про сільськогосподарську кооперацію [Електронний ресурс] : Закон України від 17 липня 1997 року № 469/97-ВР зі змінами та доповненнями – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/469/97-%D0%B2%D1%80>.
2. Про кооперацію [Електронний ресурс] : Закон України від 10 липня 2003 року № 1087-IV – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1087-15>.
3. Примірний статут сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу, затверджений наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 21 травня 2013 року № 315 [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://minagro.gov.ua/ministry?nid=6920>.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВПЛИВУ РІВНЯ ІНФРАСТРУКТУРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА ДІНАМІКУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРІТОРІЙ

*Ксьонжик І.В., кандидат економічних наук, доцент, докторант,
Миколаївський національний аграрний університет*

Загальноекономічний розвиток і його агреговані показники стали передумовою для осмислення процесів інфраструктурного забезпечення, його модернізації та зв'язку зі структурними перетвореннями сталого розвитку економічних систем. Це, перш за все, відбивається в так званих “векторах інфраструктурного забезпечення”, в процесі формування середовища підтримки господарських процесів і забезпеченні напрямків сталого розвитку та конкурентоспроможності.

При цьому, слід зазначити, що інфраструктурне забезпечення розвивається в рамках еволюційного процесу, адекватно реагуючи на всі перетворення і модернізації економічних систем. Процес формування інфраструктурного забезпечення інноваційного розвитку регіону вимагає наявності певних параметрів ефективності і тісноти взаємозв'язку між елементами всередині економічної системи. Найбільш характерними є параметри, що утворюють “підпростір” інфраструктурних елементів і знаходяться в тісній залежності між собою [1].

Якісний рівень інфраструктурного забезпечення визначається тісністю зв'язку між елементами інноваційної та ринкової інфраструктури, при цьому він залежить від наявності інституціональних угод між елементами системи. Інституційне середовище забезпечує даний взаємозв'язок, який можна ідентифікувати з такою категорією як “інфраструктура досягнень” – це вузи, наукові організації, НТЦ, технопарки, проектні структури, де угоди приймають речову форму і виконуються в певних інституційних рамках. Інфраструктура досягнень інноваційної системи в кількісному вимірі може бути представлена патентами і ліцензіями, технічними розробками, господарськими договорами, ноу-хау, авторськими свідоцтвами.

Слід врахувати, що наступним етапом дій інфраструктури досягнень є комерціалізація нематеріальних активів, яка, в свою чергу, супроводжується інфраструктурним забезпеченням. Проводячи оцінку ефективності самого процесу інфраструктурного забезпечення, слід врахувати, що формування інфраструктурного забезпечення відбувається в умовах оптимального розподілу обмеженого ресурсу [2].

Якість рівня інфраструктурного забезпечення для розглянутого моменту часу (t_i) визначається нами коефіцієнтом K_n . При цьому, в міру виділення ресурсу на всі види формування елементів інфраструктурного забезпечення інноваційного розвитку системи, коефіцієнт K_n t_i змінюється. Зміна даного коефіцієнта залежить багато в чому від типу самої системи і рівня ринкової,

інноваційної та інституційної інфраструктури. При цьому під впливом зміни інституційного середовища, проявляється основна якість інфраструктурного забезпечення – його інваріантність. Під інваріантністю ми розуміємо здатність архітектури інфраструктурного забезпечення, комбінувати або всі свої елементи, або частину з них, залежно від ресурсних можливостей системи (регіону). Дослідження в області інноваційного розвитку самої системи показують, що якісний рівень інфраструктурного забезпечення пропорційний його виділяє ресурсу C_p на її формування з коефіцієнтом пропорційності K_p (тобто співвідношення ресурсів, що виділяються на ринкову та інноваційну інфраструктуру), що може бути виражено формулою:

$$(K_p) t_i = K_p \cdot C_p \quad (1)$$

Як вже зазначалося, інфраструктурне забезпечення – інваріантно. В основі інваріантності закладені наступні причини:

- тип системи (ми розглядаємо інноваційно орієнтовану систему);
- кластерний ознака (чи присутній кластерні освіти в даному регіоні);
- особливості інституціональних угод всередині кластерних утворень [3, с. 62-70].

Розглядаючи взаємодію інфраструктурних елементів, слід врахувати їх архітектуру в умовах інваріантності. Якщо ми розглядаємо інноваційну систему усередині індустріального кластера, то взаємодія набору інфраструктурних елементів формуватиметься під впливом крупного виробничо-господарського комплексу, виявляючи зв'язок галузевої специфіки кластера і типу інфраструктурного забезпечення. Більш того, слід врахувати, що інфраструктурне забезпечення супроводжує процеси, пов'язані з трансфертом технологій саме в інноваційно орієнтовані підприємства.

Проведене нами дослідження показало, що максимальний ефект інфраструктурного забезпечення досягається за умови, що загальний обмежений ресурс розподіляється порівну між прямою виробничою діяльністю самого підприємства та інфраструктурним забезпеченням інноваційного розвитку регіону. З'являється необхідність оптимального розподілу ресурсів між інноваційним розвитком через інноваційну інфраструктуру регіону і розвитком виробництва через розвиток самої інноваційної інфраструктури через інфраструктуру досягнень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві : Закон від 17.10.1990 № 400-XII <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/400-12>
2. Галузева програма соціально-економічного розвитку сільських територіальних громад (модельний проект “Нова сільська громада”) : [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://ligazakon.ua>.
3. Губені Ю. Розвиток сільських територій: деякі аспекти інфраструктурного забезпечення / Ю. Губені // Економіка України. – 2007. – № 4. – С. 62-70.

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ РЕФОРМИ ДЕКЛАРУВАННЯ ДОХОДІВ ГРОМАДЯН

*Лагодієнко Н.В., кандидат економічних наук, старший викладач,
Миколаївський національний аграрний університет*

Міністерство доходів і зборів України на виконання Стратегічного плану розробило для обговорення та надання пропозицій форми декларацій про майновий стан та доходи, які планується запровадити при загальнообов'язковому декларуванні доходів громадян.

Концепція реформи декларування доходів громадян передбачає збереження існуючих ставок оподаткування ПДФО для загальних випадків. При цьому виділяють наступні принципи декларування [1]:

- **Обов'язкове декларування** – це розширення кола осіб, які зобов'язані подавати декларацію залежно від рівня доходів або майнового стану відповідно до встановлених критеріїв;
- Критеріями для декларування є рівень річного доходу понад 120 МЗП (з 01.01.2014 р. – 156 120 грн.), або вартість майна понад 1200 МЗП (з 01.01.2014 р. – 1 561 200 грн.), або сума фінансових зобов'язань понад 120 МЗП [2].

Однак при будь-якій вартості майна не потрібно подавати декларацію, якщо одночасно дотримуються такі критерії:

а) квартира загальною площею до 120 м² та/або будинок до 250 м² та/або один колісний ТЗ із об'ємом двигуна не більш як 2500 см³ та/або судно довжиною до 7,5 м та/або земельна ділянка в межах норм безоплатної передачі згідно зі ст. 121 Земельного кодексу (зокрема: для будівництва й обслуговування житлового будинку, господарських будинків і споруджень (присадибна ділянка) у селах – не більше ніж 0,25 гектара, у селищах – не більше ніж 0,15 гектара, у містах – не більше ніж 0,10 гектара; для індивідуального дачного будівництва – не більше ніж 0,10 гектара; для ведення садівництва – не більше ніж 0,12 гектара);

б) немає будь-якого іншого майна, що декларується.

У розрахунку беруть участь усі доходи фізичної особи незалежно від джерел (наприклад, зарплата, чистий дохід підприємця, неоподатковувані доходи тощо). Можливе поетапне зниження рівня критерію доходу. Якщо особа припиняє відповідати критеріям, вона буде зобов'язана подавати декларації протягом наступних трьох років. Інші критерії декларування (одержання доходу не від податкового агента) залишаються незмінними.

На додаток до декларування доходів, податку, відрахувань і пільг здійснюватиметься декларування майна, коштів і фінансових зобов'язань (позичок, кредитів, інших зобов'язань).

Майно включатиме лише майно, що підлягає реєстрації (включаючи вартість незавершеного будівництва), частки у юридичних особах і кошти на рахунках у банках (у перспективі відмова від декларування майна, дані про яке є

в українських реєстрах).

Підлягають декларуванню майно, кошти і фінансові зобов'язання як українські, так і закордонні.

Якщо податок уже утримано протягом року, додаткового зобов'язання сплати податку за декларацією не виникає.

У перспективі передбачається розширення переліку відрахувань, що надаються за декларацією (наприклад суми, сплачені за оренду житла; витрати на утримання дітей у дошкільних навчальних закладах).

На розгляд Міністерство доходів і зборів України дає наступні види декларацій:

- Разова податкова декларація про майновий стан та доходи;
- Податкова декларація про майновий стан і доходи;
- Податкова декларація про майновий стан і доходи, отримані фізичною особою підприємцем від провадження господарської або незалежної професійної діяльності;
- Податкова декларація про майновий стан і доходи, отримані від операцій з продажу (обміну) об'єктів рухомого та нерухомого майна;
- Податкова декларація про майновий стан і доходи, отримані у формі заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат або інших виплат і винагород;
- Податкова декларація про майновий стан і доходи, на отримання податкової знижки.

Разова податкова декларація про майновий стан та доходи – заяви про майно, кошти та фінансові зобов'язання станом на початок звітного періоду, яка подається один раз – у першому році початку декларування. Подання даної форми не передбачає сплати будь-яких податків із зазначених у ній об'єктів декларування. Критеріями для подання разової форми є рівень річного доходу понад 120 МЗП або вартість майна понад 1200 МЗП, або сума фінансових зобов'язань понад 120 МЗП. В даній формі, до речі, необхідно декларувати і готівкові гроші.

Звертаємо увагу, що у випадку ненадання разової форми наявні на початок звітного періоду майно, кошти та фінансові зобов'язання не враховуються в подальшому при застосуванні методу зіставлення доходів і витрат у майбутніх періодах. Отже, схема декларування доходів за новими правилами має наступний вигляд:

Початок року – запроваджуються нові правила.

Кінець року (31 грудня) – фізичні особи:

- а) оцінюють свої доходи за поточний рік і вартість майна, коштів і фінансових зобов'язань на кінець року та
- б) приймають рішення щодо необхідності декларування.

До 1 травня наступного року – фізичні особи подають декларацію за минулий рік і разом з нею разову форму.

Наступні роки – фізичні особи подають поточну декларацію.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Концепція реформи декларування доходів громадян // [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://minrd.gov.ua/data/material/000/081/126334/Kontsepts_ya_reformi_deklaruvannya_dohod_v_gromadyan_V2.pdf
2. Про Державний бюджет України на 2014 рік : Закон України № 719-VII // [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>

УДК 657.471

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ І ПІДРЯДНИКАМИ

*Чебан Ю.Ю., к.е.н., доцент,
Миколаївський національний аграрний університет*

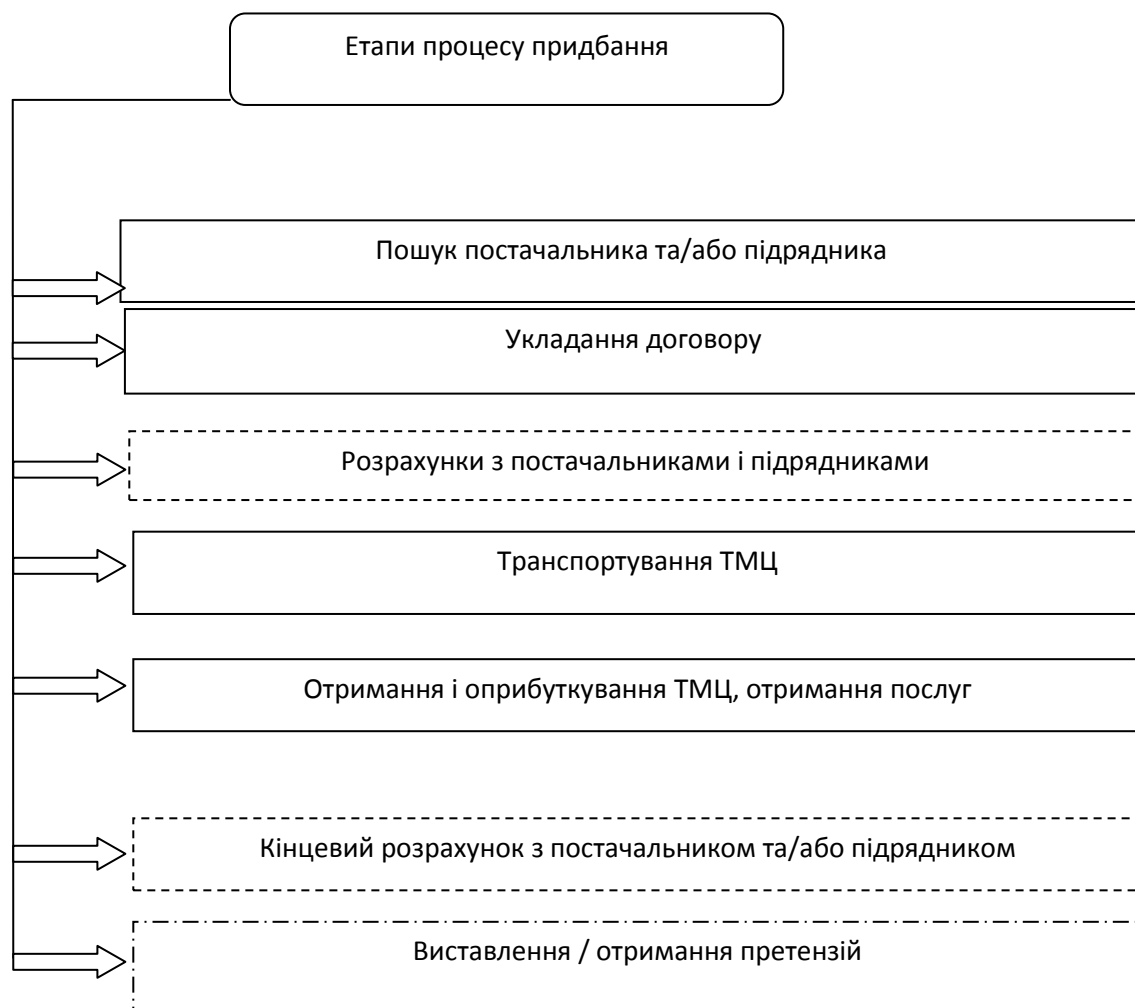
У процесі господарської діяльності підприємства вступають у взаємовідносини з іншими суб'єктами господарювання щодо придбання товарно-матеріальних цінностей, робіт чи послуг із метою забезпечення їх безперервного функціонування. Основними наслідками проведення господарських операцій є виникнення зобов'язань, що призводить до появи кредиторської заборгованості, у тому числі перед постачальниками та підрядниками.

Облік і контроль розрахунків з постачальниками і підрядниками відображені у наукових дослідженнях таких вчених-обліковців як Ф.Ф. Бутинець, Д.Л. Кузьмін, В.П. Пантелєєв, О.П. Погрібна, Ю.О. Распопова, Л.Г. Шемаєва та інших.

З метою усунення фактів виникнення простроченої кредиторської заборгованості, ефективного контролю за своєчасним погашенням заборгованості підприємства перед постачальниками (підрядниками), пропонується вдосконалити аналітичний облік розрахунків з ними шляхом впровадження в документообіг облікової системи аналітичного документа до журналу-ордеру по рахунку 63, а саме, "Відомості розрахунків з постачальниками (підрядниками)". Форма запропонованої відомості будується таким чином, щоб відобразити всі операції, які були здійснені підприємством з конкретним постачальником (підрядником) протягом року (отримання товарно-матеріальних цінностей (послуг) за конкретною поставкою; отримання передплати за конкретну поставку; оплата заборгованості за раніше отриману поставку тощо).

Ведення цієї відомості надасть змогу керівнику господарства щодня правильно планувати платіжний баланс і здійснювати своєчасне погашення кредиторської заборгованості.

Систему внутрішнього контролю процесу придбання товарно-матеріальних цінностей (послуг) за етапами здійснення представлено на рисунку 1.

Примітка:

▭ - етапи процесу придбання, що не змінюють своєї послідовності.

▭ - етапи процесу придбання, що можуть змінювати свою послідовність або відбуватися через певний проміжок часу.

▭ - етап процесу придбання, що відбувається при порушенні договірних зобов'язань.

Рисунок 1 – Етапи внутрішнього контролю процесу придбання товарно-матеріальних цінностей та послуг як результату розрахунків з постачальниками і підрядниками

Джерело: побудовано автором

Запропоновані напрями удосконалення обліку і контролю досліджуваних розрахунків сприятимуть удосконаленню розрахунково-платіжної дисципліни на підприємствах.

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

*Сирцева С.В., кандидат економічних наук, асистент,
Миколаївський національний аграрний університет*

В сучасних умовах стратегічного значення для суб'єктів господарювання набуває організація і управління інноваційною діяльністю, важливим інформаційним механізмом якої є оперативна, комплексна і достовірна облікова інформація.

Відомо, що універсальною інформаційною системою, що задовольняє різноманітними інформаційними потребами суб'єкта господарювання в межах фінансово-господарської діяльності, є бухгалтерський облік.

Особлива актуальність бухгалтерського обліку інноваційної діяльності в Україні багато в чому обумовлена практично повною відсутністю згаданої діяльності в числі традиційних об'єктів обліку та звітності. Іншими словами, сучасний український облік не формує системну облікову інформацію про інноваційну діяльність як самостійний масив даних. Інноваційна діяльність як об'єкт обліку не забезпечений відповідними рахунками бухгалтерського обліку, статтями фінансової звітності, хоча розкривається в показниках статистичної звітності, та є невід'ємним елементом управління. Інновації на сьогодні не знайшли свого відображення як об'єкта обліку в жодному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку, відсутні методичні рекомендації з відображення на рахунках бухгалтерського обліку і в облікових регістрах витрат, доходів і фінансових результатів інноваційної діяльності. Крім того, у Плані рахунків та Інструкції про його застосування не наведено типової кореспонденції рахунків по відображенню витрат, доходів і результатів інноваційної діяльності.

Тому важливою проблемою є створення на підприємстві системи інформаційного забезпечення та удосконалення облікового процесу інновацій, який би відповідав основним вимогам управління.

Організація обліку інноваційних процесів залежить від багатьох чинників: виду інноваційного продукту, ступеня капіталізації інноваційних витрат, системи і порядку включення окремих інноваційних проектів до поточних витрат операційної діяльності, інноваційної інфраструктури та складу виконавців з виготовлення інноваційного продукту.

До того ж на організацію бухгалтерського обліку інноваційних процесів на підприємстві дуже суттєво впливає склад виконавців з виготовлення інноваційного продукту. Від того, яким способом отримано і впроваджено у виробництво інноваційні проекти, залежить склад витрат на них, методи формування їх первісної оцінки.

Проте відсутність методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку витрат інноваційної діяльності призвела до розпорошеності витрат по освоєнню нової продукції на різних рахунках витрат, що ускладнює визначення

собівартості кожного етапу робіт і формування загальної суми цих витрат [1, с. 200-205].

Розроблені в економічній теорії та затверджені на законодавчому рівні підходи до визначення економічної сутності інновацій є основою для розробки методики їх бухгалтерського обліку.

І. Волошин, пропонує облік інновацій проводити в цілях оперативного управління (управлінський облік), а також актуального й реального відображення господарських засобів та процесів у фінансових та статистичних звітах в цілях інформаційного забезпечення зовнішніх користувачів (фінансовий облік) [1, с. 200-205].

Так, витрати на виконання робіт на етапі дослідження необхідно включати до складу витрат поточного періоду; витрати, супутні здійсненню робіт на етапі розробок, формують фактичну собівартість активу.

В обліку капітальні вкладення і поточні витрати обліковуються на рахунках 15 “Капітальні інвестиції”, 23 “Виробництво”, субрахунку 941 “Витрати на дослідження і розробки”. До цих рахунків необхідним є відкриття окремих аналітичних рахунків для обліку інноваційних витрат.

Облік доходів від реалізації продукції ведуть на рахунках 701, 702, 703 без їх виділення в обліку від інноваційної діяльності. З метою співставлення витрат і доходів буде логічно ввести окремий субрахунок 706 “Доходи від реалізації інноваційної продукції”. Аналітичний облік на цьому субрахунку можна вести за видами реалізованих інноваційних продуктів. На окремому аналітичному рахунку до субрахунку 793 “Результат іншої звичайної діяльності” пропонується відображати результат від інноваційної діяльності [2].

Крім того, облік повинен забезпечуватись і відповідним документальним оформленням. Для систематизації, оцінки та накопичення облікової інформації про витрати на інноваційну діяльність, на наш погляд, доцільно використовувати облікові регістри синтетичного обліку, призначені для визначення підсумкових сум витрат із зазначенням кореспондуючих рахунків, та відомості аналітичного обліку, що містять пояснення до інформації регістрів синтетичного обліку.

Отже, в сучасних умовах господарювання немає єдиного досконалої методики щодо організації бухгалтерського обліку інноваційної діяльності на вітчизняних підприємствах. А це в свою, чергу, потребує внесення змін до законодавчо-нормативної бази з бухгалтерського обліку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Волошин І. Основні аспекти обліку інновацій у здійсненні операційної діяльності підприємств / І. Волошин // Економічний аналіз. – 2010. – Вип. 6. – С. 200-205.
2. Шатковська Л. С. Облік інноваційної діяльності [Електронний ресурс] / Л. С. Шатковська, Т. Г. Камінська. – Режим доступу: <http://magazine.faaf.org.ua/content/view/308/35/>.

ПОТОЧНІ БІОЛОГІЧНІ АКТИВИ ТВАРИННИЦТВА ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ ТА УПРАВЛІННЯ

*Лугова О.І., асистент кафедри бухгалтерського обліку,
Миколаївський національний аграрний університет*

Тваринництво належить до однієї з провідних галузей сільського господарства і являє собою комплекс самостійних галузей, від розвитку яких значною мірою залежить рівень забезпеченості потреб населення в продуктах харчування, а легкої і харчової промисловості – в сировині.

Виробництво конкурентоспроможної продукції тваринництва неможливе без ефективного управління підприємством, яке в свою чергу залежить від якості ведення бухгалтерського обліку.

Облікова інформація про стан, рух і результати перетворень біологічних активів використовується при плануванні виробничо-збутової діяльності господарств, нормуванні кормової бази, контролі за їх цільовим використанням. Бухгалтерський облік біологічних активів необхідний при виявленні внутрішньогосподарських резервів підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва. Роль бухгалтерського обліку біологічних активів посилилась з набуттям чинності 1 січня 2007 р. національного П(С)БО 30 “Біологічні активи”. Завдяки цьому біологічні активи виокремлено в окремий об'єкт обліку та впроваджено методологічні засади їх обліку, що відповідають нормам МСБО 41 “Сільське господарство”.

У методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку біологічних активів зазначено, що біологічний актив визнається активом, якщо:

- підприємству перейшли ризики й вигоди, пов'язані з правом власності на біологічний актив;
- підприємство здійснює управління біологічним активом та контроль за його використанням;
- є впевненість, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з його використанням у сільськогосподарській діяльності;
- вартість біологічного активу може бути достовірно визначена [1].

Відповідно до П(С)БО 30 “Біологічні активи” поточні біологічні активи – біологічні активи, здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, приносити в інший спосіб економічні вигоди протягом періоду, що не перевищує 12 місяців, а також тварини на вирощуванні та відгодівлі [2].

Для правильної організації обліку, в першу чергу, важливо чітко визначити об'єкти обліку. Об'єктами бухгалтерського обліку поточних біологічних активів тваринництва є види тварин на вирощуванні і відгодівлі: молодняк великої рогатої худоби, свині, вівці, птиця, звірі, бджоли або однорідні групи цих біологічних активів.

З метою побудови ефективного аналітичного обліку біологічних активів

сільськогосподарських підприємств пропонується класифікувати біологічні активи за такими ознаками (табл. 1).

Таблиця 1 Класифікація біологічних активів для побудови аналітичного обліку в сільськогосподарських підприємствах

Субрахунок	Класифікаційна ознака	Аналітичний рахунок
163 «Довгострокові біологічні активи тваринництва, оцінені за справедливою вартістю» 164 «Довгострокові біологічні активи тваринництва, оцінені за первісною вартістю»	Галузь тваринництва	1631 «Скотарство» 1632 «Свинарство»
	Статеві-вікова група	16111 «Основне стадо корів молочного напрямку»
	Структурний підрозділ	163111 «Основне стадо корів молочного напрямку, бригада № 1»
212 «Поточні біологічні активи тваринництва, оцінені за справедливою вартістю» 213 «Поточні біологічні активи тваринництва, оцінені за первісною вартістю»	Галузь тваринництва	2121 «Скотарство» 2122 «Свинарство»
	Статеві-вікова група	21211 «Телички 20__ р. н.»
		21212 «Телички 20__ р. н.»
		21213 «Бички 20__ р. н.»

Джерело: сформовано з використанням [1, 2, 3]

Застосування запропонованої класифікації сприятиме полегшенню аналізу руху активів за окремими об'єктами обліку, визначенню об'єктів обліку витрат і калькуляції собівартості продукції.

Згідно П(С)БО 30 «Біологічні активи» основним видом оцінки біологічних активів є справедлива вартість, яка визначається на основі цін активних ринків. Проте відсутність в Україні активних ринків купівлі-продажу біологічних активів, складність застосування альтернативних методів визначення справедливої вартості, суперечність трактування принципу історичної собівартості та порушення принципу обачності, визначених Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», ускладнили використання такої оцінки в господарствах. Крім того, негативними наслідками недосконалості методично-організаційних підходів до оцінки біологічних активів є: збільшення трудових і матеріальних витрат на збір та документальне підтвердження інформації про ринкові ціни на активи і сільськогосподарську продукцію й ведення обліку в цілому, зростання суб'єктивності даних Балансу та Звіту про фінансові результати, можливість прийняття необґрунтованих управлінських та інвестиційних рішень тощо.

Більш дієвою та ефективною є використання методики оприбуткування продукції за плановою собівартістю з подальшим її коригуванням до фактичного рівня.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів [Наказ Міністерства фінансів України № 1315 від 29 груд. 2006 р.] : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua>
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 “Біологічні активи” [Наказ Міністерства фінансів України № 790 від 18 лист. 2005 р.] : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://buhgalter911.com>
3. Гончаренко Н.В. Облік та аналіз біологічних активів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.09 – “Бухгалтерський облік, аналіз та аудит” / Н. В. Гончаренко. К., 2010. – 19 с.

УДК 339.564:631.11(477.73)

ОЦІНКА ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

*Пісоченко Т.С., асистент,
Миколаївський національний аграрний університет*

У сучасних умовах процес створення конкурентоспроможної експортоорієнтованої аграрної продукції відбувається складно і нестабільно. Причиною цього є ряд факторів, що негативно впливають на розвиток аграрного сектору економіки України в цілому: кризовий стан вітчизняного аграрного підкомплексу; недостатній рівень інвестиційних ресурсів; нестабільність законодавчої бази; недостатній рівень державної політики підтримки та формування експортоорієнтованого АПК та ін.

Миколаївщина має значні можливості для розвитку сільського господарства, перетворення його у високоефективний, експортоспроможний сектор економіки, здатний забезпечити продовольчу безпеку. Природно-кліматичні умови та родючі землі області сприяють подальшому розвитку аграрного сектору, дозволяють отримувати високі врожаї всіх сільськогосподарських культур в обсягах, достатніх для забезпечення

На теренах Миколаївської області ефективно працюють такі передові підприємства сільськогосподарської галузі України, як група компаній „Агрофьюжн”, АП “Благодатненський птахопром”, СТОВ “Промінь”, ВАТ “Зелений Гай”, ПАТ “Коблево”, ФГ “Владам”, ТОВ СГВП “Агрофлагман”, СВК “Агрофірма “Миг-Сервіс-Агро”, ТОВ “С-Росток”, ТОВ СВФ “Агросоюз”, ТОВ СП “Нібулон” та інші.

Сільське господарство – друга за обсягами та перша по зайнятості трудових ресурсів галузь матеріального виробництва області. Виробництвом сільськогосподарської продукції в області займаються колективні сільськогосподарські підприємства та фермерські господарства. Розглянемо детальніше виробництво сільськогосподарської продукції по деяким видам господарств Миколаївської області у 2012 році.

Рослинництво охоплює ряд певних підгалузей: зернове господарство, цукрово-бурякове виробництво, вирощування соняшника, картоплі, овочів, кормових та інших культур. Більшість сільськогосподарських підприємств Миколаївської області у галузі рослинництва спеціалізується на виробництві зернових та технічних культур, деякі з них займаються вирощуванням овочів, плодів, винограду та іншої продукції рослинництва.

Значну увагу в Миколаївській області приділяють розвитку великотоварного виробництва тваринницької продукції. З метою забезпечення сталого розвитку цієї галузі розроблено та затверджено ряд програм, основним завданням яких є забезпечення рентабельного ведення тваринництва за рахунок нарощування обсягів виробництва тваринницької продукції та доведення їх до рівня, який би забезпечив мінімальні норми споживання населенням, впровадження перспективних ресурсозберігаючих технологій, створення міцної кормової бази, забезпечення зростання рівня продуктивності тварин, зупинення спаду скорочення чисельності худоби.

Динаміка експортної продукції Миколаївської області на період 2012 року складає 2370,7 млн. дол. США (3,37 % до загального експорту країни) та імпоротної продукції – 895,7 млн. дол. США (1,23 % до загального імпорту країни).

Загалом експортована продукція в Миколаївській області з кожним роком збільшується, тобто продукція користується попитом на світових ринках збуту. Імпортована продукція у нашому регіоні з кожним роком зменшується. Це говорить про те, що регіон забезпечений власними продуктами харчування, які є конкурентоспроможними на внутрішньому ринку і не потребує залучення імпоротної продукції. Але все ж таки більша частина продукції сільськогосподарського виробництва області традиційно реалізовувалася на місцевому споживчому ринку, межі зростання обсягів виробництва продукції аграрного сектора обмежувалися платоспроможним попитом населення.

УДК 631.162

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

*Марковська Т.С., викладач Технологіко-економічного коледжу,
Миколаївського національного аграрного університету*

Заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку власник чи уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу [1]. Заробітна плата є основним джерелом прибутків робітників сільськогосподарських підприємств. І саме тому облік праці та виплат працівникам займає одне з центральних місць у всій системі обліку.

Сільськогосподарські підприємства для обліку оплати праці в рослинництві використовують обліковий лист тракториста-машиніста (механізовані роботи) і обліковий лист праці виконаних робіт. Їх ведуть за кожним трактористом і кожним видом виконаних робіт. Документами для нарахування заробітної плати працівникам тваринництва є розрахунок нарахування оплати праці робітникам тваринництва. Потім суми нарахованої заробітної плати за цими документами згруповуються за двома напрямками: по кожному робітнику сільськогосподарського підприємства та за об'єктами обліку витрат [6].

Витрати праці, суми нарахованих заробітних плат та інші витрати згруповуються в журналах – ордерах і щомісяця узагальнюються у виробничих звітах. Записи в журнали – ордери здійснюються на підставі правдивих документів у міру їх надходження та опрацювання. Однорідні операції групують у допоміжних відомостях, місячні підсумки яких переносять у відповідні журнали – ордери. Записи господарських операцій у цих регістрах здійснюються за шаховим принципом, який полягає в тому, що за один робочий прийом суму господарських операцій записують одночасно по дебету та по кредиту рахунків, які кореспондують. Це дає змогу значно скоротити кількість облікових записів, зменшити обсяг облікової роботи і підвищити якість самого обліку [4].

На рахунку 66 “Розрахунки за виплатами працівникам” ведеться узагальнення інформації про розрахунки за виплатами працівникам. Цей рахунок має такі субрахунки: 661 “Розрахунки за заробітною платою”, 662 “Розрахунки з депонентами”, 663 “Розрахунки за іншими виплатами” [7].

В наш час, час науково-технічного прогресу система обліку не стоїть на місці, а постійно удосконалюється, постійно щось змінюється. Так, у 2009 році вийшли нові Методичні рекомендації щодо застосування регістрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств, які було б доцільно використовувати. Але бухгалтери сільськогосподарських підприємств до цих змін відносяться негативно. Адже більшість з них це не молоді люди, у яких за плечима велика практика, і тому вони продовжують працювати за старою схемою.

Також доцільно було б до синтетичного рахунку 66 “Розрахунки за виплатами працівникам” можна відкрити такі субрахунки: 661 “Розрахунки за основною заробітною платою”, 662 “Розрахунки за додатковою заробітною платою”, 663 “Розрахунки за іншими виплатами”, 664 “Розрахунки за депонованою заробітною платою”, 665 “Розрахунки за виплатою відпускних”. Зазначена аналітика до рахунку 66 дасть змогу удосконалити, поглибити облік розрахунків за виплатами працівникам, сприятиме скороченню терміну перевірки, а також матимемо більш детальну інформацію щодо правильності розподілу фонду оплати праці.

Виконуючи Наказ Державного комітету статистики України № 489, сільськогосподарські підприємства мають використовувати типові форми первинної облікової документації зі статистики праці такі як, “Наказ (розпорядження) про прийняття на роботу”, “Особова картка працівника”, “Наказ (розпорядження) про надання відпустки”, “Наказ (розпорядження) про припинення трудового договору (контракту)”, “Табель обліку використання

робочого часу”, “Розрахунково-платіжна відомість працівника”, “Розрахунково-платіжна відомість (зведена)” [5].

Реалізація всіх запропонованих заходів, на нашу думку, дозволить покращити облік розрахунків з оплати праці в сільськогосподарських підприємствах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : - <http://www.rada.gov.ua>.
2. Про оплату праці: Закон України від 24.03.95 р. №108/95-ВР (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : - <http://www.rada.gov.ua>.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 “Виплати працівникам” затверджено наказами Міністерства фінансів України від 28.10.2003 р. № 601 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : - <http://www.rada.gov.ua>.
4. Методичні рекомендації щодо застосування регістрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств, затверджені наказом Міністерства аграрної політики України від 4 червня 2009 р. № 390 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : - <http://www.rada.gov.ua>.
5. Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці: Наказ Державного комітету статистики України від 05.12.2008 р. № 489 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : - <http://www.rada.gov.ua>.
6. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах : [підручник] / [М. Ф. Огійчук, В. Я. Плаксієнко, Л. Г. Панченко та ін.]; за ред. М. Ф. Огійчука. – [4-те вид., перероб. і допов.]. – К. : Алерта, 2007. – 979 с.
7. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах України / За заг. ред. А. М. Коваленко. – Дніпропетровськ: ВКК “Баланс – Клуб”, 2009. – 736 с.

УДК 657: 658.115

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

*Галкін В.В., старший викладач,
Миколаївський національний аграрний університет*

Відповідно до законодавства бюджетні установи ведуть бухгалтерський облік відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та інших нормативно-правових актів щодо ведення бухгалтерського обліку в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної бюджетної політики.

В законодавчому порядку також визначено, що призначення та звільнення головного бухгалтера бюджетної установи здійснюються за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, відповідно до законодавства про працю з урахуванням типових професійно-кваліфікаційних характеристик

головного бухгалтера бюджетної установи, затверджених Кабінетом Міністрів України.

Бухгалтерською службою бюджетної установи усі надходження бюджету та витрати бюджету мають відображатися на рахунках у хронологічному порядку відповідно до встановленої законодавством процедури та усі бухгалтерські записи мають підтверджуватися документально.

Бюджетні установи – органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними у встановленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідно державного бюджету чи місцевого бюджету та є неприбутковими.

Бюджетні установи є первинною ланкою бюджетної системи країни і беруть участь у виконанні як дохідної, так і видаткової частини бюджету відповідно до затвердженого кошторису – основного планово-фінансового документа, який підтверджує повноваження кожної установи щодо отримання доходів і здійснення видатків, визначає обсяг і напрями витрачання коштів за кодами економічної класифікації видатків.

Бюджетні установи функціонують на правах державної чи комунальної форми власності. Таке положення визначає порядок придбання цінностей за бюджетні кошти, формування власного капіталу як основи для започаткування та подальшого здійснення діяльності.

Такі установи у процесі надання нематеріальних послуг здійснюють видатки, які за економічним змістом відрізняються від витрат суб'єктів підприємницької діяльності. Під видатками розуміють державні платежі, що не підлягають поверненню.

Фінансове становище бюджетних установ визначається своєчасністю і повнотою надходження асигнувань з відповідних бюджетів та здійснення видатків згідно з прийнятими зобов'язаннями.

Правильність бухгалтерського обліку забезпечується єдністю системи бухгалтерського обліку, що будується на бюджетній класифікації. Бюджетна класифікація передбачає науково обґрунтоване обов'язкове групування доходів і видатків за однорідними ознаками.

Господарська діяльність будь-якої установи чи організації супроводжується значною кількістю операцій, які мають бути відображені в системі бухгалтерського обліку, та вносять зміну в обидві частини балансу – в активну і пасивну.

Але простого відображення зазначеної події щодо активів і пасивів недостатньо, оскільки для повноцінного управління, планування, оцінки і контролю діяльності потрібна докладніша інформація. Засобами класифікації такої структури відносно бухгалтерського обліку є бухгалтерські рахунки.

Велика кількість і різноманітність господарських операцій, що здійснюються в процесі діяльності бюджетних установ і організацій, потребує певної кількості бухгалтерських рахунків, які для оптимізації облікового процесу повинні бути систематизовані у вигляді визначеної схеми чи форми. Втіленням такого упорядкування і є План рахунків, що становить класифікацію номенклатури бухгалтерських рахунків.

Бюджетні організації здійснюють бухгалтерський облік відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ, затвердженого наказом Міністерства Фінансів України від 26 червня 2013 року № 611 “Про затвердження деяких нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку бюджетних установ”.

План рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ призначений для відображення в бухгалтерському обліку господарських операцій установ та організацій, основна діяльність яких здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів.

В цілому бюджетний облік відображає виконання бюджету через облік: доходів, видатків, грошових коштів бюджету на рахунках, фінансування заходів, передбачених і затверджених у бюджеті, фондів, резервів й рахунків, створених у процесі виконання бюджету, касового виконання бюджету і виконання кошторисів видатків бюджетних установ, тому бюджетний облік дає повну картину виконання бюджетів усіх рівнів.

Бюджетний облік, як один із видів бухгалтерського обліку, є науково обґрунтованою системою нагляду, відображення, групування й узагальнення та контролю за кількісними та якісними показниками виконання бюджету.

Такий облік встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти діяльності бюджетних установ.

Ведення позабалансових рахунків здійснюється за простою схемою, тобто без застосування методу подвійного запису.

Бюджетні установи також можуть вводити нові субрахунки (рахунки другого, третього порядків) із збереженням кодів (номерів) субрахунків цього Плану рахунків.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : - <http://www.rada.gov.ua>.
2. Наказ Міністерства фінансів України від 12.03.2012 № 333 “Про затвердження Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету та Інструкції щодо застосування класифікації кредитування бюджету” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : - <http://www.rada.gov.ua>.
3. План рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ, затверджений наказом Міністерства Фінансів України від 26 червня 2013 року № 611 “Про затвердження деяких нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку бюджетних установ” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : - <http://www.rada.gov.ua>.

МЕХАНІЗМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ СФЕРИ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Коваленко В.І., кандидат економічних наук

Особливістю сучасного періоду функціонування аграрної сфери в Україні є її глибинне і багатостороннє реформування, перетворення основ функціонування. При цьому характер цих перетворень не завжди є послідовним, комплексним і взаємопов'язаним.

Слід визнати, що проблема формування цілісної концепції стратегії соціально-економічного розвитку аграрної сфери складна і багатогранна. Особливу роль в комплексі наукової проблематики такого формування займає методологічне обґрунтування базису концепції – її теоретичних і методологічних передумов. Об'єктом соціально-економічних досліджень в аграрній сфері виступають процеси виробництва, розподілу, споживання сільськогосподарської продукції, а також соціального розвитку сільської місцевості.

Необхідно відзначити, що систематичний аналіз теорій аграрного питання в Україні є окремим предметом цілого ряду наукових досліджень. Завдання цього дослідження полягає в розгляді деяких найбільш принципових підходів з точки зору аналізу і обґрунтування ефективної стратегії розвитку аграрної сфери. Логіка цього дисертаційного дослідження передбачає розгляд соціально-економічного змісту аграрної сфери. Існує два основних трактування змісту поняття “соціальне”: у широкому і вузькому розумінні, У вузькому тлумаченні, під “соціальним” розуміється соціальна сфера, тобто сукупність галузей і підприємств, організацій, прямо і безпосередньо пов'язаних з конкретними умовами і способами задоволення життєвих потреб людей. В даному випадку, до соціальної сфери відносять сферу послуг – підприємства охорони здоров'я, соціального забезпечення, освіти, культури, громадського харчування, комунального обслуговування, пасажирський транспорт, зв'язок і т.і. [1].

У широкому значенні соціальне виступає як сукупність тих чи інших: властивостей і особливостей суспільних відносин, інтегрованих у спільній діяльності і взаємодії індивідів у конкретних умовах місця і часу, що виявляється в їх відносинах один до одного, до свого становища в суспільстві, до явищ і процесів суспільного життя.

У широкому розумінні “соціальне” протиставляється природному, стихійному і біологічному [2]. Під “економічним”, як відомо, в науці розуміють відносини між людьми, що складаються в процесі виробництва, розподілу та споживання товарів і послуг. Безсумнівно, “соціальне” і “економічне” в кінцевому підсумку нерозривно пов'язано. Крім того, в даний час соціальний фактор, людський фактор є невід'ємними елементами економічного і соціального розвитку суспільства, і роль його постійно зростає. При цьому економічне і соціальне виступають нерозривним продовженням і умовою одне для іншого.

Так, при аналізі економічних показників і характеристик необхідно розглядати соціальні передумови, механізми, наслідки тих чи інших дій або нововведень в економічній сфері. Відповідно при розгляді соціальних сторін економічних явищ ми завжди припускаємо конкретний економічний зміст, що базується на групових та індивідуальних інтересах, формах організації, економічних регуляторів ходу розвитку суспільно-економічних процесів.

Для здійснення ефективного наукового аналізу соціально-економічних процесів в аграрній сфері необхідно представляти загальні та принципові тенденції сільськогосподарського розвитку. Задача формулювання загальних закономірностей і тенденцій завжди є складною і великою, її можливо вирішувати тільки значним дослідницьким колективом, оснащеним сучасною методологією пізнання і кваліфікованим складом аналітиків і фахівців різного профілю та рівня спеціалізації. Проте вивчення наукової інформації з даного питання, представленої в звітах всесвітніх організацій, провідних науково-дослідних центрів міжнародних і вітчизняних, навчальних та інформаційних організацій, публікаціях провідних вчених ХХІ століття, а також дані, розміщені на сторінках Інтернету, дозволяють зробити деякі висновки про тенденції та закономірності розвитку сільськогосподарського виробництва зокрема, і аграрної сфери в цілому [3, с. 3-12].

Застосування передових інтенсивних технологій обробітку сільськогосподарських культур і виробництва продукції тваринництва, а також безперервне вдосконалення технологій переробки та зберігання продуктів харчування в країнах з розвиненою ринковою структурою дозволяє зробити висновок про поступове перенесення центру ваги в сільськогосподарському виробництві з задач безпосередньо самого виробництва в сферу екологічної та соціальної гармонії в аграрному секторі [4].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Радченко В.А. Стратегия социально-экономического развития аграрной сферы в условиях переходного периода / В. А. Радченко. – Ростов н/Д, 2000. – 142 с.
2. Обеспечение конкурентоспособности аграрного сектора экономики Украины на внутреннем и внешнем рынках: науч. докл. / Под ред. В.М. Трегобчука, Б.Й. Пасхавера. – К. : Ин-т экономики и прогнозирования, 2007. – 260 с.
3. Лузан Ю.Я. Направления развития сельскохозяйственного производства и социальной сферы села / Ю. Я. Лузан // Экономика АПК. – 2009. – № 7 (177). – С. 3-12.
4. Павлов О.И. Сельские территории Украины: функционально-управленческая модель: монография / О. И. Павлов. – Одесса: “Астропринт”, 2009. – 344 с.

ОСНОВИ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

*Коваль С.В., кандидат економічних наук, доцент,
Херсонський державний аграрний університет*

Згідно нормативно-правовим актам, бухгалтерський облік на підприємстві повинен здійснюватися за певними правилами, яких слід дотримуватися з року в рік. Істотною умовою виконання цих правил є грамотний вибір підприємством облікової політики, спрямованої на досягнення його цілей і задач.

Облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, які застосовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності (ст. 1) [1]. Її головна мета – створення системи обліку конкретного підприємства за єдиними принципами і правилами для надання інформації у фінансовій звітності, яка відповідає якісним характеристикам, наведеним в п. 14 - 17 П (С) БО 1. Перш за все зазначимо, що питання організації бухгалтерського обліку на підприємстві - це прерогатива власника або посадової особи, уповноваженого управляти корпоративними правами підприємства, згідно із законодавством та установчим документам (п. 2 ст. 8 Закону № 996; Лист № 27793) [2]. Отже питання, пов'язані з організацією бухгалтерського обліку та облікової політики, розглядає тільки власник (власники) підприємства або особа, наділена відповідними повноваженнями (наприклад, директор).

Формуванням (розробкою) облікової політики (внесенням змін до неї) на підприємстві повинен займатися виконавчий орган управління підприємством, який розробляє відповідний розпорядчий документ і подає його на затвердження (погодження) власнику (власникам). Таку думку висловив і Мінфін в Листі № 27793. Виконавчим органом на підприємстві може бути, наприклад, бухгалтер, бухгалтерська служба, один із структурних підрозділів обліково-фінансової служби, спеціально створена комісія (найкраще наділити такими повноваженнями постійно діючу інвентаризаційну комісію) і т. п.

Затвердженого зразка розпорядчого документа про облікову політику немає, тому він складається в довільній формі, виходячи із специфіки діяльності підприємства та потреб управління. Формування облікової політики тісно пов'язано з заходами щодо організації бухгалтерського обліку на підприємстві. Отже, наказ про облікову політику повинен мати додаток у вигляді Положення, яке буде містити два розділи:

- розділ I “Організація і ведення бухгалтерського обліку” (організаційний);
- розділ II “Облікова політика підприємства” (методологічний).

Однак, видання окремих наказів не вважається порушенням. Відповідно до п. 9 Наказу Міністерства фінансів України № 137 від 28.05.99 р (далі – П(С)БО) “Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах” вносити зміни в облікову політику можна, якщо:

- змінюються статутні вимоги (тобто вносяться зміни до статуту підприємства);

- змінюються вимоги органу, який затверджує П(С)БО (тобто вносяться зміни або доповнення до діючих П(С)БО або затверджене чергове П(С)БО);
- зміни забезпечать достовірне відображення подій або операцій у фінансовій звітності підприємства [3].

Всі внесені зміни повинні бути обгрунтовані і розкриті у фінзвітності (ст. 4). Діючі підприємства повинні завершити процес формування та затвердження облікової політики (змін до неї) на наступний рік до кінця поточного року, і вже з 1 січня нового року вона повинна застосовуватися всіма структурними підрозділами (включаючи виділені на окремий баланс), незалежно від місця їх розташування.

Новоствореним підприємствам необхідно завершити цей процес до початку їх господарської діяльності та здійснювати першу господарську операцію вже після затвердження облікової політики. Нормативних документів, які б передбачали безпосередню відповідальність підприємства, його власника та посадових осіб за неприйняття розпорядчого документа про облікову політику або за внесення необгрунтованих (з порушенням встановленого порядку) змін, немає. Однак, якщо ж підприємство застосовує методи оцінки, обліку і процедури, щодо яких нормативно-методологічна база передбачає більше одного варіанту, то розпорядчий документ про облікову політику видати необхідно. Таку думку висловив Мінфін у Листі № 27793 [2].

За порушення встановленого порядку ведення бухгалтерського обліку, внесення недостовірних даних до фінансової звітності ст. 1642 КУпАП передбачена адміністративна відповідальність у вигляді штрафу в розмірі від 8 до 15 НМДГ (від 136 до 255 грн.). Ті ж дії, вчинені особою, до якого протягом року було застосовано адміністративна відповідальність за те ж порушення, тягнуть за собою накладення штрафу від 10 до 20 НМДГ (від 170 до 340 грн.) [4].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.99 р № 996-X/1 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua>
2. Про облікову політику : лист Міністерства Фінансів від 21.12.05 р № 31-34000-10-5 / 27793: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua>
3. Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах : Наказ Міністерства фінансів України № 137 від 28.05.99 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua>
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Верховна Рада УРСР від 07.12.1984 № 8073-X.

СЕКЦІЯ “СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ”

УДК 330.341.1:338.432

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ЯК БАЗИС ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

*Сіренко Н.М., доктор економічних наук, професор,
Миколаївський національний аграрний університет*

Інноваційний процес, перетворюючи наукові знання в задоволення потреб суспільства, закономірно потребує злагодженого управління. Ряд науковців вважають, що наука має творчу основу, а тому не підлягає управлінню, з чим не можна погодитися, зокрема й тому, що науково-інноваційна діяльність є основою національної безпеки країни, яка підпорядковується принципам керованості. Зважаючи ж на нові для України процеси, основані на приватній інтелектуальній власності, на протигагу державній, - в дореформений період, відкритість економіки, процеси глобалізації, управління інноваційним розвитком повинне ґрунтуватися на використанні досвіду розвинутих країн із коригуванням на особливості країни і максимально результативного використання наявного потенціалу. Такі дії повинні чітко регламентуватися державою, починаючи із визначення інноваційної стратегії, політики, і закінчуючи контролем за їх виконанням.

Органи державного управління з метою забезпечення реалізації державних функцій повинні забезпечувати відповідні чіткі повноваження та відповідальність. В Україні сьогодні склалася ситуація, яка призвела, до відсутності системності і послідовності у здійсненні державних заходів щодо засад формування і реалізації державної інноваційної політики та до неузгоджених дій органів виконавчої влади як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях [3]. В оцінці цього питання одностайні як науковці-теоретики, так і практики, а тому принципи державного управління інноваційною діяльністю потребують нагального переосмислення, перегляду і відповідної структурної перебудови державних органів виконавчої влади.

Законом України “Про інноваційну діяльність” визначено, що державне регулювання інноваційної діяльності здійснюється шляхом [1]:

- визначення і підтримки пріоритетних напрямів інноваційної діяльності державного, галузевого, регіонального і місцевого рівнів;
- формування і реалізації державних, галузевих, регіональних і місцевих інноваційних програм;
- створення нормативно-правової бази та економічних механізмів для підтримки і стимулювання інноваційної діяльності;
- захисту прав та інтересів суб'єктів інноваційної діяльності;

- фінансової підтримки виконання інноваційних проектів;
- стимулювання комерційних банків та інших фінансово-кредитних установ, що кредитують виконання інноваційних проектів;
- підтримки функціонування і розвитку сучасної інноваційної інфраструктури.

Функціональна розбалансованість у системі органів державної влади призвела до майже повної бездіяльності щодо реалізації в Україні інноваційних принципів розвитку суспільства. Стосовно виконання покладених на неї функцій держава виявилася неспроможною. Пріоритетні напрямки розвитку науки, техніки та інноваційної діяльності визначені не чітко, вони не ґрунтуються на пріоритетності потреб суспільства, що визнається і практиками.

Проблеми української економіки зумовили ситуацію, коли першочерговим є розвиток всіх галузей, але все ж необхідно визначити проривні галузі, розвиток яких забезпечить для України достатній рівень конкурентоспроможності. Науково-технічне відставання України від розвинутих країн значне, а тому слід знайти сферу, де із наявним потенціалом можливо здійснити інноваційний прорив.

Інноваційні процеси в Україні носять фрагментарний характер, як і їх державне регулювання. По піратству інтелектуальної власності Україна наближається до Росії та Китаю, які Міжнародним альянсом із захисту інтелектуальної власності визнані лідерами в цій сфері. У фінансово-кредитній сфері інноваційна діяльність стимулюється лише цільовим субсидюванням технологічних парків, проекти яких не завжди носять стратегічний для України характер.

У зв'язку із відсутністю координації між елементами системи державного регулювання інноваційної діяльності в Україні першочергово необхідно окреслити роль, яку відіграє держава в процесі управління інноваційним розвитком, її функціями в цій сфері:

1. Здійснення моніторингу потреб суспільства, встановлення їх пріоритетності відповідно до політики національної безпеки та інформаційне забезпечення інших суб'єктів інноваційного процесу.
2. Законодавчо-нормативне забезпечення інноваційного процесу.
3. Створення і розвиток інфраструктури інноваційного процесу.

Чіткість у забезпеченні реалізації зазначених функцій необхідно супроводжувати наданням свободи суб'єктам господарювання щодо фінансування науково-дослідних програм відповідно до їх стратегії та ринкової позиції. Розвиток пріоритетних для держави напрямків науки повинен стимулюватися системою механізмів, оснований на державному прямому й непрямому фінансуванні із контролюючими заходами на всіх рівнях інноваційної діяльності.

Відповідно виникне потреба у структуруванні і державних органів із чітким розмежуванням повноважень і відповідальності. Такі підходи до організації державного регулювання інноваційної діяльності забезпечать реалізацію окремих проривних напрямків в науці, техніці і технології, що є основою довгострокового стабільного розвитку держави.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України “Про інноваційну діяльність” № 40-IV від 04.04.2002 р. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
2. Научный парк, или как украинскому ученому стать миллионером // Зеркало недели. - 30.06.2007 р. - № 25 (654). – С. 1,13.
3. Парламентські слухання 20.06.2013 р. “Національна інноваційна система України: проблеми формування та реалізації”. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : - <http://www.rada.gov.ua>.

УДК 336.748.12

ВИДИ ТА НАСЛІДКИ ІНФЛЯЦІЇ

*Бурковська А.В., кандидат економічних наук, доцент,
Миколаївський національний аграрний університет*

Складовою стимулювання соціально-економічного розвитку підприємств, у тому числі й аграрних, є інфляція. Вона як надзвичайно складний багатофакторний процес охоплює всі сфери сучасного виробництва, визначає внутрішню фінансову рівновагу в соціально-економічній системі країни.

Інфляція враховується при складанні програм соціально-економічного розвитку як на макро-, так і на мікрорівнях. Адже інфляція в країні має вплив і на взаємовідносини з міжнародними кредитно-фінансовими інституціями, і на вітчизняні соціальні питання, виробництво, обсяги товарообороту, і на зростання заробітної плати українських агротоваровиробників.

Основою інфляційних процесів у ринковій економіці є невідповідність товарної пропозиції грошовому попиту. Загальновідомо, що необґрунтоване підвищення заробітної плати (без зростання продуктивності праці) призведе до інфляції. Різноманітність причин інфляції спостерігається як у сфері виробництва і реалізації продукції, так і при зміні грошової маси в обігу та швидкості її обертання. Порушення закону грошового обігу, коли маса грошей, що фактично знаходиться в обігу на певний відрізок часу, переважає об'єктивно необхідну (для забезпечення потреб економіки), призводить до зниження купівельної спроможності грошових одиниць, їх знецінення.

Знецінення грошей як найважливіша форма прояву інфляційних процесів може відбуватися у різних темпах. Завдяки цьому класифікувати інфляцію можна за такими видами:

- повзуча (характеризується зростанням цін до 5 % на рік і маси грошей в обороті. Це єдиний вид інфляції, що позитивно впливає на вітчизняного товаровиробника, стимулюючи підприємницьку активність. Так як суб'єкти ринку ще не відчують надмірної емісії грошей, вилучають з обігу і нагромаджують гроші, зростає попит на інвестиції. А це розширює виробництво і обіг товарів);

- помірна (зростання цін у межах 5-20 % на рік спонукає підприємців, фінансові структури та уряд вживати адаптаційні до ринкових змін заходи);

- галопуюча (нерівномірне, стрибкоподібне, нерегульоване зростання цін у межах 20-100 % на рік. Відбувається криза грошової системи, скорочуються виробництво і товарообіг. Інфляція стає неконтрольованою. Розбалансована економіка потребує термінових антиінфляційних заходів);

- гіперінфляція (темпи зростання цін перевищують 100 % на рік. Це крах грошової системи. Гроші втрачають свої функції, поширюється бартер, порушуються фінансові та кредитні механізми, деформуються економічні та соціальні процеси);

- суперінфляція (темпи зростання цін перевищують 1000 % на рік, що є причиною хаосу на ринку, посилюються спекуляція і «тіньова економіка», зростає соціально-економічна і політична нестабільність).

Розглянуті види інфляції притаманні відкритій інфляції, що характеризується тривалим і необмеженим зростанням цін у країнах з ринковою економікою. Прихована ж інфляція (урядова) характеризується лише зовнішньо стабільністю, але з наявністю товарного дефіциту.

Передбачуваність прогнозованої інфляції дозволяє товаровиробникам захиститися від її згубного впливу. Неочікувана інфляція стає несподіваною для суб'єктів ринку через різке підвищення рівня цін.

Знецінення національної грошової одиниці, що проявляється у зниженні її курсу відносно іноземної валюти називається девальвацією. За 17 років свого існування українська гривня зазнала значної девальвації. Низький курс гривні робить дешевшим експорт вітчизняної продукції і дорожчим імпорту. А високі ціни на імпортовані товари автоматично призводять до зростання цін на внутрішньому ринку. Також імпортувати інфляцію можна і через надмірність припливу в країну іноземної валюти. Тому можна стверджувати, що на рівень інфляції впливає за певних обставин обсяг чистого експорту.

Слід зазначити, що в Україні щорічно спостерігається зменшення рівня інфляції. Так, наприклад, у 2010 р. рівень інфляції становив 9,1 %, у 2011 р. – 4,6 %, у 2012 р. відбулась дефляція 0,2 %, у 2013 р. споживчі ціни підвищились лише на 0,5 % [1].

Наслідки інфляції дуже складні та мають різні напрями спрямування. До соціальних наслідків слід віднести : зменшення доходів всіх верств населення і особливо – незахищених; знецінення заощаджень; погіршення рівня життя населення з фіксованими доходами; скорочення платоспроможного попиту населення; невпевненість працівників щодо працевлаштування, а підприємців – щодо перспектив свого економічного становища; загострення соціальних суперечностей у суспільстві.

До економічних наслідків відносяться: скорочення обсягів вітчизняного виробництва і нових капіталовкладень (капітал переміщується із сфери виробництва у сферу обігу, де вища швидкість його оборотності надає можливість отримати великі прибутки); зменшення державних доходів і обсягів інвестицій; посилення диспропорцій економічного розвитку; поширення бартеру; погіршення платіжного балансу країни; розбалансування банківської системи (девальвація національної валюти, зменшення депозитних і кредитних операцій).

Отже, інфляція в Україні як наслідок негативних процесів в економіці представляє собою переплетення майже всіх різновидів інфляції. Її розвиток як один з найтяжчих проявів макроекономічної нестабільності має свої особливості й складності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. В зеркале статистики. Инфляция в 2013 году составила 0,5 % // Вестник Прибужья. – 2014. – № 2. – С. 1.

УДК 334.722.330.162: 338.432

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ОДНА ІЗ СКЛАДОВИХ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

*Лункіна Т.І., кандидат економічних наук, доцент,
Миколаївський національний аграрний університет*

На ефективний розвиток аграрного сектора впливає соціальна політика, якої дотримуються суб'єкти галузі і в результаті реалізації якої досягається певний рівень добробуту сільського населення, забезпеченість якісними продуктами харчування тощо.

Відповідно до Методики визначення основних індикаторів продовольчої безпеки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.12.2007 р. № 1379 “Деякі питання продовольчої безпеки” у звіті “Про стан продовольчої безпеки України у 2012 році” середньодобова поживність раціону українця у даному році становила 2954 ккал, що на 18,2 % перевищує граничний критерій (2500 ккал). Порівняно із 2011 р. споживання калорій населенням України зросло на 0,1 відсотка. Як і у попередні роки, основну частину калорій українці споживали із продукцією рослинного походження. Натомість лише 28,6 % середньодобового раціону забезпечується за рахунок споживання продукції тваринного походження, що майже у 2 рази нижче за встановлений граничний критерій (55 %). При цьому, порівняно з 2011 р. кількість калорій, яку споживало населення у вигляді харчових продуктів тваринного походження, зросла на 4,6 відсотки [2].

Розглядаючи економічну безпеку з точки зору структурно-функціонального аспекту, варто відмітити, що вона включає такі основні складові: політико-правові; фінансову; виробничо-технологічну; інвестиційну; інноваційну; екологічну; маркетингову; інтелектуально-кадрову; соціальну; зовнішньоекономічну та інші. Кожна із цих складових має розгалужену систему показників, які визначають основні її параметри [1].

Зростання актуальності питання соціальної відповідальності у формуванні економічної безпеки держави, особливо в аграрній сфері, зумовлює посилення уваги з боку науковців до даної проблематики. Даному питанню присвячено

увагу зарубіжними та вітчизняними науковцями, серед них: Х. Боуен, О. Бородіна, Ю. Губеня, О. Дробіленко, Й. Завадський, Б. Пасхавер, П. Саблук, С. Сімпсон, З. Хілтон, В. Юрчишина та інші. Проте вплив соціальної відповідальності на формування економічної безпеки держави через призму соціально-економічної системи в аграрному секторі не досить глибоко досліджено, що і свідчить про доцільність подальшого опрацювання її теоретичних та практичних засад.

Зниження якості життя громадян та рівня доходів населення вимагає від держави підвищення вимог щодо формування і реалізації соціальної політики. Незважаючи на це, протягом останніх років спостерігається значне скорочення фінансування саме даної сфери, неузгодженість різних видів виплат із потребою щодо підтримки певних верств населення.

Тому в сучасних умовах господарювання постає нагальна потреба в створенні такого економічного інструменту, який би, не зважаючи на вплив внутрішніх і зовнішніх факторів, міг вчасно реагувати на негативні наслідки в суспільстві та мінімізувати ризики, пов'язані з економічною безпекою держави.

Соціальна відповідальність є однією з тих рушійних сил в економіці держави, яка виводить країну на новий щабель розвитку за рахунок збалансування його економічної і соціальної складової. Тому основою досягнення економічної безпеки в державі, на нашу думку, повинна стати саме соціальна відповідальність суб'єктів господарювання, як усвідомлення власної ролі в економічних відносинах суспільства та забезпечення балансу інтересів при досягненні загальної цілі розвитку.

Проблеми безпеки стосовно соціальної відповідальності проявляється в поєднанні останньої із технічним, економічним та психологічним континуумом і забезпеченні їх збалансування в процесі розвитку соціально-економічної системи. В залежності від рівня кожної із окреслених складових на аграрних підприємствах можуть змінюватися і стратегії безпеки (економічної, соціальної, психологічної).

Отже, соціальна відповідальність відіграє важливу роль у формуванні економічної безпеки, тому що саме від даної складової залежить рівень життя населення, створення належних умов щодо розвитку соціальної політики в державі та формування головного індикатора країни – ВВП.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кулагина Н. А. Теория и методология экономической безопасности агропромышленного комплекса : автореф. дис. на соискание ученой степени докт. эконом. наук : спец. 08.00.05 “Экономика и управление народным хозяйством (экономическая безопасность)”. – Москва, 2012. – 45 с.

2. Социальная ответственность как основа формирования континуума безопасности региона / С. И. Борталевич // Управление экономическими системами : электронный научный журнал, 2012 г.

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ СТРАХУВАННЯ

*Рябенко Г.М., кандидат економічних наук, доцент,
Миколаївський національний аграрний університет*

Головною метою страхування в аграрному секторі економіки є стабілізація виробництва шляхом відшкодування втрат внаслідок несприятливих подій, настання яких не можна передбачити у часі та просторі. Страховий захист сільськогосподарського виробництва є оптимальним способом забезпечення безперервності, збалансованості і стабільності розвитку аграрного ринку та одним із ефективних методів повернення збитків в аграрному секторі. Основна мета страхування сільськогосподарських ризиків – це часткова чи повна компенсація суб'єкту господарювання втрат через несприятливі, в основному, природні явища [1, с. 147-152]. Об'єктивна економічна необхідність використання страхування в сільському господарстві пояснюється недостатніми можливостями держави і ринку забезпечити широку маневреність фінансовими ресурсами господарюючих суб'єктів.

Проведений аналіз ринку агрострахування в Україні показав, що у 2012 році порівняно з 2011 роком кількість укладених договорів страхування скоротилася на 774 або на 28,6 %, застрахована площа сільськогосподарських культур – на 59 тис га або на 7,5 %, отримано суму премії – на 5,9 млн грн., проте збільшилася середня ставка премії на 0,03 %, рівень виплат – на 21,0 в.п. За досліджуваний період у 2007 році найбільше було укладено договорів страхування – 4397, відповідно, застраховано найбільше площі – 2360 тис га. А у 2005 році було укладено лише 910 договорів, застраховано 390 тис га площі та отримано 12,8 млн грн. внесків. Страхова ставка премії починаючи з 2009 року постійно зростала і у 2012 році становила 3,77 % [3].

У 2012 році найбільш активно страхували сільськогосподарські культури у Полтавській, Кіровоградській, Сумській, Вінницькій та Харківській областях. Абсолютним лідером по агрострахуванню є Полтавська область, де було укладено 527 договорів страхування, що складає 27,2 % від всіх укладених договорів в цілому в Україні, застраховано 84,9 тис га площі сільськогосподарських культур (11,7 %), страхова сума становила 765,5 млн грн. (22,1 %) та отримано 46,1 млн грн. страхових премій (35,3 %), при цьому ставка премії становила 6,02 % [3].

У Закарпатській та Чернівецькій областях найменше укладено договорів страхування, відповідно, 4 та 9, застрахована площа складає 1,3 та 1,2 тис га, страхова сума становила 5,5 та 7,7 млн грн., отримано страхових премій 0,2 та 0,3 млн грн, відповідно

У Миколаївській області у 2012 році було укладено 39 договорів страхування (2,0 %), застраховано 12,2 тис га (1,7 %) площі сільськогосподарських культур, страхова сума становила 32,2 млн грн. (0,9 %), отримано страхових премій у сумі 1,1 млн грн. (0,8 %).

У 2012 році “Українська аграрно-страхова компанія” (УАСК) займає лідируючі позиції. Так, УАСК було укладено 648 договорів, що складає 33,5 %, застраховано 113,6 тис га (15,6 %) площі, страхова сума складала 793,3 млн грн. (22,9 %), отримано страхових премій на суму 49,8 млн грн (38,2 %), ставка премії становила 6,27 %.

На другому місці страхова компанія “Провідна”, де було укладено 366 договорів або 18,9 %, застраховано 126 тис га (17,3 %) площі, отримано страхових премій на суму 24,0 млн грн (18,4 %), ставка премії складала 3,61 %.

На останньому місці страхова компанія “Універсальна”, де було укладено лише 5 договорів страхування, застраховано 1,5 тис га площі, зібрано 0,1 млн грн. страхових премій [3].

Відповідно до Закону України “Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою”, у кінці 2012 року приступило до роботи об'єднання страховиків “Аграрний страховий пул”. Згідно закону, програма страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою впроваджується єдиним об'єднанням страховиків – Пулом. Головним завданням Пулу є координація діяльності страхових компаній та сприяння наданню сільгоспвиробникам якісних страхових послуг. У його функції входить впровадження нових стандартних страхових продуктів, організація якісних програм перестрахування.

У 2012 році держава виділила 70 млн. грн. на виплату компенсацій на страхування озимої пшениці від втрат у період перезимівлі.

Сучасний стан розвитку системи аграрного страхування диктує потребу у формуванні системного підходу до його розбудови. Системний підхід передбачає визначення та законодавче оформлення форм взаємодії трьох головних учасників аграрного страхування – сільськогосподарських виробників, страхових компаній та уряду. Виходячи з інтересів та можливостей учасників системи, центральна роль у ній має належати уряду, який, реалізуючи державну політику підтримки аграрного страхування, забезпечує узгодження інтересів інших учасників системи та консолідацію їх зусиль, спрямовуючи їх на досягнення основної мети розвитку системи.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гутко Л. М. Досвід державної підтримки страхування ризиків сільськогосподарського виробництва / Л. М. Гутко // Економіка АПК. – 2009. – № 10. – С. 147-152
2. Матвієнко Г. А. Інституційні основи розвитку аграрного страхування на регіональному та державному рівнях в Україні / Г. А. Матвієнко // Інвестиції: практика та досвід. – 2008. – № 18. – С. 46-48
3. Рынок агрострахования в Украине в 2012 году // Проект IFC “Развитие агрострахования в Украине” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://2012AginsuranceMarket>

ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ УПРАВЛІННЯ НА АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

*Баришевська І.В., кандидат економічних наук, асистент,
Миколаївський національний аграрний університет*

Постійне загострення конкуренції, зміна ринкової ситуації та потреб клієнтів змушують вітчизняні підприємства шукати нові інструменти забезпечення своєї конкурентоспроможності. На Заході як такий стратегічний інструмент використовують організаційну культуру. В Україні процеси формування й розвитку організаційної культури проходять стихійно, поза увагою власників і керівництва підприємств, такий інструмент управління персоналом і його нематеріальна мотивація залишаються незадіяними. Водночас це стримує розвиток персоналу, оскільки організаційна культура нездатна до швидких змін.

Якість виробничої діяльності на аграрному підприємстві насамперед залежить від ефективної побудови організаційної структури управління та прийняття управлінських рішень. Саме організаційна структура управління показує взаємозв'язок між різними підрозділами управління, їхню ієрархічну будову, забезпечуючи при цьому розвиток виробничо-економічних інтересів підприємства. Ключовими поняттями структури управління є елементи, зв'язки, повноваження та її рівні. Елементами організаційної структури управління можуть бути як окремі працівники, так і служби або органи апарату управління, у яких зайнята певна кількість спеціалістів, що виконують відповідні функціональні обов'язки.

Організаційна культура й організаційний клімат є двома основними факторами продуктивного функціонування аграрних підприємств, тобто саме тут формується ідеал цілісності, впровадження в практику якого дозволяє організації функціонувати найбільш оптимально як усередині даного соціуму, так і в якості особливої соціальної групи.

Кожен працівник повинен постійно підвищувати власний рівень кваліфікації, самовдосконалюватись, всебічно розвивати свої здібності, які необхідні для досягнення цілей підприємства. Одночасно керівництво має організувати систематичне і безперервне навчання, яке допоможе повному розкриттю можливостей працівників.

На думку А. Погорадзе структура організаційної культури включає п'ять елементів [3]:

- культура умов праці: характеристики і показники санітарно-гігієнічних, психофізіологічних, соціально-психологічних і естетичних умов праці;
- культура засобів праці і трудового процесу: впровадження досягнень науки і техніки у виробництво, рівень автоматизації і механізації, якість устаткування і інструментів, ритмічність і плановірність роботи підприємства, рівень матеріально-технічного забезпечення, якість продукції, що випускається, використання передових методів праці, методи оцінки результатів, забезпечення

дисципліни;

- культура міжособових відносин (комунікацій): соціально-психологічний клімат в трудовому колективі, відчуття колективізму, взаємодопомога, наявність і розділення працівниками цінностей і переконань компанії, особливості зовнішніх комунікацій з навколишнім середовищем;

- культура управління: методи і стиль керівництва, гуманізм, індивідуальний підхід, відношення до персоналу, професіоналізм управлінців, методи мотивації і стимулювання, підвищення рівня задоволеності працею;

- культура працівника: етична культура (поведінка, знання етикету і етики, ціннісні орієнтації, переконання і культура відчуттів) та культура праці (рівень освіти і кваліфікації, відношення до праці, дисциплінованість, старанність, творчість на робочому місці).

Більшість керівників не замислюються, що відсутність чіткого розуміння працівниками питань підпорядкування, зон відповідальності, і як наслідок, визначених вимог до результатів роботи – призводить до більшості організаційних збоїв, дублюванню функцій, що ведуть до зайвих незворотних витрат.

Сьогодні на аграрних підприємствах на досить примітивному рівні формується організаційна структура управління. Тому, при побудові структури системи управління необхідно дотримуватися певних принципів, оскільки вона є основою системи управління розвитком підприємства (табл. 1).

Таблиця 1 Принципи побудови структури системи управління на аграрних підприємствах

Принцип	Характеристика
Визначення ліній влади	Будується ієрархія влади
Поєднання повноважень і відповідальності	Сумісність виявляється в обсягах влади і мірі відповідальності. Дія цього принципу повинна зупиняти зловживання владою і мотивувати серйозне відношення керівника до проблем, що вирішує, і до людей, які виконують завдання
Ефективності прийняття рішень	Точність, швидкість та правильність ухвалених рішень свідчать про рівень компетентності працівника і в результаті визначають результативність діяльності підприємств в цілому

Джерело: побудовано за даними [2, с. 27-37]

Для відображення структурних взаємозв'язків основних рівнів та підрозділів організації, їх підпорядкованості на практиці використовують схеми організаційної структури управління. Такі схеми є лише скелетом системи управління, оскільки не розкривають склад та зміст функцій, прав та обов'язків підрозділів та посадових осіб.

Формування управлінської культури – процес багатогранний та складний, і один з його аспектів безпосередньо пов'язаний із проблемами ефективності

управлінської праці, з тими якісними характеристиками, що істотно впливають на її рівень та оцінку.

Культура управління (управлінська культура) – це певна сукупність базових, формальних і неформальних припущень (цінностей, переконань, підходів до діяльності, звичок і традицій, стилю керівництва, рівня взаємного співробітництва організації та ін.), які роблять підприємство винятковим у своєму роді; рівень практичних досягнень в умовах управлінської праці [1, с. 280-286].

Вирішальним моментом у визначенні організаційна структура управління є стан свідомості управлінських кадрів, їх особистісні якості, що відбивають рівень морально-духовного розвитку працівників системи керування.

Від того, якими знаннями володіють керівники, від ступеня науковості, глибини світогляду кожного з них; від того, які морально-етичні норми праці та відношення до неї, від організаційних навичок і вміння володіти собою, розуміння психології працюючих поруч людей, залежить культура управління даного підприємства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гринчук С. О. Управління розвитком трудового потенціалу України : [монографія] / С. О. Гринчук, В. Г. Сумцов. – Херсон : Вид-во ПП Вишемирський В. С., 2010. – С. 280–286.
2. Гарват О. А. Удосконалення організаційних структур підприємств в умовах нестабільної економічної ситуації / О. А. Гарват // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 3, Т. 1. – С. 27-37.
3. Погорадзе А. А. Культура производства: сущность и факторы развития / А. А. Погорадзе. – Новосибирск : Наука. Сиб. Отделение, 1990. – 246 с.

УДК 368.914(477)

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЕНСІЙНИХ СИСТЕМ У КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Павлюк Є.О., аспірант,

Миколаївський національний аграрний університет

Переорієнтація вітчизняної економіки на ринкові відносини, а також низький рівень пенсійного забезпечення та негативні демографічні зміни вимагають здійснення реформи вітчизняної пенсійної системи. Інтеграція України у світову систему господарювання, вихід її на міжнародний ринок праці потребує наближення вітчизняного законодавства до світових стандартів пенсійного забезпечення. Перш за все, увагу слід приділяти досвіду європейських країн, які відрізняються високим рівнем стандартів та раціональною організацією функціонування пенсійних систем, і можливості його адаптації до вітчизняних умов і потреб.

Пенсійні системи країн з розвинутою ринковою економікою значною мірою відрізняються одна від одної. Це пояснюється різницею в економічних потенціалах окремих держав, рівнем розвитку національних систем соціального забезпечення, а також демографічними, культурними, соціально-політичними особливостями кожної країни. Основною особливістю соціально-орієнтовної ринкової економіки в Європейському Союзі є не лише високий рівень життя, а й досягнення його основною частиною населення.

Одним з основних факторів, що визначають розвиток національних пенсійних систем, є вибір моделей та механізмів їх фінансування. У більшості країн ЄС переважає розподільчий тип пенсійної системи, заснований на принципі солідарності поколінь. Особливість цієї системи полягає в тому, що пенсії нинішнім пенсіонерам формуються за рахунок працюючих громадян. Ця система носить найменування Pay as You Go, тобто “виплата по ходу”. Пенсійна модель, заснована на відрахуваннях з доходів працюючого населення, поширена в більшості європейських держав [2, с. 53-58].

Альтернативою розподільчій пенсійній системі є накопичувальна модель, яка вважається більш прийнятною в ситуації старіння населення, коли розмір пенсійних виплат безпосередньо визначається стажем роботи, величиною заробітної плати та страховими внесками майбутнього пенсіонера. Головним принципом формування пенсій при накопичувальній системі є тривале систематичне накопичення коштів (пенсійних внесків). При цьому вільні грошові кошти інвестуються з метою отримання додаткових доходів, необхідних для виконання зобов'язань з пенсійних виплат. В даний час в жодній країні ЄС відсутні виключно розподільчі та виключно накопичувальні пенсійні системи, а має місце їх поєднання.

Системи пенсійного забезпечення країн Європейського союзу поділені на декілька рівнів, коли в пенсійному забезпеченні громадян задіяна держава, роботодавці та самі громадяни. Традиційним є поділ пенсійного забезпечення на три взаємодоповнюючі рівні пенсійного страхування:

1. **Обов'язкове державне пенсійне страхування** – базовий рівень, діяльність якого носить обов'язковий характер, регулюється законодавчо та гарантує громадянам мінімальний (базовий) рівень пенсії. Базовий рівень є розподільчою частиною пенсійного забезпечення, оскільки внески, здійснені працівниками в поточному місяці, використовуються на поточну виплату пенсій вже в наступному. У країнах ЄС даним видом страхування охоплені 80-100 % населення.

2. **Виробниче (професійне) пенсійне страхування** – другий рівень пенсійного забезпечення, є добровільною угодою між роботодавцем і працівником, відповідно до якої працівник здійснює відрахування до спеціально створених фондів розвитку підприємства чи інвестиційних фондів, з яких кошти використовуються для одержання прибутку. В такому випадку роботодавець стимулює подібні відрахування, додаючи певну частку з власних коштів на рахунок працівника. Часто такі фонди користуються податковими пільгами. Після досягнення працівником пенсійного віку, організації виплачують своїм колишнім співробітникам пенсії від підприємств додатково до виплат,

встановлених державою. У такому виді страхування задіяні близько 50 % працівників.

3. Приватне страхування – третій, вищий рівень системи пенсійного забезпечення в країнах ЄС. Реалізується через участь громадян в приватних інвестиційних фондах, придбання цінних паперів, здійснення довгострокових ощадних вкладів, страхування життя. Даний рівень пенсійного страхування є цілком добровільним. В Германії, наприклад, держава стимулює відрахування працівника за принципом “пенсії Рістера”, коли на кожні 100 одиниць відрахування працівника надбавка держави складає 15 одиниць, при чому надбавка збільшується із зростанням відрахувань. Проте є одна умова – працівник не може використати кошти одноразово, лише протягом по-життєвої пенсії після досягнення відповідного віку [1, с. 24-35]. Цей рівень пенсійного забезпечення використовують 20-25 % населення, залежно від країни ЄС.

Вцілому, концепція трирівневої системи пенсійного забезпечення зарекомендувала себе як ефективна. Проте, проблемними аспектами пенсійних систем країн ЄС залишається зростаюче навантаження на бюджет з боку демографічної ситуації, що склалася, а також зростаючого безробіття, яке змушує громадян, що втратили роботу, достроково виходити на пенсію. Оскільки експертами прогнозується зростання демографічного навантаження на систему соціального захисту в країнах Європейського Союзу і в майбутньому, доцільним є поступовий перехід від переважання розподільчої складової системи пенсійного забезпечення до накопичувальної, оскільки це дозволить подолати негативний вплив демографічної ситуації, що склалася в ЄС, а також сформувати більше вільних інвестиційних ресурсів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Зырянова Т. В. Зарубежный и отечественный опыт регулирования пенсионной системы / Т. В. Зырянова, Е. М. Кот // Бухгалтерский учет в бюджетных и некоммерческих организациях. – 2007. – № 2. – С. 24-35.
2. Величина О. В. Реформирование системы социальной защиты в странах Европейского Союза / О. В. Величина // Вестник РУДН. – 2009. – № 2. – С. 53-58.

УДК: 378.4:504:001.895.008

ІДЕЯ УНІВЕРСИТЕТУ АГРАРНИХ ВНЗ

Волкова І.Г., асистент,
Миколаївський національний аграрний університет

У зв'язку з постійним розвитком та збільшенням вищих навчальних закладів (ВНЗ), а зокрема і університетів на українському просторі за необхідне вважаємо дослідження виникнення та розвитку поняття “ідея університету”.

Таке поняття, як “ідея університету” розглядалося, ще за часів І. Канта, він один з перших розглядав сутність університету, на його думку університет повинен будуватися на “ідеї розуму”. З часів Канта і впродовж історичного розвитку ідея університету постійно змінювалась, особливі зміни відбулися останнім часом.

Також одним з вчених, який присвятив ідеї університету безліч робіт був Джон Генрі Н'юмен. Він вважав, що університет на відміну від школи створює особливе середовище для студента. Адже в школі вивчаються вже доведені правила, а в університеті завжди відчуття пошуку, адже наука – це ще не доведені правила, поняття, закони. Також на його думку університет на відміну від академії, або інституту є організацією, яка займається не лише наукою, а й студентами.

На сьогоднішній день ідея університету – це не лише організація спільної роботи студентів та викладачів під час здійснення навчальної та наукової діяльності, а й простір для підприємництва. Адже в умовах недостатнього бюджетного фінансування університету необхідно самостійно забезпечувати себе фінансовими та матеріальними ресурсами.

Саме тому ідею університету сьогодні необхідно розглядати, як здійснення університетом навчальної, наукової та виробничої діяльності на інноваційних принципах. Перш за все це підготовка висококваліфікованих кадрів нової формації, які б були конкурентоспроможними на ринку праці. Далі інтегрування наукової, освітньої та виробничої діяльності, шляхом створення, інноваційних фірм, венчурних наукомістких структур, інноваційних бізнес центрів, бізнес інкубаторів, технопарків, інноваційних кластерів, консалтингових центрів на базах університетів.

Розвиток аграрних університетів в Україні бере свій початок лише з 20 століття, тоді як період створення перших класичних університетів починається з 18 століття. У зв'язку з відсутністю досвіду до змін економічної та політичної сфери країни та специфікою аграрної освіти і науки, аграрні університети потребують застосування механізму впровадження інноваційної діяльності.

Так, як інноваційну діяльність необхідно розглядати, як окрему систему зі своєю метою, завданнями та принципами, то й впровадження її повинно здійснюватись за певних організаційних та економічних умов.

Створення на базах аграрних університетів навчально-науково практичних центрів є необхідним, так як більшість спеціальностей таких ВНЗ потребують практичної підготовки студентів. Але лише застосування виробничої складової недостатньо, адже основна задача університетів, це створення інноваційно мислячих кадрів, що є неможливим без застосування наукової складової. Саме тому при впровадженні студентів у виробничий процес є необхідним застосування дослідної діяльності (наприклад вирощування нової сільськогосподарської культури, або виведення нової породи тварин і ін.).

Адже саме дослідна складова у навчальному процесі дає можливість аграрним ВНЗ отримати статус дослідницьких університетів, основною метою яких є не лише здійснення наукової, інноваційної та освітньої діяльності, а й постійний процес капіталізації. Процес капіталізації полягає у постійному

нарощенні університетом свого капіталу. Тобто надання власних матеріальних, інформаційних та інтелектуальних ресурсів в користування для отримання прибутку.

Наступним кроком розвитку аграрних ВНЗ є перехід до університетів інноваційного типу. Дані університети не мають офіційного визнання, але їх вклад у розвиток освіти та науки досить значний. Адже на відмінну від дослідницького університету, вони здійснюють всі види діяльності на інноваційних принципах.

Отже, ідея університету бере свій початок досить давно, але у зв'язку зі змінами, які відбуваються в суспільстві вона потребує постійної трансформації. Враховуючи специфіку аграрних ВНЗ, необхідним є постійне вдосконалення всіх видів діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ньюмен Дж. Г. Идея университета / Дж. Г. Ньюмен; пер. с англ. С. Б. Бенедиктова; под общ. ред. М. А. Гусаковского. – Минск : БГУ, 2006. – 208 с.

УДК 001.895:338.43

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОФІЛІВ

Мельник О.І., аспірант,

Миколаївський національний аграрний університет

В сучасних умовах господарювання актуальним є проведення аналізу рівня науково-інноваційного розвитку як окремої країни в цілому, так і її регіонів, окремих секторів економіки. Одним із інструментів порівняльного аналізу є формування інноваційних профілів. Однак різні методичні підходи до їх побудови на сьогодні не дозволяють забезпечити єдності й співставності щодо науково-технічного й інноваційного потенціалу різних країн (регіонів), в т.ч. й аграрного сектора економіки. Окремі аспекти щодо методології побудови науково-інноваційних профілів, оцінки науково-технічного й інноваційного потенціалу регіонів присвячені роботи таких науковців, як А. Золотухіної [1], Л. Лігоненко [2], А. Фролова [3] та ін. При цьому залишаються не вирішеними питання щодо узагальнення методичних підходів до формування інноваційних профілів як країни в цілому, так і аграрного сектора економіки зокрема.

Інноваційний (науково-інноваційний) профіль є інструментом порівняльного статистичного аналізу науково-технічного потенціалу та інноваційної активності. Дві міжнародні організації, діяльність яких пов'язана зі збором та аналізом статистичних даних про науково-технічний та інноваційний розвиток країн світу, – Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) та Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО) – публікують щорічно науково-інноваційні профілі країн, які наочно характеризують рівень їх науково-інноваційного розвитку.

До ОЕСР входить 34 країни (дані щодо України не наводяться). Показники, що використовуються для побудови профілю цією організацією такі: 1) валові внутрішні витрати на НДДКР, у % до ВВП; 2) валові внутрішні витрати на НДДКР комерційних підприємств, у % до ВВП; 3) валові внутрішні витрати на НДДКР в промисловості, у % до ВВП; 4) кількість патентів, зареєстрованих “тріадою патентних сімей”, в розрахунку на млн осіб населення; 5) кількість опублікованих наукових статей, в розрахунку на млн осіб населення; 6) питома вага підприємств (у % від загальної кількості), що виробляють нові для ринку продуктивні інновації; 7) питома вага підприємств (у % від загальної кількості), що здійснюють нетехнологічні інновації; 8) кількість підприємств, що фінансують НДДКР в секторі вищої освіти та в державному секторі; 9) кількість патентів, отриманих разом із закордонними винахідниками; 10) питома вага валових внутрішніх витрат на НДДКР (у % до загального обсягу), що фінансуються за рахунок іноземних джерел; 11) кількість дослідників в розрахунку на 1000 зайнятих осіб; 12) питома вага науково-технічних спеціалістів в загальній кількості випускників ВУЗів (що мають ОКР “Магістр”); 13) питома вага населення у віці 25-64 роки, що мають вищу освіту, у % від загальної чисельності населення [4].

ЮНЕСКО публікує “Science report” та “The Global Innovation Index”. Основними показниками ЮНЕСКО, що формують науково-інноваційний профіль країни (регіону), є: 1) кількість дослідників – всього, в еквіваленті повної зайнятості; 2) кількість дослідників за статтю (питома вага жінок-дослідників), %; 3) кількість дослідників на 1 млн осіб населення; 4) кількість дослідників на 1000 працездатного населення; 5) кількість дослідників на 1000 зайнятих; 6) кількість дослідників за секторами діяльності (у % від загальної кількості): підприємницький сектор; державний сектор; сектор вищої освіти; сектор приватних некомерційних організацій; інші; 7) кількість дослідників за рівнем освіти (у % від загальної кількості), що мають наукову ступінь: доктора наук; кандидата наук; магістра; 8) кількість дослідників за галузями наук (у % від загальної кількості): природничі; інженерно-технічні; медичні; суспільні; гуманітарні; інші; 9) валові внутрішні витрати на НДДКР: за внутрішніми поточними цінами; за паритетом купівельної спроможності (ПКС); у % до ВВП; в розрахунку на душу населення за ПКС; за ПКС в постійних цінах базисного року; 10) валові внутрішні витрати на НДДКР за секторами діяльності (у % до загального обсягу); 11) валові внутрішні витрати на НДДКР за джерелами фінансування та за секторами діяльності (у % до загального обсягу) [5].

Таким чином, показники, що наведені у виданні ЮНЕСКО характеризують в основному науково-технічний потенціал країни (регіону). Перелік показників, запропонованих ОЕСР, є значно ширшим і дозволяє охарактеризувати як наукову, так й інноваційну складові профілів різних країн.

Окремі підходи щодо формування інноваційних профілів були запропоновані російськими вченими А. Золотухіною й А. Фроловим. Так, А. Золотухіна для оцінки науково-інноваційного профілю розвитку Росії та її регіонів пропонує наводити показники за п’ятьма блоками:

1. Освітній блок:

- питома вага населення з вищою освітою;
- кількість осіб, що отримали наукову ступінь кандидата наук;
- кількість осіб, що отримали наукову ступінь доктора наук.

2. Кадровий блок:

- питома вага персоналу, зайнятого НДДКР;
- кількість дослідників;
- питома вага дослідників з науковим ступенем доктора наук;
- питома вага дослідників з науковим ступенем кандидата наук.

3. Організаційний блок:

- питома вага організацій, що виконують НДР;
- інноваційна активність організацій.

4. Фінансовий блок:

- внутрішні витрати на НДДКР;
- витрати на технологічні інновації.

5. Результативний блок:

- кількість виданих патентів на винаходи;
- кількість виданих патентів на корисні моделі;
- кількість створених передових технологій;
- обсяг інноваційних товарів [1, с. 44].

А. Фролов наводить такі показники для оцінки інноваційного профілю: питома вага організацій, що виконують наукові дослідження; питома вага персоналу, зайнятого науковими дослідженнями; питома вага дослідників, що мають науковий ступінь; витрати на наукові дослідження відносно ВРП (валовий регіональний продукт); кількість виданих патентів; кількість передових технологій; інноваційна активність організацій; витрати на технологічні інновації; ВРП на душу населення; інвестиції в основний капітал; кількість аспірантів і докторантів; кількість комп'ютерів з доступом в Інтернет; експорт технологій; імпорт технологій; питома вага населення з вищою освітою; обсяг інноваційних товарів і послуг [3, с. 10].

Інформація, наведена в статистичних збірниках України, не в повній мірі відповідає показникам, що характеризують науково-інноваційні профілі за методикою ОЕСР і ЮНЕСКО. При цьому показники інноваційної активності наводяться лише по підприємствам промисловості, підприємства ж аграрного сектора економіки окремо не представлені, хоча забезпечують вагому частку у валовому внутрішньому продукті країни.

Отже, на сьогодні необхідно вдосконалювати систему аналізу рівня науково-інноваційного розвитку України та її окремих регіонів з метою належного представлення в міжнародних рейтингах, що в свою чергу сприятиме підвищенню конкурентоспроможності в науково-технічній сфері. Для цього насамперед необхідно адаптувати світовий досвід до національних і регіональних особливостей. Перспективою подальших досліджень буде визначення показників та формування науково-інноваційного профілю аграрного сектора економіки України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Золотухина А. В. Методология построения научно-инновационного профиля региона: опыт ОЭСР и ЮНЕСКО в российском контексте / А. В. Золотухина // Инновационная деятельность регионов. – 2012. – № 2. – С. 41-47.
2. Лігоненко Л. О. Науково-методичні засади та результати оцінювання економіко-технологічного потенціалу регіонів України / Л. О. Лігоненко // Економіка України. – 2013. – № 10. – С. 45-55.
3. Фролов А. В. Предпосылки и условия совершенствования управления инновационной деятельностью региона (на примере Ставропольского края): автореф. дис-и на соискание ученой степени кандидата экономических наук / А.В. Фролов. – Ставрополь, 2013. – 28 с.
4. The OECD Science, Technology and Industry Outlook / STI Outlook 2010 / [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/science-and-technology/oecd-science-technology-and-industry-outlook-2010_sti_outlook-2010-en.
5. Country and Regional Profiles (UIS) / [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://stats.uis.unesco.org/unesco/TableViewer/document.aspx?ReportId=143&IF_Language=eng.

УДК 336:330

ВПЛИВ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ

Парфьонова І.В., асистент,

Миколаївський національний аграрний університет

Фінансова система (за комплексним визначенням О. Василика) – це сукупність окремих її ланок, що мають особливості у створенні та використанні фондів фінансових ресурсів, які зосереджені в розпорядженні держави, нефінансового сектора економіки, певних фінансових інститутів, домогосподарств для фінансового забезпечення економічних та соціальних потреб суспільства в цілому, окремих його верств населення, господарських структур окремих громадян [1].

Окремі складові фінансової системи, тобто підсистеми, мають конкретне функціональне значення в обслуговуванні відтворювальних процесів в економіці (рис. 1).

Централізовані фінанси – це сфера фінансових відносин щодо формування централізованих грошових фондів, які зосереджуються в інститутах державних органів влади для виконання державою своїх функцій, а саме: адміністративної, оборонної, соціально-економічної та правової. Це основна сфера перерозподілу ВВП. Рівень централізації частини ВВП державою, з одного боку, має бути достатнім для забезпечення її певним обсягом фінансових ресурсів, а з іншого – достатнім для формування потужної фінансової бази підприємств для ефективного господарювання.

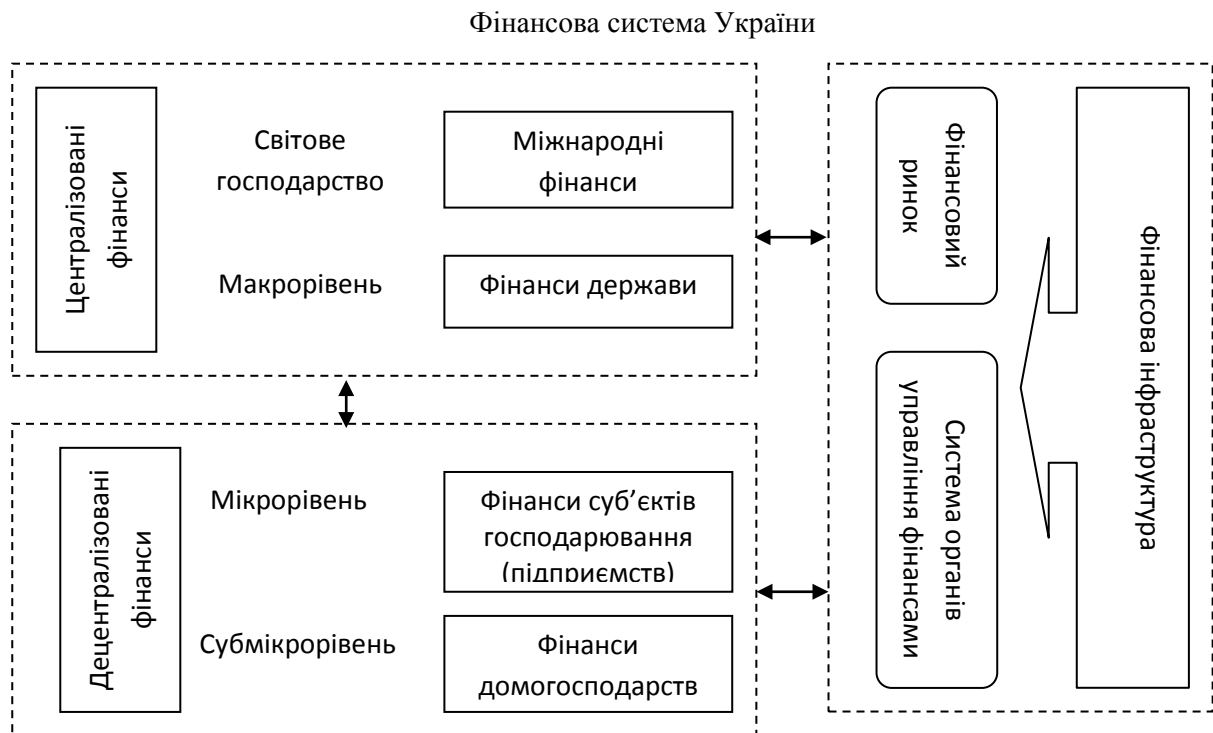

Рисунок 1 Структура фінансової системи України

Джерело: розробка автора

До цієї сфери належать: державний бюджет, місцеві бюджети (фінанси місцевих органів влади), державні позабюджетні цільові фонди, державний кредит, фінанси державних та муніципальних підприємств.

Головною ланкою централізованих фінансів є бюджетна система, що організаційно залежить від форми державного устрою, і зазвичай, складається із державного та місцевих бюджетів.

Державний бюджет – це головний централізований фонд грошових коштів держави, основний інструмент перерозподілу ВВП. Головними доходами державного бюджету є податки, які становлять від 70 до 90 % загальної суми доходів. Так, станом на 2013 рік доходи від податкових надходжень становили 80,2 % (табл. 1). До основних податків належать: податок на доходи фізичних осіб, податок на прибуток підприємств, податок на додану вартість (ПДВ), акцизний збір, мито.

Таблиця 1 Доходи державного бюджету на 2014 рік, тис. грн

Код	Найменування згідно з класифікацією доходів бюджету	Всього	Структура
	Разом доходів:	372 931 772,1	100,00
100000000	Податкові надходження	299 196 044,8	80,23
200000000	Неподаткові надходження	68 873 338,1	18,47
300000000	Доходи від операцій з капіталом	1 456 271,2	0,39
400000000	Офіційні трансферти	1 225 481,6	0,33
500000000	Цільові фонди	177 474,2	0,05

Джерело: розраховано за даними [3]

До основних видатків державного бюджету включають: видатки, що пов'язані з політичними функціями держави (утримання армії, державного апарату управління та влади); видатки на соціальні потреби (освіта, наука, охорона здоров'я, соціальне страхування та забезпечення); видатки, що пов'язані з економічними функціями держави (державні інвестиції в галузі економічної інфраструктури, субсидії приватному капіталу та державним корпораціям, видатки на зовнішньоекономічну діяльність та ін.).

Місцеві бюджети (місцеві фінанси) становлять фінансову базу місцевих органів влади та управління. Вони забезпечують регіональні потреби у фінансових ресурсах та доходах, їх внутрішньо-територіальний перерозподіл. Місцеві бюджети мають повну самостійність, власні та закріплені дохідні джерела і право визначення напрямів їх використання. У місцевих бюджетах більша частка видатків спрямовується на соціальні потреби. Місцеві бюджети хронічно дефіцитні й отримують необхідні їм додаткові кошти у вигляді субсидій, субвенцій, дотацій з державного бюджету, а також шляхом випуску місцевих позик під певні державні зобов'язання – муніципальних облігацій.

Централізовані та децентралізовані фонди цільового призначення являють собою централізацію коштів для вирішення конкретних завдань і проблем. Їх характерною ознакою є чітко визначені джерела формування і напрями використання. До децентралізованих належать фінанси підприємств та установ приватної форми власності.

Фінанси населення – це сукупність грошових фондів, які акумулюються у населення з таких джерел: доходів від трудової діяльності; доходів від капіталу; доходів від рухомого і нерухомого майна; доходів, отриманих у вигляді спадщини; доходів з інших джерел.

Фінансова інфраструктура – це сукупність інститутів та елементів, які створюють сприятливі умови для функціонування всієї фінансової системи. До них належать: система органів управління фінансами; нормативно-законодавча база; підготовка фахівців; інфраструктура фінансового ринку; спеціалізоване виробництво (цінних паперів, грошових банкнот, фінансової документації). Саме фінансова інфраструктура створює сприятливі умови для гармонійного функціонування всієї фінансової системи та кожної її сфери, зокрема. Фінансовий ринок – це підсистема фінансової інфраструктури, специфічна сфера економічних відносин, де формуються і здійснюються відносини між учасниками фінансового ринку з приводу купівлі-продажу фінансових фондів. Головною

передумовою існування фінансового ринку є розбіжність потреб у фінансових ресурсах того чи іншого суб'єкта ринкових відносин із наявністю джерел задоволення таких потреб. Фінансовий ринок опосередковує рух фінансових ресурсів між підприємствами, галузями, сферами економіки, населенням, державою. Основна функція фінансового ринку – перетворення тимчасово вільних грошових коштів (нагромаджень, заощаджень) на позичковий капітал для інвестицій в економіку [2].

Фінансова інфраструктура відображає взаємозв'язок і взаємозалежність між економікою та фінансами. Така забезпечувальна сутність і роль фінансів характеризують їх як елемент економічної інфраструктури, що являє собою комплекс галузей, установ та механізмів, що забезпечують функціонування економіки.

Отже, головним завданням побудови національної фінансової системи є забезпечення максимальної мобілізації наявних у суспільстві фінансових ресурсів і залучення при обґрунтованих потребах їх ззовні, встановлення передумов для їх ефективного використання і максимізації на цій основі виробництва ВВП. Рух грошових потоків через ланки і сфери фінансової системи повинен сприяти формуванню у кожного суб'єкта доходів, що відображають його продуктивність і є достатніми для забезпечення потреб його діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Василик О. Д. Теорія фінансів : [підручник] / О. Д. Василик. – К. : НІОС. – 2000. – 416 с.
2. Коваленко Д. І. Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика : [навч. посіб.] / Д. І. Коваленко. – К. : Центр навчальної літератури, 2013. – 578 с.
3. Про Державний бюджет України на 2014 рік : Закон України від 27.03.2014 р. № 1165-VII (зі змінами і доповненнями) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/719-18>

СЕКЦІЯ “ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІТИЧНОЇ ОЦІНКИ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ’ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ”

УДК 330.131.7:658.11

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО АНАЛІЗУ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМСТВА

*Клочан В.П., кандидат економічних наук, доцент,
Миколаївський національний аграрний університет*

Підприємницька діяльність у всіх сферах комерції неминуче пов'язана з ризиком. Будь-які рішення в діяльності суб'єктам господарювання доводиться приймати в умовах невизначеності, коли треба з кількох можливих варіантів вибрати один, оптимальний.

Ризик – це один з неминучих, але досить важливих елементів будь-якої діяльності, яка здійснюється під впливом багатьох чинників, орієнтована на досягнення певних результатів і вимагає для досягнення цих результатів прийняття рішень. В будь-якій сфері діяльності ризик трактується як економічна категорія, яка відображає можливість виникнення несприятливої ситуації або невдалого результату діяльності (виробничо-господарської, фінансової, інноваційної).

Прагнучи найбільшій ефективності організації та здійснення процедур купівлі-продажу, суб'єкт господарювання постійно стикається з можливістю не тільки не отримати очікуваний прибуток, а й втратити те, що він вже має. Це може бути викликано різними причинами: і несприятливими природними умовами, і діяльністю конкурентів, і невідомими діями самого підприємця та ін.

Отже, виникає необхідність здійснювати аналіз ризиків, намагатися їх передбачити і знизити до мінімуму його можливі негативні наслідки. Якщо дії, пов'язані з ризиком, є неминучими, то потрібно навчитися розумно ризикувати.

Проведення стратегічного аналізу ризиків підприємства обумовлено специфікою стратегічного планування: по-перше – це досить тривалий період реалізації цих планів, по-друге – це велике число учасників, які здійснюють і впливають на процес планування та реалізації планів, по-третє – це динамізм зміни факторів зовнішнього ділового навколишнього середовища та цілей самих учасників процесу планування. Тривалість процесу реалізації стратегічних планів передбачає і невизначеність її реалізації. Множинність учасників процесу планування, кожен з яких приймає певні рішення і впливає на цей процес, також

є фактором ризику, оскільки відхилення кожним з учасників від своїх цільових установок призводить до відхилення від наміченого плану в цілому. Розробляючи стратегічний план, слід додатково виділяти ризик конкретних учасників процесу планування.

Множинність чинників, що впливають на процес реалізації стратегічних планів, ускладнює аналіз ризиків. При стратегічному аналізі ризиків необхідно досліджувати учасників розробки і реалізації стратегії і ступінь їх впливу на хід реалізації плану; чинники, що впливають на процес реалізації плану, і безліч даних, що характеризують об'єкт. Ризики існують на всіх етапах стратегічного планування, і тому слід виділити ризики стратегії, ризики СЗГ, ризики зовнішнього ділового середовища в цілому і ризики конкретного підприємства. Складність аналізу ризиків пояснюється і тою обставиною, що вплив факторів ризику здійснюється не в послідовному порядку їх виникнення, а в певній сукупності і взаємозв'язку. На всіх стадіях розробки та реалізації стратегій підприємства доводиться стикатися з різними видами ризиків, що розрізняються за місцем і часом їх виникнення, часу і ступеня впливу, сукупністю зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на рівень і на міру чутливості до них.

Представляється, що при аналізі ризиків підприємства доцільно виділяти наступні аспекти аналізу:

- основні джерела ризиків;
- оцінка ймовірності отримання збитків (або недосягнення результату), пов'язаних з окремими джерелами ризиків;
- дії, що дозволяють знизити труднощі подолання виникаючих ризиків.

Як правило, рідко зустрічаються ризики, що мають одиничний характер впливу. У своїй більшості всі види ризиків взаємопов'язані, що значно ускладнює вибір методики проведення їх аналізу. Перш за все, аналіз ризиків необхідно виконувати, розбивши всі ризики на три основні категорії:

- ризики СЗГ і зовнішнього ділового навколишнього середовища;
- ризики конкретного підприємства або внутрішні ризики;
- ризики певного проекту, стратегії, продукту.

Необхідно відзначити, що організація процедури стратегічного аналізу ризиків підприємства повинна ґрунтуватися на системному підході. Це означає, що стратегічний аналіз ризиків повинен бути комплексним, тобто включати у повному обсязі збір, обробку і аналіз інформації про можливі ризики, що виникають в процесі функціонування підприємства за всіма напрямками діяльності, видам ресурсів та їх поєднаннями. При цьому слід забезпечувати економію витрат у процесі проведення такого роду аналізу. У зв'язку з цим доцільно створити на підприємстві систему контролю за п'ятьма ключовими параметрами: кількість, якість, час, витрати і напрямки діяльності.

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ І АДАПТАЦІЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

*Вишневська О.М., доктор економічних наук, професор,
Миколаївський національний аграрний університет*

Сучасні глобалізаційні процеси і явища здійснюють значний вплив на напрями розвитку окремих сфер економік країн світу. Зростаюча економічна взаємозалежність країн усього світу через нарощування обсягів і різноманітність міжнародних угод з товарами та послугами, світових потоків капіталу, а також через прискорення і поширення інноваційних технологій вимагають адаптації економік країн світу і окремих сфер адаптуватися до змін.

Глобалізація характеризується через стадії інтернаціоналізації, яка перетворює світове господарство на єдиний ринок товарів, послуг, капіталів, робочої сили. Глобалізація визначає процес швидкозростаючих взаємозв'язків і взаємозалежностей між національними ринками товарів, робочої сили, а також валютними і фінансовими ринками. За даними експертів міжнародних фінансових організацій, у тому числі Міжнародного валютного фонду, тенденцій глобалізаційного впливу будуть тільки посилюватися.

Основою глобалізації фінансової сфери країн світу є взаємодія і взаємозалежність певних явищ, а саме: технічний прогрес, який дозволяє здійснювати міжнародні фінансові угоди у режимі реального часу і значно скоротити витрати на транспорт та комунікацію; зростаюча конкуренція, з одного боку, між кредитними і фінансовими інституціями на фінансових ринках, а з іншого – між самими фінансовими ринками внаслідок значного розвитку інформаційних технологій і телекомунікацій; реструктуризація кредитних і фінансових інституцій шляхом їх злиття і поглинання як наслідок зростаючої конкуренції між ними; інтернаціоналізація бізнесу через посилення транснаціонального характеру діяльності корпорацій; консолідація регіональних інтеграційних об'єднань; послаблення жорсткого контролю щодо здійснення міжнародних угод, пов'язаних з рухом капіталу дерегулювання фондових бірж як в індустріальних, так і в інших групах країн; макроекономічна стабілізація і реформи у ряді країн, що розвиваються, і що створили сприятливий клімат для іноземних інвесторів; приватизація у країнах, що розвиваються, і трансформуючих, що сприяло виникненню нових комерційних боргових інструментів; широке використання "принципу важеля" (значне позичання коштів для своїх інвестицій) і розвиток процесів сек'юритизації активів у промислово розвинутих країнах.

Отже, глобалізація з одного боку є інтеграційним процесом, який взаємопов'язує елементи світової економіки, окремих її сфер, а з іншого, обмежує можливості у розвитку через високий рівень залежності від міжнародних фінансових інститутів, які потребують інвестування, у тому числі і через певні обмеження. Для товаровиробників це може бути представлено

обмеженнями Світової Організації Торгівлі через квотування на експортування продукції за видами, особливо проблемним є питання в аграрному секторі.

Глобалізаційні процеси активізують посилення економічних взаємозалежностей і взаємозв'язків, створення економічних відносин, які забезпечують розвиток окремих господарюючих систем у поєднанні інтересів суспільства і природи. Кількісні й якісні характеристики глобальної економіки проявляються через різноманітність типів економічної діяльності, перехід супроводжується рухом від структурних утворень до не структурних, що визначає фундаментальне підґрунтя розвитку на підставі позасистемної інтеграції на різних рівнях геоekonomічного простору, від виробничого і фінансового, до економічного і екологічного.

Глобалізаційні процеси і явища для розвитку аграрного сектору вимагають виважених дій на державному і міждержавному рівнях спрямованих на збереження природно-ресурсної основи, формування умов щодо самовідновлення окремих видів природних ресурсів, що може бути здійснено тільки через активізацію "еко-інвестицій" у рамках вже чинних міжнародних програм зі збереження екосистем світу.

Аграрний сектор через тісний взаємозв'язок і взаємозалежність із природними ресурсами і їх біологічними особливостями найбільш уразливий від зниження якісних властивостей окремих видів природних ресурсів, що підтверджує нестійкість виробничих аспектів у розвитку галузі. Для вітчизняного аграрного сектору парадоксальним залишається той факт, що не використовуються можливості геоekonomічного простору, які характеризуються чіткими інноваційно-технологічними чинниками впливу на розвиток окремих господарюючих систем. Винятком є великі агрохолдінгові об'єднання, переважна більшість інших господарюючих суб'єктів заощаджує власні фінансові ресурси тільки у наросування валового виробництва окремих видів сільськогосподарських культур без урахування чинників екологізації і збереження природних ресурсів.

Сучасні можливості геоekonomічного простору характеризуються активним інноваційно-технологічним розвитком, який відображається у безперервних інноваційних проривах, формуванні технологічної єдності світу.

Слід відмітити, що національна економіка як складова частина світової господарської системи активізувала окремі елементи цілісної світової системи, але їхній розвиток відбувається повільно. Чинниками негативного впливу залишається невирішеність питання щодо регулювання внутрішнього ринку, процесу ціноутворення, якості і стандартизації створеної продукції, а також повільність інтеграційних процесів, формування адаптованих до зовнішніх умов організаційно-економічних структур тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кочетов Э. Г. Геоэкономика. Освоение мирового экономического пространства / Э. Г. Кочетов. – М. : Норма, 2010. — 528 с.
2. Звіт про конкурентоспроможність регіонів України. Фонд «Ефективне управління» Всесвітній економічний форум [Електронний ресурс] // <http://feg.org.ua>

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ І ЇХ ВПЛИВ НА ФІНАНСОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРА

*Костирко А.Г., старший викладач,
Миколаївський національний аграрний університет*

Розвиток сучасної світової економіки характеризується процесами інтеграції і економічної глобалізації. Процес глобалізації є досить активним і динамічним. При цьому йому притаманні зміни інтенсивності, механізмів і напрямів поширення. Самі ж напрями глобалізаційного розвитку мають різні особливості впливу на національну економіку і окремі інститути. Суспільна трансформація все більше здійснює вплив на економіку окремих держав, у тому числі на формування фінансового потенціалу.

Питанням впливу глобалізаційних процесів на національну економіку присвячено чимало наукових праць таких авторів, як О. Білорус [2], В. Власов [1, с. 75-80], П. Саблук [2], В. Ткаченко [3], В. Юрчишин [4] та ін. Основним напрямом досліджень є визначення впливу економічної глобалізації на економіку країн світу і можливості адаптації. Слід відмітити, що дослідження впливу глобалізаційних процесів на окремі інститути достатньо обмежені.

Метою дослідження є виявлення можливих позитивних і негативних наслідків впливу глобалізації з урахуванням особливостей розвитку аграрного сектора.

Аграрний сектор економіки держави достатньо гостро відчуває вплив світових інтеграційних процесів. У зв'язку із цим, з метою адаптації до таких умов, необхідним є вирішення завдання щодо ефективного використання позитивно направлених факторів впливу і мінімізації негативних.

Формування фінансового потенціалу підприємств аграрного сектора має свої особливості, серед яких є домінування власних джерел фінансування над залученими через значні ризики для інвесторів і кредиторів. Дослідження свідчать, що така ситуація характерна у більшості випадків для невеликих за розмірами аграрних підприємств. За умов жорсткої конкуренції дрібним підприємствам досить не просто ефективно функціонувати і тим самим підвищувати свою інвестиційну привабливість. Тому останніми роками спостерігається процес концентрації аграрного виробництва більшості розвинутих країн. Для України така тенденція також має місце.

Вітчизняний ринок сільськогосподарських земель продовжує свій розвиток. На сьогодні сформувалась велика вісімка великих агрохолдингів, серед яких UKRLANDFARMING, NCH CAPITAL, HARVEAST HOLDING, "Українські аграрні інвестиції" та ін. У 2013 році досить неочікуваним стала поява на земельному ринку агрохолдингу Genero Group, який придбав дві агрокомпанії і більше 20 тис. га сільськогосподарських угідь у HARVEAST HOLDING, агрохолдинг активізує свою діяльність у виробництві органічної сільськогосподарської продукції. Тенденція нарощування земельного банку

вітчизняними агрохолдингами була характерною до 2011 року. За останні роки відбувається процес оптимізації земельних активів з метою підвищення ефективності виробництва через вдосконалення управління кластерами, які достатньо розрізнені географічно [5].

Проте, на фоні укрупнення аграрного виробництва, у розвинутих країнах невеликі сільськогосподарські підприємства і фермерські господарства не ліквідуються, а трансформуються у більш досконалу систему організації. Така організація передбачає горизонтальну і вертикальну інтеграцію, що дозволяє конкурувати з великими компаніями.

Результати проведеного нами дослідження надали можливість визначити вплив глобалізації на розвиток аграрного сектора України, що представлено на рисунку.

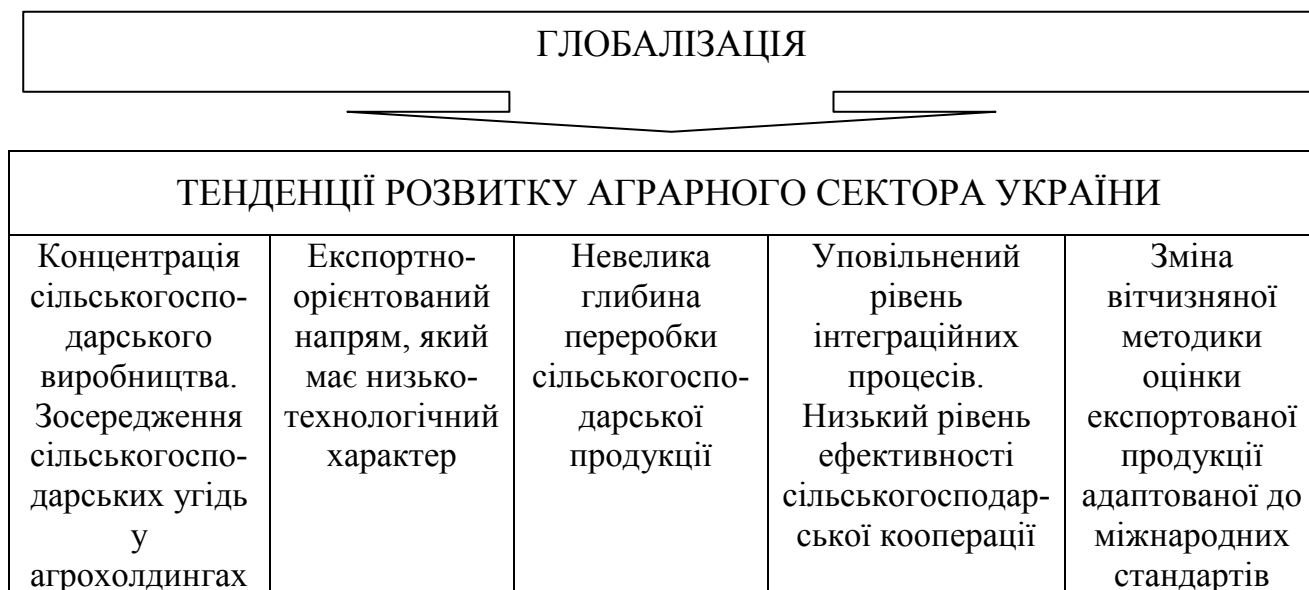

Рисунок 1 – Вплив глобалізації на розвиток аграрного сектора України

Джерело: розроблено автором

Для вітчизняних сільськогосподарських підприємств пріоритетним став експортно-орієнтований напрям. Така тенденція сформувалась під впливом зниження внутрішнього сукупного попиту і незадовільного рівня цін внутрішнього ринку. При цьому невелика глибина переробки призвела до експорту саме сировини, а не готової продукції. Цим самим знижуючи доходи сільськогосподарських підприємств, а, відповідно, і їх фінансовий потенціал.

Недосконала економічна політика держави, як зазначає П. Саблук, призвела до парадоксального явища. Маючи унікальний агрокліматичний потенціал і володіючи 1/3 усіх чорноземів планети, Україна характеризується високим рівнем імпоротної залежності у формуванні продовольчої основи, що негативно впливає на сукупні фінансові можливості формування фінансового потенціалу [2].

Уповільнений рівень інтеграційних процесів, які мали б кооперувати невеликі сільськогосподарські підприємства з метою ефективного вирішення

спільних питань, призводить до обмеження можливостей виходу на світові ринки з невеликими партіями сільськогосподарської продукції, що, у свою чергу, негативно впливає на формування фінансового потенціалу.

Узагальнюючи проведене дослідження можемо відмітити, що підприємствам аграрного сектора економіки України серед процесів інтеграції ринків товарів, капіталу і праці притаманна у більшій мірі міжнародна торгівля.

Транзитивність вітчизняної економіки поки що не забезпечує умов щодо підвищення інвестиційної привабливості галузі, а, відповідно, і нарощування іноземного капіталу. Така ситуація має негативний вплив на фінансовий потенціал національної економіки і окремих її інститутів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Власов В. Тенденції та проблеми глобальних процесів у світовій продовольчій сфері / В. Власов // Економіка України. – 2006. - № 3. - С. 75-80
2. Саблук П. Т. Глобалізація і продовольство : [монографія] / П. Т. Саблук, О. Г. Білорус, В. І. Власов. – К. : ННУ “Інститут аграрної економіки”, 2008. – 632 с.
3. Ткаченко В. Г. Восстановит ли Украина статус житницы Европы : [монографія] / В. Г. Ткаченко. – К. : “Аристей”, 2010. – 196 с.
4. Юрчишин В. Економічні виклики для України в умовах глобалізації / В. Юрчишин. – К. : НАДУ, 2005 – 36 с.
5. Портал “Аграрний сектор України” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://agroua.net/news/news_45196.html?uid=607acc49e11f819c58e6a23c48908353

УДК 338.439:339.54

ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ ПРОДОВОЛЬЧОГО ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ

*Резніченко Д.В., асистент,
Миколаївський національний аграрний університет*

Наслідки світової фінансово-економічної кризи в більшості країнах світу із відкритою економікою спричинили надмірний дефіцит зовнішньоторговельного балансу. Посилилась імпортозалежність країни від продукції, яку країна виробляла і традиційно експортувала.

Експансія споживчого внутрішнього ринку імпортними товарами створює загрози економічній безпеці України та перешкоджає реалізації її національних інтересів. В цих умовах імпортозаміщення відіграє важливу роль у зменшенні імпортової залежності та забезпеченні економічної безпеки країни

Проблеми оптимізації імпортно-торговельних потоків досліджено у працях Я. Жаліло, Є. Корнієнко, Т. Остапенко, Л. Яременко. Проте проблема формування та реалізації аграрної політики продовольчого імпортозаміщення

залишається недостатньо дослідженою, що потребує її подальшого ґрунтовного опрацювання.

В умовах посилення євроінтеграційних намагань України проблема експансії імпортного продовольства поглиблюватиметься. Локалізація негативних наслідків цього процесу передбачає необхідність реалізації комплексу заходів та методів сприяння створенню в країні власних виробництв продовольчої продукції, що імпортується, для досягнення соціальних, політичних та економічних цілей країни. Ефективна політика імпортозаміщення дозволить вирішувати соціальні проблеми (зменшувати рівень безробіття, створювати нові робочі місця для кваліфікованих працівників і т. д.), збільшувати частку виробництв продукції (зараз переважає сировина та напівфабрикати), зменшувати залежність від імпорту деяких важливих видів продукції, покращувати зовнішньоторговельний баланс з торгівлі продовольчими товарами, поліпшувати стан існуючих виробництв та зменшувати значну кількість непрацюючих виробництв, задіяти працівників та науковців у реалізації програм імпортозаміщення у різних галузях, а також створити виробництва, які здатні конкурувати на світових ринках [1].

Аналіз динаміки зовнішньої торгівлі за окремими видами аграрної продукції за період 2011-2013 рр. показує випереджаюче зростання імпорту продукції тваринного походження, особливо в період світової фінансово-економічної кризи. У 2013 р. від'ємне сальдо зовнішньоторговельного балансу за товарною групою “Живі тварини; продукти тваринного походження” становило 808,1 млн. дол. США, що на 7 % більше за рівень 2012 р. та у вісім разів більше за рівень 2011 р.

Стале нарощування імпорту продукції тваринництва, зокрема м'яса та м'ясопродуктів, створює загрозу продовольчій безпеці країни [2, с. 11-16]. Незважаючи на те, що торговельний баланс продукцією аграрного сектору є позитивним, при негативному сальдо в цілому по економіці структура зовнішньої торгівлі є незбалансованою.

Спостерігається тенденція зростання питомої ваги експорту сировини, а в імпорті – продукції переробної промисловості. У структурі імпорту зростає частка аграрної продукції, яку Україна традиційно експортувала, що свідчить про втрату можливості реалізовувати економічні інтереси країни.

Встановлено, що високий рівень імпортозалежності України протягом 2011-2013 рр. спостерігається за такими видами продукції: живі тварини та продукти тваринного походження, готові харчові продукти, у тому числі продукти з м'яса та риби, різні харчові продукти. Показники імпортозалежності у 2013 р. відповідно склали: 63,6 %, 47,5 %, 72,1 % та 72,3 %.

Таблиця 1 Імпортозалежність України за окремими видами продовольства у 2011-2013 рр., %

Група товарів за УКТ ЗЕД	2011 рік	2012 рік	2013 рік
Живі тварини; продукти тваринного походження	52,5	64,1	63,6
Продукти рослинного походження	24,7	20,9	23,1
Жири та олії тваринного або рослинного походження	12,1	8,8	10,3
Готові харчові продукти, в т.ч.:	50,7	45,9	47,5
- продукти з м'яса, риби	71,3	68,4	72,1
- цукор і кондитерські вироби	48,8	19,7	25,4
- какао та продукти з нього	42,1	40,4	45,3
- готові продукти із зерна	32,7	31,2	34,3
- продукти переробки овочів	54,8	45,2	42,4
- різні харчові продукти	78,5	75,2	72,3

Джерело: розрахунки автора з використанням даних Державної служби статистики

Основними інструментами реалізації політики імпортозаміщення можуть бути здійснення політики щодо різкого зменшення контрабанди товарів (наприклад, м'яса), некорумпований контроль якості імпортованих товарів; жорстке відстоювання національних інтересів країни при здійсненні інтеграційних процесів, пов'язаних зі зменшенням бар'єрів щодо руху імпорتنних товарів; створення сприятливих умов для відкриття чи переносу в Україну виробництв закордонними інвесторами, що потребує системної політики щодо реформування багатьох галузей, у т. ч. державного управління; реалізація політики зростання доходів громадян для розширення внутрішнього ринку і підвищення привабливості створення виробництв в Україні; фінансування потреб розвитку освітніх та наукових закладів, розвиток фундаментальних та прикладних досліджень у визначених напрямках, заснування взаємодії між підприємцями та науковцями; бюджетне фінансування найбільш пріоритетних продовольчих програм; імпортозаміщення через розвиток виробництва вітчизняними підприємствами має супроводжуватися системою стимулювання в обраних галузях та ін. [3, с. 42-45].

Формування та практична реалізація аграрної політики продовольчого імпортозаміщення створить додаткові умови для стимулювання економічного зростання аграрного сектора національної економіки, забезпечить його високу конкурентоспроможність.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Жаліло Я. Проблеми формування сучасних засад політики імпортозаміщення в Україні [Електронний ресурс] / Я. Жаліло, В. Гацько // Економічна політика – Режим доступу : http://www.niisp.org/vydanna/panorama/issue.php?s=epol2&issue=2006_1.
2. Остапенко Т. Вплив експортоорієнтованих та імпортозаміщуючих галузей на зростання економіки України / Т. Остапенко // Економіка, фінанси, право. – 2009. – №10. – С. 11-16.
3. Пазізіна К. В. Імпортозаміщення в системі забезпечення економічних інтересів України / К. В.Пазізіна, С. М. Пазізіна // Сталий розвиток економіки. – 2013. – № 3 (20). – С. 42-45.

СУТНІСТЬ І СКЛАДОВІ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

*Григоренко К.І., аспірант I року навчання,
Миколаївський національний аграрний університет*

Вплив зовнішніх факторів характеризується посиленням глобалізації ринків, інтернаціоналізацією підприємств, активним розвитком інформаційних технологій і формує необхідність адаптації суб'єктів ринку, що пов'язане із підвищенням здатності пристосовуватися до змін і своєчасно реагувати через прийняття відповідних управлінських рішень.

Проблемні аспекти у розвитку аграрного сектору вимагають системного, комплексного підходу до їхнього розв'язання і повинні ґрунтуватися на відповідній інноваційній, соціально-економічній і екологічній політиці держави. Одним з таких підходів є логістика, яка в Україні починає активно розвиватися. Використання інструментів логістики дозволяє покращити внутрішнє та сформувати сприятливе зовнішнє середовище для підприємств. В цілому формування логістичних систем призначено для підвищення конкурентоспроможності підприємств. Логістика виступає ринковим інструментом систем на локальному рівні.

Логістика – це процес управління достатнім та ефективним (з погляду витрат та часу перебігу) потоком сировини, матеріалів, незавершеного виробництва, готової продукції, послуг, фінансів та супроводжувальної інформації від місця виникнення цього потоку до місця його споживання (включаючи приймання, відправлення, внутрішнє й зовнішнє переміщення) з метою повного задоволення потреб споживачів.

Поняття логістичної системи є одним із базових понять логістики. Логістична система (ЛС) – це адаптивна система зі зворотним зв'язком, яка виконує ті чи інші логістичні функції (операції), складається із підсистем і має розвинуті внутрішньосистемні зв'язки та зв'язки із зовнішнім середовищем [1].

Так, застосування науково-обґрунтованих методів логістики дозволяє знизити рівень витрат на 20 %, товарні запаси – на 30-70 %, скоротити час звернення товарів на 20-50 %.

Отже, логістичні процеси надають можливість отримати економічний ефект і досягти відповідного ресурсозабезпечення аграрного сектору. Але через вплив низки об'єктивних і суб'єктивних факторів методи логістики і маркетингу у підприємствах аграрного сектору використовуються недостатньо.

Однією з основних функціональних сфер, придатних для застосування інструментарію логістики, є основна діяльність сільськогосподарських підприємств, щодо якої можна застосовувати інструментарій виробничої (внутрішньовиробничої) логістики для вирішення питань щодо оптимізації розмірів сільськогосподарських підприємств, визначення потреби підприємства в основних засобах виробництва, організації продуктивного використання

основних засобів, забезпечення технічного обслуговування та ремонту машин, будівель, обладнання тощо.

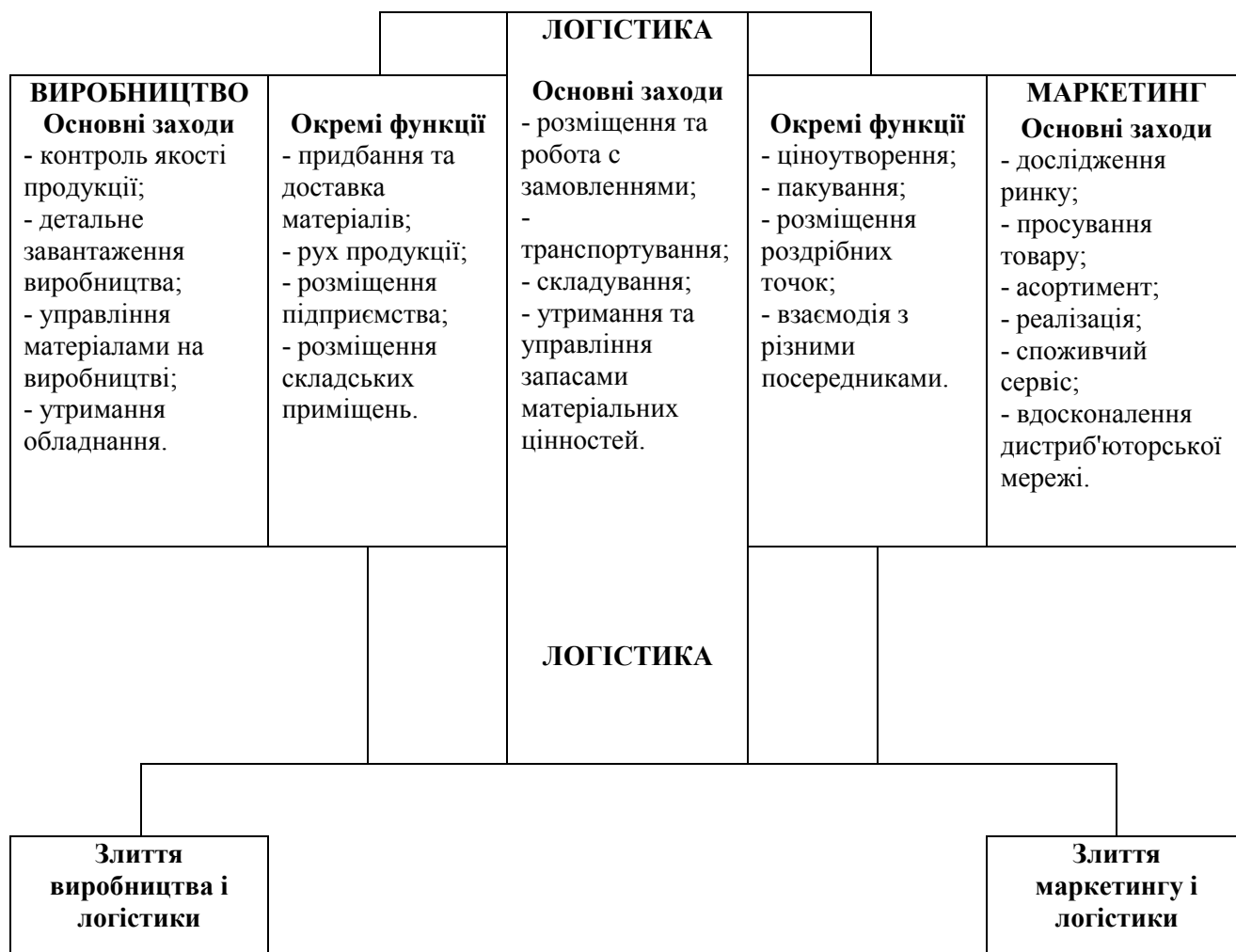

Рисунок 1 Взаємозв'язок складових логістики аграрних підприємств

Джерело: представлено автором на основі опрацьованих джерел

Для максимальної ефективності логістики в аграрному секторі економіки потрібно менеджерам підприємств звернути особливу увагу на компоненти ефективності логістики, а саме: готовність до постачання, гнучкість, готовність до інформації, дотримання умов щодо постачання, термінів і якості постачання.

Логістичний напрям діяльності підприємств аграрного сектору логічно зумовлює використання концепції та інструментарію логістики у сфері матеріального забезпечення їх основної діяльності – через оптимізацію процесів закупівель основних засобів виробництва та інших матеріалів з метою створення або оновлення парку машин, обладнання, необхідних для виконання виробничого процесу відповідно до агротехнічних вимог. Саме орієнтація на загальні логістичні витрати всіх учасників системи просування продукції дає змогу для визначення оптимальної технології просування продукції, доцільності створення

гуртових продовольчих ринків із торгівлі продукцією, залучення комерційних і логістичних процесів до збуту як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Логістичні системи дозволяють реалізувати логістичний підхід до управління матеріальними запасами на діючих сільськогосподарських підприємствах на підставі аналізу теоретичних основ управління запасами й виявлення причин розриву між теорією та практикою в цій галузі. Основні етапи процесу планування і створення логістичної системи підприємств включають: постановка цілей системи, визначення реального її стану; створення і розгляд альтернативних проектів системи, впровадження і контроль.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Алькема В. Г. Логістика: Теорія та практика : [навчальний посібник] / В. Г. Алькема, О. М. Сумець. – Київ : Вид. “Професіонал”, 2008. – 270 с.
2. Андрійчук В. Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу : [підручник] / В. Г. Андрійчук. – К. : КНЕУ, 2013. – 779 с.

УДК 338.43:504.03(477)

ПРИРОДНО-РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

Бобровська Н.В., здобувач,
Миколаївський національний аграрний університет

Складові природно-ресурсного забезпечення у розвитку аграрного сектору економіки залишаються пріоритетними у напрямі поєднання економічних, соціальних і екологічних аспектів і отримання відповідних переваг для виробничої і соціальної інфраструктури, спрямування розвитку галузі у біоекономічну площину.

Дослідження природно-ресурсного забезпечення аграрного сектору пов'язане із необхідністю збереження природних ресурсів за видами і формування умов щодо самовідновлення. Значний внесок у даному контексті зроблено вітчизняними науковцями, з поміж них: В. Борисова, І. Вахович, З. Герасимчук, О. Демченко, І. Каменська, Ю. Коваленко, С. Шостак, І. Ярова та іншими.

Природно-ресурсне забезпечення є основою у формуванні потенціалу підприємства і можливостей у використанні природних ресурсів за видами з урахуваннями їх біологічних особливостей.

Природно-ресурсний потенціал розглядається як сукупність природних ресурсів, які можуть використовуватися у аграрному секторі і мають динамічний характер із зміною величин у процесі господарської діяльності на різних рівнях: глобальному, регіональному і локальному. Але, більшої уваги потребує дослідження природно-ресурсного потенціалу саме на регіональному рівні, так як

на мезорівні проявляються проблемні аспекти з урахуванням біологічних особливостей території.

Таким чином, ми погоджуємось із сутністю поняття природно-ресурсного потенціалу, але вважаємо за доцільне розглядати у розрізі окремих видів з урахуванням біологічних і відновлюваних можливостей, що здійснює безпосередній вплив на напрями формування, збереження і нарощування з точки зору якісних ознак у тому чи іншому регіоні.

Один із важливих чинників ефективного розвитку аграрного сектору економіки регіону – є достатній рівень природно-ресурсного потенціалу, а його забезпечення і відновлення виступає основою не тільки економічного зростання, а і відновлення їх первинного природного стану, з урахуванням їх територіальних особливостей.

Особливості формування і використання природно-ресурсного потенціалу пов'язані із зв'язком виробничих процесів, а саме: поєднання сукупних ресурсних і природних (біологічних) елементів.

Формування природно-ресурсного потенціалу, на наш погляд, залежить від сукупності природних (біологічних) умов, створених на окремій території (регіоні) історично і включає вплив асиміляційного потенціалу, тобто здатність природних ресурсів, ландшафтів до самовідновлення, у тому числі в довгостроковій перспективі з метою мінімізації екологічних ризиків і збереження навколишнього середовища.

Формування природно-ресурсного потенціалу повинно ґрунтуватися на соціальній відповідальності аграрного бізнесу у використанні природних ресурсів за видами. Підприємства повинні реалізовувати концепцію зрівноваженого розвитку на інноваційній основі, у першу чергу через оптимальне використання природних ресурсів за видами для задоволення виробничих і соціальних потреб.

Нехтування традиціями господарювання, можливостями природи регіонів, екстенсивне використання природних ресурсів за видами, відсутність довгострокових екологічних експертиз, застаріле обладнання і технології, неможливість отримання об'єктивної інформації широкими масами населення про екологічний стан довкілля слугує причиною погіршення здоров'я людей, демографічної кризи і погіршення якості сільськогосподарської продукції, обмежує можливості щодо розвитку органічного виробництва.

Подальший розвиток повинен враховувати вищезазначені аспекти формування умов до зрівноваженого розвитку аграрного сектору на основі еколого-орієнтованого підходу у використанні природних ресурсів за видами.

На нашу думку, природно-ресурсне забезпечення аграрного сектору економіки повинно ґрунтуватися на спроможності природних систем поновити якісні компоненти природного середовища. Результатом реалізації заходів щодо оптимізації природно-ресурсного забезпечення є забезпечення біо-соціо-еколого-економічної ефективності діяльності, мінімізація негативного впливу на екосистеми.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Борисова В. А. Відтворення природного потенціалу АПК: економічні аспекти / В. А. Борисова // Суми : Вид-во "Довкілля", 2003. – 372 с.
2. Ігнатенко Н. Г. Природно-ресурсний потенціал. Географічний аналіз і синтез / Н. Г. Ігнатенко, В. П. Руденко. – Львів : Вища школа, 1986. – 164 с.

УДК: 338.43(477):339.9

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ І ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Зуб О.М., аспірант,

Миколаївський національний аграрний університет

В умовах розвитку сучасних ринкових відносин і посилення інтеграції економіки України у світову економічну систему питання оцінки економічної безпеки держави є актуальними. Для своєчасної оцінки стану економіки та запобігання її кризових явищ необхідно володіти системними знаннями щодо оцінки рівня економічної безпеки, загроз і механізмів мінімізації впливу негативних явищ на різних етапах розвитку, циклах суспільного відтворення.

Питанням оцінки рівня економічної безпеки країни присвячено наукові праці багатьох вчених. Так, деякі автори пропонують оцінювати економічну безпеку країни відповідно до методики, яка заснована на використанні методів порівняльного аналізу.

Т. Агапова, К. Єфремов, М. Крємльов, В. Сенчагов, А. Федорищева у дослідженнях економічної безпеки країни використовують порогові показники (індикатори) економічної безпеки країни не використовують інтегральний індекс економічної безпеки.

Т. Клебанова, Н. Чернова розробили комплексну модель оцінки, аналізу і прогнозування економічної безпеки розроблену на основі методів багатовимірного статистичного аналізу, економетричного моделювання, адаптивної фільтрації, що враховує відповідні регіональні особливості.

Оцінка рівня економічної безпеки країни має включати дослідження регіональних особливостей і соціальної інфраструктури. Оскільки існує взаємозв'язок елементів внутрішньої структури економічної безпеки з соціально-економічним потенціалом регіонів, що зумовлено прямою залежністю між забезпеченістю території різними видами ресурсів (природно-кліматичними, трудовими, фінансовими), типом економічного зростання і підтримкою високого рівня стабільності розвитку і стійкості регіональної системи до внутрішніх та зовнішніх негативних проявів.

Для оцінки рівня економічної безпеки країни використовуються різноманітні методи. Серед них: моніторинг основних макроекономічних показників і порівняння їх із середньосвітовими; оцінка темпів економічного

зростання за допомогою динаміки основних макроекономічних показників; методи експертної оцінки; метод аналізу та оброблення сценаріїв; методи оптимізації; теоретико-ігрові методи; методи корисності; методи розпізнавання образів; методи теорії систем; методи багатовимірного статистичного аналізу.

На основі опрацьованих нами літературних джерел виявлено, що більш вдалим є метод експертної оцінки шляхом ранжування як окремих суб'єктів макросередовища, так і окремих її регіонів. Цей метод дозволяє оцінити положення регіонів за групами показників (економічних, соціальних, демографічних тощо), визначити ранг стійкості регіонів за окремими показниками і на основі отриманих результатів оцінити рівень економічної стійкості регіонів.

Процес оцінки є складним багатофакторним завданням, що зводиться до складання системи показників, їх групування та інтеграції, виявлення найбільших відхилень від нормативних значень показників. Для кожного ієрархічного рівня від макроекономічного до регіонального і локального повинно бути виділено функціональні складові, які дієвіше характеризують систему економічної безпеки. Для кожної складової економічної безпеки формують систему оціночних показників, які інтегрують у єдиний показник рівня економічної безпеки з урахуванням питомої ваги кожної складової у загальній інтегральній оцінці. Рівень економічної безпеки суб'єкта економіки визначається у методиці “Управління проектами та розвиток виробництва”, де і визначено і залежності діапазону значень інтегрального показника [1, с. 22-26].

Рівень економічної безпеки оцінюється у процесі аналізу та підведення підсумків, а також прогнозування соціально-економічного розвитку країни. При аналізі та підведенні підсумків соціально-економічного розвитку країни доцільно визначати фактично досягнутий рівень економічної безпеки. При прогнозуванні соціально-економічного розвитку розраховують ймовірний рівень економічної безпеки на перспективу. При цьому кожен параметр соціально-економічного розвитку характеризує зміни і тенденції відповідно до особливостей сфери діяльності.

Таким чином, рівень економічної безпеки оцінюється за комплексом показників. Обумовлені інтегровані значення у відповідний період часу зіставляються зі значеннями попередніх періодів. Достовірність оцінки рівня економічної безпеки залежить від параметрів порогових значень. При цьому множинність порогових значень, різних за своїм змістом і характером, вимагає використання відповідних методів їх розрахунку, які змінюються у часі і просторі. Залежно від економічної ситуації вони коригуються під впливом обставин так само, як і сам перелік порогових значень і методів їх розрахунку. Загальні методологічні підходи до визначення порогових значень є сталими у часі [2, с. 1-7].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Лойко В. В. Оперативна оцінка рівня економічної безпеки за допомогою експертної системи / В. В. Лойко // Управління проектами та розвиток виробництва: Зб.наук.пр. – Луганськ: вид-во СНУ ім. В.Даля, 2013 – № 1 (45). – С. 22-26. – Режим доступу: <http://www.pmdp.org.ua/images/Journal/45/4.pdf>
2. Колосов А. В. Методические аспекты экономической безопасности / А. В. Колосов // Интернет-журнал “НАУКОВЕДЕНИЕ” – 2013 – № 3 – С. 1-7.

УДК 336.025.2

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

*Галкін В.В., старший викладач,
Миколаївський національний аграрний університет*

Відповідно до нормативно-правових документів державний фінансовий контроль забезпечується органом державного фінансового контролю через проведення:

- державного фінансового аудиту;
- перевірки державних закупівель;
- інспектування.

Центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державного фінансового контролю, є Державна фінансова інспекція України, яка здійснює свої повноваження безпосередньо та через територіальні органи в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, районах, містах або міжрайонні, об'єднані в районах та містах територіальні органи, головних інспекторів у районах та містах.

Державний фінансовий аудит полягає у перевірці та аналізі органом державного фінансового контролю фактичного стану справ щодо законного та ефективного використання державних чи комунальних коштів і майна, інших активів держави, правильності ведення бухгалтерського обліку і достовірності фінансової звітності, функціонування системи внутрішнього контролю. Результати державного фінансового аудиту та їх оцінка викладаються у звіті.

Згідно із нормативно-правовими документами визначено наступні види аудиту:

1. Державний фінансовий аудит виконання бюджетних програм, який полягає у формі державного фінансового контролю, яка спрямована на визначення ефективності використання бюджетних коштів для реалізації запланованих цілей та встановлення факторів, які цьому перешкоджають. Аудит ефективності здійснюється з метою розроблення обґрунтованих пропозицій щодо підвищення ефективності використання коштів державного та місцевих бюджетів у процесі виконання бюджетних програм.

Основними завданнями державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм є:

- оцінка виконання результативних показників бюджетних програм;
- оцінка ефективності виконання бюджетних програм;
- виявлення упущень і недоліків організаційного, нормативно-правового та фінансового характеру, які перешкоджають своєчасній, повній і якісній реалізації запланованих цілей;
- визначення ступеня впливу виявлених упущень і недоліків на реалізацію запланованих цілей;
- розроблення пропозицій щодо шляхів (форм, засобів) підвищення ефективності використання бюджетних коштів.

2. Державний фінансовий аудит виконання місцевого бюджету проводиться з метою перевірки та аналізу фактичного виконання місцевого бюджету, ефективності використання комунальних коштів, майна та інших активів, достовірності фінансової звітності, функціонування системи внутрішнього контролю.

Основними завданнями державного фінансового аудиту виконання місцевого бюджету є:

- проведення оцінки формування і рівня виконання місцевого бюджету;
- встановлення причин, що негативно впливають на виконання місцевого бюджету;
- визначення шляхів удосконалення управління комунальними коштами, майном та іншими активами, зокрема щодо можливості збільшення доходів, місцевого бюджету.

3. Державний фінансовий аудит діяльності суб'єктів господарювання полягає у перевірці та аналізі діяльності, фактичного стану справ щодо законного та ефективного використання державних чи комунальних коштів і майна, інших активів держави, правильності ведення бухгалтерського обліку і достовірності фінансової звітності, функціонування системи внутрішнього контролю суб'єктів господарювання державного сектору економіки, а також інших суб'єктів господарювання, що отримують (отримували в період, який перевіряється) кошти з бюджетів усіх рівнів та державних фондів або використовують (використовували у період, який перевіряється) державне чи комунальне майно.

Такий аудит не поширюється на бюджетні установи.

Під час державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання обов'язковій оцінці підлягає рівень управління фінансово-господарською діяльністю суб'єкта господарювання, яке полягає у забезпеченні:

- дотримання вимог законодавства, актів і рішень органів управління та суб'єкта господарювання;
- достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності;
- збереження активів;
- досягнення визначених цілей і завдань або набуття кращого досвіду діяльності інших суб'єктів господарювання з виконання показників економічності, продуктивності і результативності.

Інспектування здійснюється органом державного фінансового контролю у формі ревізії та полягає у документальній і фактичній перевірці певного

комплексу або окремих питань фінансово-господарської діяльності підконтрольної установи, яка повинна забезпечувати виявлення наявних фактів порушення законодавства, встановлення винних у їх допущенні посадових і матеріально відповідальних осіб. Результати ревізії викладаються в акті.

На підконтрольних установах, щодо яких за відповідний період їх фінансово-господарської діяльності відповідно до Закону “Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні” проведено державний фінансовий аудит, інспектування за ініціативою органу державного фінансового контролю не проводиться.

Перевірка державних закупівель полягає у документальному та фактичному аналізі дотримання підконтрольними установами законодавства про державні закупівлі та проводиться органом державного фінансового контролю на всіх стадіях державних закупівель. Результати перевірки державних закупівель викладаються в акті.

Контроль за дотриманням законодавства щодо закупівель здійснюється як у порядку проведення перевірки державних закупівель, так і під час державного фінансового аудиту та інспектування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України “Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні” від 26 січня 1993 р. № 2939- XII.
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 10 серпня 2004 р. № 1017 “Про затвердження Порядку проведення Державною фінансовою інспекцією, її територіальними органами державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм”.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 травня 2007 р. № 698 “Про затвердження Порядку проведення Державною фінансовою інспекцією, її територіальними органами державного фінансового аудиту виконання місцевих бюджетів”.
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 25 березня 2006 р. № 361 “Питання проведення Державною фінансовою інспекцією, її територіальними органами державного фінансового аудиту”.

СЕКЦІЯ “АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА”

УДК 123:32:316.344.42

СВОБОДА ЯК ПРОБЛЕМА ВІТЧИЗНЯНОЇ ПРАВЛЯЧОЇ ЕЛІТИ

*Ханстантинов В.О., доктор політичних наук, професор,
Миколаївський національний аграрний університет*

Проблема свободи належить до числа фундаментальних та одвічних. З одного боку, суспільний прогрес власне й уможлиблюється завдяки розширенню меж свободи людини і постає як поступове розгортання та об'єктивація властивих їй потенційних здатностей. Але, з іншого боку, з ускладненням суспільного життя, з появою все нових історичних викликів опанування свободою і користування її благами проблематизує буття людини в світі. Остання обставина має безпосередній стосунок до діяльності політичної еліти, адже саме їй відповідно до лідируючого статусу, владних повноважень та кращім, аніж в інших групах, доступом до різноманітних суспільних ресурсів, доводиться робити вибір на користь тієї чи іншої програми, ідеї, цінності тощо.

Свобода фіксує можливість діяльності і поведінки суб'єкта в умовах відсутності зовнішнього щодо нього цілепокладання. В історичному контексті європейської культури, особливо у зв'язку з відносинами влади, свобода артикулюється як свобода волі, тобто, здатність до самовизначення у своїх діях [1, с. 880-881].

Беручи в якості робочого дане визначення, звернемо увагу на те що, свобода є не лише виразом людської сутності, але й продуктом розвитку суспільного стану індивіда. В такому сенсі виокремлюються два її політичні значення, які І. Берлін йменує як негативну свободу і позитивну свободу. Перше поняття вказує на можливість для суб'єкта діяти вільно від будь-якого зовнішнього тиску, а друге – діяти в ім'я або заради чогось [2].

Конотація негативної свободи у політичному плані пов'язується, у першу чергу, з ідеєю незалежності, в той час як позитивної свободи – з ідеєю суверенності. Відмінність між цими ключовими категоріями політичної і державно-правової науки полягає в тому, що набуття суверенітету державою здійснюється через поширення її повновладдя та шляхом самоврядування на певній території, наслідком чого стає її незалежність у стосунках з іншими державами. У такому розумінні ідея суверенітету є первинною, а підставою для суверенітету є визнання за народом (нацією) права виступати джерелом влади і бути суб'єктом державотворення.

Варто наголосити, що свобода як проблема постає практично перед кожною людиною, коли їй потрібно робити вибір. Свобода як проблема постає і перед народом на шляху до його місця у світовому співтоваристві. Рушієм руху

до свободи виступає правляча еліта і в цьому полягає її покликання та цим виправдовується її лідируюче місце у суспільстві. Саме правляча еліта має поставити на порядок денний питання здобуття суверенітету, визнання незалежності, а згодом – запропонувати суспільству стратегічну програму розвитку. Така програма має бути ядром розробленої нею політичної ідеології – специфічної галузі соціального знання, способу групового усвідомлення та перетворення політичної реальності, ідеологічного стимулу політичної активності [3, с. 186].

Якщо повернутися до вітчизняних реалій і проаналізувати порядок денний поточного українського політичного дискурсу, то не можна не бачити, що в ньому домінує критика. За ним доволі чітко проглядається ідея звільнення від – корупціонерів, екстремістів, популістів тощо. В той же час майбутньому України як єдиної, цивілізованої, модернізованої держави приділяється часто-густо непропорційно мала увага.

Приміром, який не тільки підтверджує щойно наведене положення, але й вказує на вкрай негативні наслідки низького творчого соціоконструктивного потенціалу вітчизняної для справи державотворення, що обернулося масштабними потрясіннями наприкінці 2013 – початку 2014 року, стала проголошена в останню мить відмова у листопаді уряду Азарова підписати договір про асоціацію з ЄС. У зв'язку з цим, нагадаємо, що ще 1994 року було підписано Угоду про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами, в якому сторонами було взято зобов'язання щодо “зближення між Співтовариством та Україною” [4]. У 1995 році Верховною Радою ухвалено закон “Про приєднання України до статуту Ради Європи” [5], а 2002 року – “Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу” [6]. Отож, часу для підготовки до підписання у Вільнюсі Угоди про асоційоване членство в Європейському Союзі у вітчизняній правлячій еліті було вдосталь. І відповідальність за неготовність до цього, як справедливо підкреслює Л. Кравчук, мають нести всі попередні керівники урядів, міністерств і підприємств [7].

Постає питання, чому для вітчизняної правлячої еліти позитивна свобода є проблемою? Окрім того очевидного пояснення, що свобода як така передбачає вибір, а він несе з собою моральні сумніви, вагання, переживання відповідальності, що властиве кожній нормальній людині, також вкажемо ще на декілька. Торкнемося спочатку ментально-культурного чинника. Варто зазначити, що політична еліта в Україні є віддзеркаленням самого ества народу, особливостей його соціокультурного світу. Через тривале порубіжне буття українців в їх соціоісторичному досвіді, як пише М. Юрій, сформувалась маргіналізована психіка, наслідком якої є егоїзм вітчизняної еліти, представники якої, насамперед, дбають про вузько груповий, локальний, поточний інтерес, а не про далеку, але невизначену перспективну мету державотворення [8, с. 298].

Прикладом того, що у сприйнятті вітчизняної еліти переважало саме негативне розуміння свободи знаходимо, приміром, у тексті Конституції Пилипа Орлика (1710 р.), І хоча в цьому видатному для свого часу документі зафіксовано

і конструктивні риси суспільного буття народу, все ж таки помітними у картині його бажаного устрою є характеристики на кшталт вільний від – “новоримського чужовір’я”, “ярма московської неволі”, свавілля гетьманів і від зловживань ними надмірною владою, від “надмірних утисків, спустошливих поборів і здирств” щодо простих козаків [9].

Другий чинник ми пов’язуємо з тим, що для вітчизняної правлячої еліти, як пише Ф. Рудич, властива схильність до містечковості, корпоративно-сімейних інтересів, прагнення “збільшити владу заради самої влади” [10, с. 5].

Третій чинник, який виступає перешкодою до опанування елітою соціоконструктивним потенціалом позитивної свободи, є традиційна для українського правлячого класу орієнтація на зарубіжних покровителів, що знижує рівень його власної ініціативи, рішучості, самостійності і водночас сприяє трансформації енергії у річище словесних баталій.

Наступний чинник ми пов’язуємо з несформованістю загальнонаціональної ідеї. Через ідеологізацію політичного процесу відбувається штучне перебільшення ролі пропонованих в якості української ідеї широких за змістом, доволі абстрактних понять – відновлення “історичної правди”, “приєднання до цивілізованого світу”, “розбудову національної справи”, “відродження духовності та української культури” тощо. Подібні проекти з огляду на наявність в українському суспільстві великої кількості соціально-політичних розмежувань не здатні консолідувати загал і виступити “будівельним майданчиком” для розгортання позитивного потенціалу свободи.

Ще один істотний чинник ми пов’язуємо із слабкістю інститутів громадянського суспільства, недостатнім рівнем його інноваційно-творчого підходу до суспільного проектування. До того ж і держава не виявляє особливої зацікавленості у підтримці начал самоорганізації та самоврядування населення, у зміцненні чисельного середнього класу, у пошуку здібних особистостей і просуванні їх до складу різного рівня еліти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Новейший философский словарь. – 3-е изд. – Мн. : Книжный Дом, 2003. – 1280 с.
2. Берлін І. Дві концепції свободи / І. Берлін // Сучасна політична філософія : Антологія / [Пер. загл. – упоряд. Я. Кіш]. – К. : Основи, 1998. – С. 56-113.
3. Михальченко М. І. Україна як нова історична реальність: запасний гравець Європи / М. Михальченко. – Дрогобич : ВФ “Відродження”, 2004. – 488 с.
4. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/998_012
5. Закон України “Про приєднання України до статуту Ради Європи” від 31.10.1995 року // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 38. – Ст. 287.
6. Закон України “Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу” від 21 листопада 2002 року // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 3. – Ст.12.
7. Перший Президент України назвав основну причину провалу євроінтеграції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua-ekonomist.com/4564-pershiy-prezident-ukrayini-nazvav-osnovnu-prichinu-provalu-uevrontegracyi.html>
8. Юрій М. Ф. Соціокультурний світ України / М. Ф. Юрій. – К. : Кондор, 2004. – 738 с.

9. Пакти і Конституція прав і вольностей Війська Запорозького [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua/articles/history/1710cnst.htm>
10. Рудич Ф. Правляча еліта : її місце і роль в утвердженні української держави / Ф. Рудич. – Політичний менеджмент, 2008. – № 2. – С. 3-14.

УДК 339.92 (477) : 001.895

ПРО ЗАЛУЧЕННЯ НАУКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ ДО МІЖНАРОДНОГО НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

*Марчук Л.П., кандидат економічних наук, доцент,
Миколаївський національний аграрний університет*

В умовах посилення інтеграційних процесів особливої актуальності набуває проблема активізації діяльності українських вчених у царині міжнародного науково-технічного співробітництва. Ця проблема віддзеркалює один із ракурсів розвитку сучасного постіндустріального суспільства, який потребує неухильної генерації нових знань, їх диверсифікації, високого рівня їх прикладного використання, прискореного формування світового науково-дослідницького простору.

Україна, маючи досить солідний науковий потенціал, на жаль, поки що не може заявити про себе світовій спільноті як про достойного наукового партнера. За індексом глобальної конкурентоспроможності Світового економічного форуму у минулому році Україна посіла 84 місце серед 148 країн. За рівнем освіти наша країна знаходиться на 43 місці, за рівнем технологічної готовності – на 94, за технологічним індексом інновацій – на 93 місці [1].

Серед чинників, які заважають активній науковій діяльності вітчизняних фахівців та розвитку міжнародних зв'язків, можна назвати: незадовільне фінансування науково-технічних розробок, застарілу матеріально-технічну базу наукових установ, несвоєчасну поінформованість про напрями та умови міжнародних досліджень, відсутність належної організації налагодження міжнародних зв'язків, недосконалість нормативно-правової бази, що визначає спільну діяльність наукових установ чи колективів, тощо.

Попри всі труднощі українські науковці все ж таки мають свої досягнення на теренах міжнародного науково-технічного співробітництва. Як свідчать результати опитування, проведеного в установах НАНУ та ВНЗ України, можливості інтеграції вітчизняної наукової системи у світовий науково-інноваційний простір поступово розширюються. Нині можна говорити про інтенсивний розвиток таких форм співробітництва, як: участь вітчизняних фахівців у реалізації міжнародних наукових програм та інноваційних проектів, зростання кількості наукових публікацій у зарубіжних виданнях, збільшення кількості спільних публікацій з іноземними колегами, активна участь вчених у конференціях і семінарах, що проводять за кордоном, та апробації отриманих

результатів наукових досліджень, зростання кількості стажувань науковців у розвинутих країнах, поширення коопераційних зв'язків у сфері інноваційної діяльності тощо. Наприклад, 75,0 % з опитаних ВНЗ та 42,31 % установ НАНУ були залучені до виконання 7 Рамкової програми ЄС. У Транс'європейській програмі мобільності для навчання в університетах TEMPUS взяли участь 75,0 % опитаних ВНЗ і 3,85 % установ НАНУ. До міжнародної європейської програми EUREKA були залучені 6,79% установ НАНУ. 15,78 % установ академічного сектора задіяні у програмі CGP Фонду спільних досліджень і розвитку США [2, с. 98].

Нині українські науковці доволі активно використовують можливості трансферу технологій. У 2010 році в Україні було створено Національну мережу трансферу технологій (NTTN) на основі підписання меморандуму МОН України, Академією технологічних наук України та державним підприємством "Український центр трансферу технологій". Головними принципами діяльності цієї мережі є: контроль за якістю вхідної інформації, орієнтація на провідних фахівців трансферу технологій, єдність форматів, відкритість мережі тощо. Дотримання цих принципів забезпечує сумісність NTTN з європейською мережею з питань трансферу технологій (EEN) [3, с. 27].

Функціонування Національної мережі трансферу технологій дозволяє розширити сферу обміну науковою інформацією, прискорити процес генерації та акумулювання нових знань, забезпечити комерційне опанування результатів наукових досліджень, досягти стабільності контактів вітчизняних науковців з вченими провідних країн світу, посилити зв'язки між науковими установами і промисловістю тощо.

У науковій царині поки що недостатньо використовуються такі форми міжнародного співробітництва, як неформальні стосунки із зарубіжними колегами, укладання контрактів з метою проведення наукових досліджень на замовлення, підписання госпдоговорів тощо. Отримані результати наукових досліджень інколи досить повільно впроваджуються у виробництво. Спостерігається певна невідповідність між обсягами фінансування наукових досліджень та стуленем їх результативності. Ці негаразди у вітчизняній науковій сфері суттєво гальмують розвиток міжнародних науково-технічних зв'язків.

На нашу думку, посиленню міжнародної співпраці суттєво посприяли б відповідні організаційно-інституційні перетворення. Нині країни Європи вибудовують національні системи управління Європейським дослідницьким простором і системи національних контактних центрів. Йдеться про наукові, професійні та консалтингові структури, які повинні забезпечити залученню місцевих наукових утворень до участі у міжнародних проектах. Україна теж має бути зацікавлена у розвитку таких структур. Крім цього з метою активізації міжнародного науково-технічного співробітництва наша країна повинна подбати про збереження й нарощування дослідницького потенціалу, підвищення якості підготовки фахівців, належну координацію міжнародних зв'язків, урізноманітнення форм науково-технологічної кооперації з провідними країнами світу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Global Competitiveness Report 2013 [Електронний ресурс] / The World Economic Forum. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport2013-14pdf.
2. Федулова Л. І. Інтеграція наукового потенціалу України в міжнародний науково-технологічний простір / Л. І. Федулова, Т. М. Юхновська // Економіка і прогнозування. – 2013. – № 3. – С. 84-104.
3. Хаустов В. К. Трансфер технологій в інноваційних процесах України та Білорусі / В. К. Хаустов // Економіка і прогнозування. – 2012. – № 2. – С. 24-34.

УДК 378

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

*Золотих І.Б., кандидат економічних наук, доцент,
Миколаївський національний аграрний університет*

Для подолання соціально-економічної кризи в Україні потрібно створення умов для розвитку людини нового типу – культурної, високоосвіченої, здатної гідно презентувати в будь-якому мовному чи культурному середовищі, активно сприяти формуванню позитивного іміджу своєї держави. Суспільство усвідомило, що успіх економіки залежить від освіченості кожного його члена, тому проблема розвитку вищої освіти є актуальною.

Дослідженню цієї проблеми приділялось багато уваги зарубіжними і вітчизняними дослідниками такими, як: Айтмухаметова І.Р., Ангаева А.Б., Волков А., Карпенко О.М., Курбатова М.В. та інші.

Основою розвитку економіки є людина. В сучасних умовах зростають вимоги до якості робочої сили, тобто її рівня освіти. Але існує багато проблем в удосконаленні вищої освіти в Україні.

Слід підкреслити, що наша держава не взяла на себе відповідальність за розв'язання проблеми розвитку освіти – основного фактора формування якісної робочої сили. Тож не дивно, що у високорозвинутих державах вищу освіту мають від 40 до 60 % працівників, тоді як в Україні – лише 20,7 %, а в сільській місцевості – 8,2 %. Зауважимо, що Україна останні два десятиліття років має надзвичайно високі темпи зростання чисельності студентів. Якщо в 1995/96 н.р. кількість студентів вищих навчальних закладів I-IV рівня акредитації становила 1,5 млн. осіб, то вже в 2007/08 н.р. – 2,8 млн. Щоправда, у зв'язку з демографічною кризою кількість студентів надалі дещо зменшилась і становила у 2009/10 н.р. 2,6 млн. осіб [1, с. 4].

Безперечно, у ринкових умовах на розвиток освіти впливає попит. Проте надзвичайно важливе значення мають і обсяги фінансування. Останнім часом абсолютні й відносні показники фінансування освіти зростають. Якщо в 2000 р. загальні видатки на освіту становили 7085,5 млн. грн., то в 2009 р. – 66773,6. Це в 9,4 разу більше. Частка ВВП за цей період збільшилась із 4,2 % до 7,3 %. Суттєво зросла і частка ВВП на вищу освіту, досягши у 2009 р. 2,3 %. Однак це значно

менше, ніж у будь-якої країни Європи. Наприклад, в Ісландії аналогічний показник досягнув 8,4 %, у Данії – 7,1 %, у Швеції – 7,0 % [2].

Останнім часом, як свідчить статистика, активізувалась діяльність щодо фінансового забезпечення освіти в Україні різних позабюджетних установ, які не мають чітко спланованої програми дій. Так, грантова система підтримки освіти досить розбалансована через відсутність цілісної стратегічної програми розвитку суб'єктів освіти. Однак саме такий підхід сприяє формуванню освіти на інноваційній основі, яка передбачає не лише використання комп'ютерів, але й нових інноваційних програм, авторських підручників, експериментальних майданчиків. Тому вважаємо, що потрібна нова модель освіти. Вона має забезпечити:

- інноваційність освітнього розвитку;
- орієнтацію підготовки кадрів на потреби суспільного розвитку;
- врахування тих змін, що відбуваються в суспільстві.

Україні важливо нині залучати не лише державні витрати на освіту, але й приватні інвестиції, різні фонди, що дають гранти на розвиток співпраці ВНЗ із місцевою владою та бізнесом. Досвід багатьох країн свідчить, що роль бізнесу у фінансуванні як прикладних, так і фундаментальних досліджень має зростати.

У підвищенні якості підготовки кадрів важливу роль відіграє професорсько-викладацький склад. Як відомо, у 90-ті рр. XX ст. радикально змінилась система цінностей на ринку праці, відбулася маргіналізація праці викладача, виникли негативні тенденції в її оплаті та нормуванні. Усе це знизило якість підготовки кадрів. Негативного забарвлення набула й кадрова політика, на яку безпосередньо впливає неправильне нормування організації праці, не враховуючи, що викладач працює не лише в аудиторіях, а й під час підготовки до лекцій, семінарських занять, написання навчально-методичних робіт.

Низький рівень оплати праці – одна з причин появи такого негативного явища у сфері освіти, як пошук додаткового заробітку і надінтесифікація праці. Світова практика свідчить, що освіту не можна зробити перспективною галуззю для кар'єрного росту та самореалізації молодих дослідників і викладачів, якщо зберегти неконкурентні соціальні умови. При недостатньому навантаженні викладачі нерідко беруться за викладання максимальної кількості дисциплін, що негативно позначається на якості підготовки фахівців.

Отже, важливим напрямом подальшого поліпшення соціально-економічної ситуації в Україні є формування цілісного взаємоузгодженого освітнього простору – від дошкільних закладів до післядипломної освіти. Кожна освітня ланка – це певний щабель у розвитку освіти на шляху до наступного, на якому необхідно подолати низку проблем у формуванні освітнього простору країни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Данилишин Б. Економічні вектори освітнього простору / Б. Данилишин, В. Куценко // Вісник НАН України. – 2010. – № 6. – С. 3-13.
2. Доклад о развитии человека 2007/2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://hdr.undp.org/en/medin>. HBR 2007/2008 EN Complete.pdf.

ДИСЦИПЛІНАРНА ПОЛІТИКА ТА ПРИНЦИПИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ У ТРУДОВОМУ КОЛЕКТИВІ

*Біліченко О.С., кандидат економічних наук,
Миколаївський національний аграрний університет*

Додержання вимог трудової дисципліни є необхідною умовою суспільної організації праці незалежно від форми власності і галузевої приналежності підприємства. Без виконання всіма учасниками трудового процесу певного розпорядку, без дотримання встановленої дисципліни праці неможливо досягти тієї мети, для якої організовується спільний трудовий процес. Єдиним заходом впливу на порушника трудової дисципліни, у випадку збереження трудових правовідносин, залишається догана. Проте, недосконалість норм законодавства, ухилення роботодавців від сплати податків та обов'язкових зборів за згодою працівників отримувати заробітну плату “в конверті”, приховує та уможливорює застосування до порушників трудової дисципліни дисциплінарних стягнень.

Дисциплінарна політика – це зведення правил, які фіксують базові вимоги до поведінки співробітника в організації. Порушення правил негативно впливає на діяльність закладу, погіршує його репутацію в очах гостей і партнерів, тому правил поведінки повинні дотримувати всі співробітники даної організації – протягом робочого дня, а також, перебуваючи в приміщеннях або на території компанії в неробочий час [2, с. 2].

Дисциплінарна політика реалізується в цілеспрямованому застосуванні адміністрацією тих чи інших санкцій. Вона вибудовується відповідно до принципів системності та універсальності, заохочень і покарань, невідворотності покарання, врахування особистісного сприйняття санкцій, координованості впливу суб'єктів соціального контролю.

Трудова дисципліна – це певна норма поведінки працівників, яка характеризується ставленням працівників до їх обов'язків, вимог та розпоряджень керівництва, трудового розпорядку та інших аспектів трудових відносин [3, с. 18].

Трудова дисципліна полягає в точному, неухильному й сумлінному виконанні кожним працівником покладених на нього трудових обов'язків. Для забезпечення трудової дисципліни зусилля мають докладати обидві сторони – найманий працівник і роботодавець. Власник або уповноважений ним орган повинен створити необхідні організаційні та економічні умови для нормальної високопродуктивної роботи, використовувати методи переконання, виховання, а також заохочення за сумлінну працю. Працівники повинні свідомо ставитись до праці, у трудових колективах створювати атмосферу нетерпимості до порушень трудової дисципліни, вимогливості до працівників, які не сумлінно виконують трудові обов'язки. А щодо окремих, несумлінних працівників, повинні застосовуватися заходи дисциплінарного і громадського впливу [3, с. 258].

Взаємодія та взаємовідношення працівників на підприємстві регулюються правилами внутрішнього розпорядку. Правила внутрішнього розпорядку – нормативний акт, розроблений роботодавцем у встановленому порядку, який регламентує організацію праці і за допомогою якого підприємство забезпечує дотримання трудової дисципліни та нормативну поведінку працівників [1, с.10].

Важливе значення в процесі реалізації дисциплінарної політики в трудовому колективі відіграє соціальний контроль. Соціальний контроль – це засоби переконання, навіювання, приписів та заборон, система примусу, система способів виразу визнання, відзначення, нагород, завдяки яким поведінка підгруп та індивідів приводиться відповідно до прийнятих зразків, цінностей.

Для розуміння системи соціального контролю важливо знати механізм його реалізації. Вихідними елементами соціального контролю є індивідууми (індивідуальна дія) і соціальна група (соціальна дія). Остання виступає як реакція (схвальна чи осудлива) на індивідуальну поведінку, виконуючи тим самим роль стимулу для подальшої поведінки індивіда. У свою чергу, індивідуальна трудова поведінка проявляється як реакція на цей стимул, тобто реакція на соціальну дію.

Увійшовши в життя, ринкові відносини диктують свої правила. Головна ідея, яку має бути запроваджено в норми про дисциплінарну відповідальність працівників – це ефективність впливу на стан дисципліни працівників за належного рівня гарантій для них у разі притягнення до відповідальності. Якщо працівник не сприймає дисциплінарну відповідальність як засіб, що містить правовий примус, то ефективності від цього інституту трудового права очікувати марно.

Враховуючи те, що у сучасних умовах вибір негативних санкцій роботодавцем обмежується тільки доганою або звільненням, для зміцнення трудової дисципліни можна запропонувати укладання трудового контракту між адміністрацією та працівником. Він дає можливість передбачити всі права та обов'язки сторін, конкретизувати окремі умови, пристосовуючи їх до індивідуального випадку. Передбачення додаткової взаємної відповідальності сприяє створенню оптимальних умов для реалізації інтересів обох сторін. Вміння кожного працівника відстоювати свої трудові й соціальні права, зокрема, в ході укладання й виконання трудового контракту, домагатися гідних умов праці і її оплати, дотримувати договірної дисципліни і трудового законодавства є важливою передумовою для підвищення ефективності виробництва, якості трудового життя і гармонізації соціально-трудових відносин.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Братаніч Н. Правила внутрішнього трудового розпорядку / Н. Братаніч // Праця і закон. – 2011. – № 2(134). – С. 10-13.
2. Вареник Т. Курс на дисципліну / Т. Вареник // Праця і закон. – 2011. – № 2 (134). – С. 2.
3. Губенко В. Засоби підвищення рівня трудової дисципліни / В. Губенко // Праця і закон. – 2011. – № 2 (134). – С. 18-20.

АГРАРНИЙ СЕКТОР В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ РИНКІВ

*Грєхова-Бейгул О.Т., асистент,
Миколаївський національний аграрний університет*

Глобалізація чи не найзагальніше явище сучасності, яке ідентифікують з п'ятою владою. Явище глобалізації – це об'єктивна реальність сучасної цивілізації.

Глобалізація – це “нестримна інтеграція ринків, націй-держав, технологій, що дозволяє індивідам, корпораціям і націям-державам досягати будь-якої точки світу швидше, далі, глибше і дешевше, ніж будь-коли раніше... Глобалізація означає поширення капіталізму вільного ринку практично на всі країни світу” [1, с. 36].

Глобалізація має свій власний набір економічних правил, які базуються на відкритості, дерегуляції й приватизації національних економік з метою зміцнення їх конкурентоспроможності і більшої привабливості для іноземного капіталу. Глобалізація охоплює усі без винятку суспільні сфери країн, які складають протоядро міжнародної системи, та не залишає осторонь жодного регіону чи країни цієї системи, певним чином впливаючи на них.

Насамперед глобалізаційні процеси охоплюють економіку, в умовах глобалізованої ринкової економіки, як показує економічна теорія та практика, аграрний сектор виявляється найбільш схильним до негативних наслідків різних факторів нестабільності, що визначає необхідність державного регулювання і захисту цього сектора. Ще більш важливим виявляється державне регулювання сільськогосподарського виробництва та АПК при переході до соціально-орієнтованого ринку, коли ринкова система управління ще перебуває в стадії становлення. Визнання необхідності державного регулювання сільськогосподарського виробництва саме по собі ще не дає відповіді на питання, яким воно має бути, які проблеми вирішувати і якими методами. Зрозуміло, що може і повинен використовуватися досвід регулювання сільськогосподарського виробництва в АПК розвинутих країн Заходу. В умовах ринкових відносин, переважання ринкових принципів господарювання в агропромисловому комплексі можна говорити про підвищення комерційного ризику, про невизначеність ситуації збуту сільськогосподарської продукції у споживчій сфері, іноді віддаленої за тисячі кілометрів від місця її виробництва. Як основні напрями регулюючого впливу на розвиток агропромислового комплексу можна назвати такі:

- регулювання попиту і пропозиції;
- стимулювання науково-технічних розробок та індустріалізації агропромислового господарства;
- створення територіальної соціальної інфраструктури; формування системи інформаційного забезпечення суб'єктів господарювання;
- сертифікація сільськогосподарської продукції.

У країнах з розвинутою ринковою економікою аграрний сектор характеризується ефективною системою реалізації продукції переважно невеликих за розмірами підприємств. Внаслідок нижчої рентабельності сільгоспвиробництва, високого рівня конкуренції інвестиції крупних фірм у аграрному секторі незначні, що викликає необхідність державного втручання у цей стратегічно важливий сектор економіки. Глобалізація світового продовольчого ринку, домінування на них аграрних секторів розвинених країн посилює суперечності між окремими країнами і групами країн з відповідним скороченням питомої ваги експорту продовольчих товарів у загальному обсязі світового експорту. З іншої сторони, поглиблення експортної спеціалізації призводить до посилення взаємозалежності суб'єктів світової торгівлі. Сучасний світовий ринок сільськогосподарської продукції в товарному розрізі характеризується скороченням світової торгівлі зерновими, м'ясом, молоком, певним ростом – насіння олійних культур, дисбалансом виробництва та споживання цукру і, в підсумку, значною нестабільністю під впливом природних економічних та геополітичних факторів.

Спостерігається посилення впливу міжнародних продовольчих компаній на стан світового ринку продукції аграрного сектора, в основі якого - політична, економічна та організаційна підтримка урядів розвинених країн, особливо у частині інноваційного маркетингового та інформаційного забезпечення виробництва, переробки, розподілу і реалізації продукції сільськогосподарства. Особливо вагоме значення такої підтримки у розвитку АПК США, країн ЄС та інших країн-лідерів світової економіки [2, с. 136].

Виходячи з головної мети державного управління аграрним сектором економіки – методами державного впливу забезпечити оптимальні умови розвитку аграрного виробництва, темпи, пропорції та якісні характеристики якого визначаються динамікою суспільних потреб та імперативами раціонального природокористування, основними цілями діяльності уряду України щодо аграрного сектора економіки на найближчий період визначено: реформування майнових і земельних відносин; формування ефективного власника і створення необхідних економічних та організаційно-правових умов для післяреформеного розвитку; стабілізацію аграрного виробництва на рівні, достатньому для задоволення потреб в аграрній продукції та забезпечення продовольчої безпеки країни; організацію і державну підтримку структурної перебудови сектора з урахуванням стратегічних маркетингових прогнозів; забезпечення виходу вітчизняних товаровиробників на європейські та світові ринки аграрної продукції.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Шпак Ю. В. Аграрний сектор національної економіки в умовах глобалізації ринків : теорія та практика державного управління : [монографія] / Ю. В. Шпак. – Донецьк : Юго-Восток, 2011. – 515 с.
2. Гайдучкий А. П. Аграрна реформа в Україні / А. П. Гайдучкий, Ю. О. Саблук, Ю. О. Луценко та ін. – К. : ННЦ ІАЕ, 2005. – 424 с.

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

*Пилипенко Т.В., кандидат економічних наук, старший викладач,
Миколаївський національний аграрний університет*

Кожен майбутній економіст, спеціаліст народного господарства, кожна свідомо людина повинна обов'язково мати загальне уявлення про особливості сучасного екологічного стану, а також про основні напрямки державної політики у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки.

Розуміння проблем природокористування та екології студентською молоддю надає можливість подолати нинішній, суто технократичний підхід до взаємодії суспільства, виробництва і природи. Вирішення екологічних проблем набуває особливого значення в агропромисловому виробництві, зокрема у сільському господарстві, яке є своєрідною контактною зоною людини з природою.

Екологічна свідомість аграріїв має містити систему знань про способи та інструменти господарювання та управління в аграрному секторі виробництва, при цьому збереження та відтворення природно-ресурсного потенціалу агросфери [1].

Вирішення проблеми підвищення екологічної свідомості лежить у площині освіти. Екологічна освіта – це сукупність наступних компонентів: екологічні знання; екологічне мислення; екологічний світогляд; екологічна етика; екологічна культура.

Освіта не повинна зупинятися на стадії простої поінформованості (навчання), а виходити на складні і проблематичні процеси виховання, цілеспрямованого формування особистості. При цьому багато залежить від доступності та якості екологічної інформації, способів її подання та спрямування. Досягнення кінцевої мети екологічної освіти можливе за умови екологізації всього навчально-виховного процесу.

Важливою є екологічна освіченість самого педагога. Адже екологічно грамотним повинен бути насамперед сам учитель, виступати носієм високої екологічної культури, тобто бути “екологічно компетентним” [1]. Викладач має формувати у студента сукупність уявлень (як індивідуальних, так і групових) про взаємозв'язки у системі “людина – природа” і в самій природі, ставлення до природи, а також надавати інформацію про відповідні стратегії і технології взаємодії з нею.

Екологічна свідомість студента – це сформована система наукових знань, спрямованих на пізнання процесів і результатів взаємодії людини, суспільства і природи; відповідальність за природу як національну і загальнолюдську цінність, основу життя; готовність до природоохоронної діяльності [2].

В аграрних ВНЗ саме система екологічного виховання має допомогти майбутнім працівникам сільськогосподарського виробництва зрозуміти логіку природи, зв'язок законів її розвитку, узгодження свого існування, своїх соціальних і виробничих потреб із цими законами, зрозуміти, що у природі існують заборони (табу), порушувати які людина не має права, якщо хоче вижити [1].

Головним, на нашу думку, у процесі формування екологічної свідомості студентів є також її орієнтація на розуміння економічного механізму природоохоронної діяльності, що забезпечує виконання вимог раціонального природокористування, реалізацію еколого-економічного принципу та охорону природи на всіх рівнях – від локального до національного. Відсутність економічного механізму регулювання відносин людини і природи унеможливорює отримання бажаних результатів від збільшення матеріальних та фінансових ресурсів, що виділяються на природоохоронні заходи, прискорення введення в експлуатацію ресурсо- та природозберігаючих технологій, діяльність правових механізмів, наскільки б досконалим не було екологічне законодавство. Тому при формуванні екологічної свідомості студентів необхідним є її економічна орієнтація [3, с. 187-192].

Підвищення рівня екологічної свідомості у студентів є запорукою скорочення у майбутньому вагомої частини екологічних збитків, що являють собою фактичні екологічні, економічні і соціальні втрати, які виникають у результаті правопорушення природоохоронного законодавства, господарської діяльності, стихійних екологічних лих і катастроф. Екологічні збитки також трактуються як зміна корисності навколишнього природного середовища внаслідок його забруднення, яке виражається у вигляді витрат суспільства, пов'язаних із зміною довкілля, або як поняття що відбиває негативні кількісні і якісні зміни в таких об'єктах, як суспільство, соціальна група, компанія, які настають у результаті реалізації екологічного ризику [3, с. 187-192].

Головною специфічною рисою екологічної свідомості є те, що вона не утворюється стихійно, а виникає шляхом формування певних умов за допомогою екологічного виховання. Від рівня екологічної свідомості людства, в першу чергу молоді, залежить вирішення проблеми глобальної екологічної кризи, збереження природних умов існування цивілізації. Завдання науки полягає в тому, щоб забезпечити комплексне суспільно-природниче розуміння процесів та змін, які відбуваються у навколишньому середовищі під впливом господарської діяльності, демографічного та соціально-економічного розвитку суспільства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Олександров І. Екологічне виховання студентів у ВНЗ України / І. Олександров [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vmurol.com.ua/upload/Dostyp%20po%20osviti/Vibir/Ecologichne%20vihovannya%20u%20VNZ.pdf>
2. Кардашук Н.В. Деякі питання підвищення ефективності процесу формування екологічної свідомості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/kardashuk-nv-deyaki-pitannya-pidvischennya-efektivnosti-protsesu-formuvannya-ekologichnoyi-svidomosti>

З. Соболева С. М. Формування екологічної свідомості студентів фінансово-економічних спеціальностей у процесі екологічної підготовки / С. М. Соболева // Вісник Запорізького національного університету. – 2009. – № 2. – С. 187-192.

УДК 94(477).373.1

ТЕМПИ РОСТУ ВАЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В 60-Х РР. ХХ СТ., (НА ПРИКЛАДІ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Шарін О.В., асистент,

Миколаївський національний аграрний університет

У 60-х рр. ХХ ст. господарство в Українській РСР розвивалося на основі директивних планів: семирічного (1959 —1965 рр.) та п'ятирічного (1966-1970рр.). Економічне зростання республіки пов'язувалося в цей час з планомірним розвитком промисловості, виробництва та комплексним використанням наявних виробничих можливостей.

Метою представлених тез є вивчення регіонального аспекту проблеми, що дозволяє проаналізувати показники соціально-економічного розвитку Миколаївської області, та виявити позитивні й негативні тенденції його росту в регіоні.

У 50-ті рр. в Україні, як і в радянському союзі загалом були виявлені значні недоліки системи управління народним господарством, що вимагало управлінської реорганізації. У 1957 р. партійно – радянським керівництвом розробляються заходи, щодо вдосконалення організації управління промисловістю й будівництвом. Відповідно до прийнятих директив визначалася її нова структура.

Проте на початку 60-х рр. реформи не дали очікуваних результатів. Склалася невідповідність між зростаючими масштабами виробництва, методами планування та прогнозування промислового поступу. Потрібно визнати, що в аналізований нами період, командно-адміністративна система мала певний потенціал, який дозволяв зберігати рентабельність основних галузей виробництва, покращувати використання ресурсів і забезпечувати підвищення ефективності промислового сектору.

Даний висновок, переконливо підтверджують офіційні статистичні дані. У 60-х рр. валовий продукт промисловості зріс порівняно з довоєнними показниками (1940 р.) і продовжував зростати. Винятком стали останні роки семирічки, коли темпи росту валової продукції почали падати. Якщо в 1963 р. приріст валової продукції промисловості склав 8,1 %, в 1964 – 7,3 % (таб. 1) [1:16, 2:20, 3:19, 4:21, 5:22].

Таблиця 1 Темпи росту валової продукції промисловості Миколаївської області (1960-1969 рр.) до показників 1940 року у відсотках

	1960	1965	1966	1967	1968	1969
Вся промисловість	484	717	793	877	965	1061
У тому числі						
Машинобудівна і металургійна	520	821	892	979	1094	1023
Деревообробна промисловість	433	511	514	551	655	648
Промислові будматеріали	1240	1894	2150	2530	3186	4046
Легка промисловість	291	347	398	477	553	603
Харчова промисловість	237	343	387	425	446	495

Слід зазначити, що в кінці першої половини 60-х рр. падіння темпів виробництва найбільш переконливо ілюструє сільське господарство. У 1963 приріст валової продукції сільського господарства досяг тільки 86,3 % від показника 1960 р. Саме в цей час проявляються недоліки реформи народного господарства.

Зміна курсу, шляхом нових реформ 1965 р. дала поштовх промисловості, показники зросли, а 1965-1966 рр. залишились в історії, як золоті роки п'ятирічок. Виключенням стали 1967-1968 рр., коли показники росту валової продукції сільського господарства знизились на 6-7 % відповідно до чисел 1965 р. (таб.2). [1:9, 2:11, 3:11, 4:19, 5:17].

Таблиця 2 Валова продукція сільського господарства Миколаївської області (1960-1969 рр.) в млн. рублів

Рік	Валова продукція с/г	В тому числі		Темпи росту валової продукції у %	
		Землеробство	Тваринництво	1960	1965
1960	514,7	275,4	239,3	100	-
1961	546,9	284,8	262	106,3	-
1962	610,4	349,2	261,2	118,6	-
1963	444,2	227,6	216,6	86,3	-
1964	490,5	298,3	192,2	95,3	-
1965	612,5	317,3	295,2	119	100
1966	633,6	350,5	283,1	123,1	103,4
1967	572,7	307,4	265,3	111,3	93,5
1968	577, 8	305,3	272,5	112,3	94,3
1969	693,8	397,5	296,3	134,8	113,3

Отже, соціально – економічні реформи започатковані в 60-х рр. ХХ ст. супроводжувалися позитивними і негативними зрушеннями. Аналіз статистичних даних засвідчив циклічність зростання показників валової продукції промисловості та сільського господарства в Миколаївській області, що стало наслідком непослідовної політики, що до проведення реформ.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Народное хозяйство Николаевской области. Статистический сборник. – Николаев : 1962. – 166 с.
2. Народное хозяйство Николаевской области. Статистический сборник. – Одесса : Маяк, 1967. – 183 с.
3. Народное хозяйство Николаевской области. Статистический сборник. – Одесса : Маяк, 1970. – 137 с.
4. Народное хозяйство Николаевской области, за годы 8 и 9 пятилетки. Статистический сборник. – Одесса : Маяк, 1977. – 128 с.
5. Основные показатели развития народного хозяйства Николаевской области. – Николаев : 1966. – 66 с.

УДК 347.96

БЛАГОДІЙНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

*Димитров М.Ф., кандидат філософських наук, доцент,
Миколаївський національний аграрний університет*

Об'єктивне вивчення і висвітлення витоків, сутності видів і форм добродійної діяльності та соціальної підтримки в Україні дає багатий матеріал для критичного осмислення і використання в нинішніх непростих умовах, коли полярними стали не лише погляди, але й матеріальний стан різних прошарків населення, коли такі соціальні патології, як жебрацтво, безпритульність та інші, викликані безробіттям, міграційними процесами, соціальним напруженням у суспільстві, збільшують ряди потребуючих соціального піклування. Це важливо не лише з точки зору організації елементарної турботи про нужденних членів суспільства, які мають на це право за фактом самого існування, але й з точки зору вивчення історичного досвіду, позитивного і негативного, в справі організації і регулювання процесу благодіяння. Глибина і міцність вітчизняних традицій милосердя, багатий історичний досвід поєднання державного, громадського і приватного компоненту в практиці вітчизняної благодійності, які відобразилися як у багатоманітності напрямів, так і у великій кількості форм її існування, дають цінний матеріал, який в умовах соціально-економічних реформ і створення нових форм соціальної і духовної допомоги малозабезпеченим в Україні, має практичну потребу.

До деяких загальних аспектів проблеми адміністративно-правового регулювання благодійності в Україні звертали свою увагу вчені-адміністративісти В.Б. Аверьянов, Ю.П. Битяк, В.В. Галунько, Т.О. Коломосьць, В.К. Колпаков та ін., однак їх наукові пошуки були зосереджені лише на загальних засадах у цій сфері.

Мета статті полягає в тому, щоб на основі аналізу теорії адміністративного права та діючого законодавства сформулювати поняття та розкрити ознаки благодійності, як об'єкту адміністративно-правового регулювання.

Під адміністративно-правовим регулюванням розуміють цілеспрямований вплив норм адміністративного права на суспільні відносини з метою забезпечення за допомогою адміністративно-правових засобів прав, свобод і публічних інтересів фізичних та юридичних осіб, нормального функціонування громадянського суспільства та держави [1, с. 354]. Невід'ємним елементом механізму адміністративно-правового регулювання є адміністративно-правові відносини, об'єкти яких є не тільки складовою цього інституту адміністративного права, але й займають певне основоположне самостійне місце в системі адміністративного права.

На думку С.М. Алфьорова, об'єктом адміністративно-правових відносин у більшості випадків виступають дії, діяльність, поведінка людей, здійснення яких є реалізацію адміністративно-правових відносин. У деяких випадках адміністративно-правових відносин (як правило, організаційно-майнового характеру) об'єкт складний: поведінка людей і майно – “предмет”. [2, с. 246]

В.В. Галушко вважає, що об'єкти правовідносин – це те, на що спрямовано інтереси суб'єктів, з приводу чого останні вступають в адміністративно-правові відносини. Між цими елементами існує нерозривний зв'язок. Суб'єкти адміністративно-правових відносин вступають у них з метою задоволення своїх інтересів і потреб, які опосередковують об'єкти адміністративно-правових відносин [3, с. 66-68]. У відповідності до ст. 26 Закону України від 5 липня 2012 р. № 5073-VI “Про благодійну діяльність та благодійні організації” державний контроль у сфері благодійної діяльності здійснюють органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування в межах своїх повноважень, визначених законом [4]. Тим самим, у вузькому розумінні аналізований закон до суб'єктів публічної адміністрації у сфері благодійності відніс виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, які здійснюють контроль публічний контроль у цій сфері.

Що стосується нашого дослідження то у відповідності до Закону України від 5 липня 2012 р. № 5073-VI, благодійна діяльність – це добровільна особиста або майнова допомога, що не передбачає одержання благодійником прибутку, а також сплати будь-якої винагороди або компенсації благодійнику від імені або за дорученням бенефіціара. Бенефіціар – це набувач благодійної допомоги (фізична або юридична особа, неприбуткова організація або територіальна громада), що одержує допомогу від одного чи кількох благодійників у відповідності до цілей зазначених в аналізованому законі

Цілями благодійної діяльності є надання допомоги для сприяння законним інтересам бенефіціарів у сферах благодійної діяльності, а також розвиток і підтримка цих сфер у суспільних інтересах. Сферами благодійної діяльності, зокрема є: освіта; охорона здоров'я; екологія; запобігання природним і техногенним катастрофам та ліквідація їх наслідків; опіка і піклування, законне представництво та правова допомога; соціальний захист, соціальне забезпечення, соціальні послуги і подолання бідності; культура та мистецтво, охорона

культурної спадщини; наука і наукові дослідження; спорт і фізична культура; права людини і громадянина та основоположні свободи; розвиток територіальних громад; розвиток міжнародної співпраці; стимулювання економічного росту і розвитку економіки.

Виходячи із наведеного вище можна зробити висновки, що благодійність, як об'єкт адміністративно-правового регулювання характеризується наступними ознаками:

- благодійність - це надання недержавними особами матеріальної допомоги, підтримки бідних, безробітних, сиротів, інвалідів, людей похилого віку й інших подібних категорій громадян;

- невід'ємним елементом механізму адміністративно-правового регулювання благодійності є адміністративно-правові відносини, об'єкти яких є не тільки складовою цього інституту адміністративного права, але й займають певне основоположне самостійне місце в системі зазначеного регулювання;

- об'єктами адміністративно-правових відносин у сфері благодійності є різноманітні матеріальні та нематеріальні блага, які становлять цінність для бенефіціарів, а також діяння суб'єктів публічної адміністрації пов'язані з ними.

- благодійна діяльність – це добровільна особиста або майнова допомога, що не передбачає одержання благодійником прибутку, а також сплати будь-якої винагороди або компенсації благодійнику;

- цілями благодійної діяльності є надання допомоги для сприяння законним інтересам бенефіціарів у сферах благодійної діяльності, а також розвиток і підтримка цих сфер у суспільних інтересах.

- основними сферами благодійної діяльності є: освіта; охорона здоров'я; екологія; запобігання катастрофам та ліквідація їх наслідків; опіка і піклування; соціальний захист; культура та мистецтво; наука і наукові дослідження; права людини і громадянина; стимулювання економічного росту і розвитку економіки.

- основними видами благодійної діяльності є: передача у власність бенефіціарів коштів та майна; безоплатне надання послуг та виконання робіт; публічний збір благодійних пожертв; управління благодійними ендавментами; виконання заповітів і спадкових договорів; проведення благодійних аукціонів;

- до суб'єктів публічної адміністрації у сфері благодійності відносяться органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, які здійснюють контроль публічний контроль у сфері благодійності та благодійної діяльності.

Отже, об'єктом адміністративно-правового регулюванням у сфері благодійності є різноманітні матеріальні та нематеріальні блага (освіта; охорона здоров'я, екологія, запобігання катастрофам та ліквідація їх наслідків, опіка і піклування, соціальний захист, культура та мистецтво, наука і наукові дослідження, права людини і громадянина та ін.), які становлять цінність для бенефіціарів, а також діяння суб'єктів публічної адміністрації щодо контролю за передачею у власність бенефіціарів коштів та майна, безоплатного надання послуг та виконання робіт, публічного збору благодійних пожертв, управління благодійними ендавментами, виконання заповітів і спадкових договорів, проведення благодійних аукціонів тощо, з метою підтримки бідних безробітних, сиротів, інвалідів, людей похилого віку й інших подібних категорій громадян.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Галунько В. В. Адміністративне право України : [навчальний посібник] / В. В. Галунько. – Харків : ХНУВС, 2010. – 540 с.
2. Алфьоров С. М. Адміністративне право. Загальна частина : [навчальний посібник] / С. М. Алфьоров, С. В. Ващенко, М. М. Долгополова та ін. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 216 с.
3. Галунько В. В. Адміністративне право України: у 2 т. Т. 1. Загальне адміністративне право. Академічний курс / В.В. Галунько. – Харків : ХМД, 2013. – 356 с.
4. Про благодійну діяльність та благодійні організації : Закон України від 5 липня 2012 р. № 5073-VI // Відомості Верховної Ради. – 2013. – № 25. – ст. 252.

СЕКЦІЯ “СУЧАСНІ КОМП’ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ Й ОСВІТІ”

УДК 631.173

ПРОГНОЗИРОВАНИЕ СТРУКТУРЫ ЗЕМЕЛЬНОГО ФОНДА УКРАИНЫ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ЦЕПЕЙ МАРКОВА

***Ихсанов Ш.М.**, кандидат технических наук, доцент,
Лопушанская В.В., кандидат экономических наук, ст. преподаватель,
Николаевский национальный аграрный университет*

С 2010 года Государственное агентство земельных ресурсов Украины приводит подробное распределение земель Украины по 23 категориям угодий [1-4]. В работе авторов [5, 6] была приведена методика прогнозирования распределение земель с использованием цепей Маркова при распределении земель на 8 категорий. В работе [7] авторами приведен прогноз структуры земельного фонда Украины на конец 2012 года. В июне 2013 года Государственное агентство земельных ресурсов Украины опубликовало структуру земельного фонда Украины по состоянию на 1 января 2013 года. Для дополнительной оценки эффективности предлагаемого метода прогнозирования проведем сравнение прогнозных данных с реальной структурой земель (таблица 1).

Таблица 1 Сравнение прогнозных данных с реальной структурой земель

Категория земель	2012- прогноз (тыс. га)	2012- реально (тыс. га)	Отклонение		2013- прогноз
			(тыс. га)	%	
Сільськогосподарські угіддя	41538,22	41538,8	0,58	0,00%	41519,50
Інші сільськогосподарські землі	1220,30	1217,1	-3,20	-0,26%	1216,93
Ліси та інші лісовкриті площі	10620,82	10621,4	0,58	0,01%	10631,08
Забудовані землі	2535,23	2535,2	-0,03	0,00%	2547,08
Відкриті заболочені землі	980,45	980,1	-0,35	-0,04%	980,22
Сухі відкриті землі з особливим рослинним покривом	17,75	17,7	-0,05	-0,28%	17,98
Відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом (кам'янисті місця, піски, яри інші)	1019,42	1021,7	2,28	0,22%	1019,47
Води (території, що покриті поверхневими водами)	2422,60	2422,8	0,20	0,01%	2422,54

Как видим из таблицы, максимальная ошибка прогноза по категориям земель не превосходит 0,3 %, что соответствует ранее полученным оценкам предложенного метода [5, 6].

В этой же таблице приведена прогнозная структура земель Украины на конец 2013 года, полученная по данным за 2009-2012 годы. Отметим, что найденная в Excel матрица переходных вероятностей (МПВ) уменьшает значение целевой функции (сумма квадратов отклонений прогнозных значений от реальных) более чем в 49 раз относительно единичной матрицы МПВ.

К сожалению, из-за грубых опечаток данных на 1 января 2013 года [4], нет возможности использовать данные по всем 23 категориям угодий. Как отмечено в работе [7], при прогнозировании по 23 категориям угодий возникают 2 проблемы. При использовании Microsoft Excel 2010 для решения оптимизационной задачи приходится ограничиваться 200 переменными, что в нашем случае позволяет искать МПВ при классификации земель не более чем на 14 видов угодий. Эта проблема может быть решена за счет привлечения более мощных пакетов решения оптимизационных задач. Однако вторая проблема носит принципиальный характер. Поиск МПВ для 14 категорий земель приводит к значению целевой функции, отличающейся от значения целевой функции для единичной МПВ, всего в 1,9 раза. Это позволяет высказать подозрение, что реальный минимум целевой функции при таких размерностях, возможно, так и не достигается. Более эффективным, видимо, будет прогнозирование в 2 этапа: вначале прогноз по основным категориям земель, как это приведено в таблице 1, затем прогноз внутри категорий земель, по которым Государственное агентство земельных ресурсов Украины приводит более детальную классификацию (сільськогосподарські угіддя – 5 підкатегорій, ліси та інші лісовкриті площі – 4 підкатегорії, забудовані землі – 9 підкатегорій).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Державне агентство земельних ресурсів України. Земельний фонд України станом на 1 січня 2010 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://land.gov.ua/zvitnist/statystyka/97845-zemelnyy-fond-ukrayyny-standom-na-1-sichnya-2010-roku-ta-dynamika-yogo-zmin-z-2006-po-2010-roky.html>
2. Державне агентство земельних ресурсів України. Земельний фонд України станом на 1 січня 2011 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://land.gov.ua/zvitnist/statystyka/98080-zemelnyy-fond-ukrayyny-standom-na-1-sichnya-2011-roku-ta-dynamika-yogo-zmin-v-porivnyanni-z-danymy-na-1-sichnya-2006-i-1-sichnya-2010-rokiv.html>
3. Державне агентство земельних ресурсів України. Земельний фонд України станом на 1 січня 2012 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://land.gov.ua/zvitnist/statystyka/104371-zemelnyi-fond-ukrainy-standom-na-1-sichnia-2012-roku-ta-dynamika-ioho-zmin-u-porivnianni-z-danymy-na-1-sichnia-2006-i-1-sichnia-2011-rokiv.html>
4. Державне агентство земельних ресурсів України. Земельний фонд України станом на 1 січня 2012 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://land.gov.ua/zvitnist/statystyka/104693-zemelnyi-fond-ukrainy-standom-na-1-sichnia-2013-roku-ta-dynamika-ioho-zmin-v-porivnianni-z-danymy-na-1-sichnia-2012-rokiv.html>
5. Іхсанов Ш. М. Використання ланцюгів Маркова для прогнозування соціально-економічних процесів / Ш. М. Іхсанов, В. В. Лопушанська // Науковий економічний журнал

“Актуальні проблеми економіки”. № 1 (115). – 2011. – К. : Вид-во Національної академії управління, 2011. – С. 259-267.

6. ShamilM. Ikhsanov. Markov chains application in for ecasting of socio economic processes / ShamilM. Ikhsanov, ValentinaV. Lopushanska. – Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції “Проблеми конструкції і розвитку форм самоорганізації людських спільнот”, 21-28 квітня 2011 р., Лондон, Київ. – Р. 72-76.

7. Іхсанов Ш. М. Прогнозування структури земельного фонду України з використанням ланцюгів Маркова при новій класифікації земель. Тези доповідей на науково-практичну конференцію професорсько-викладацького складу МНАУ / Ш. М. Іхсанов, В. В. Лопушанська. – Миколаїв : МНАУ, 2013. – С. 81-83.

УДК 004.7

ПАСИВНІ ОПТИЧНІ МЕРЕЖІ – PON

*Кірей К.О., кандидат педагогічних наук, доцент,
Миколаївський національний аграрний університет*

Розвиток мережі Інтернет, зокрема поява нових послуг зв'язку, сприяє зростанню потоків даних. Це спонукає операторів зв'язку (Операторів) шукати шляхи збільшення пропускної спроможності “останньої милі” з мінімальним впливом на якість зв'язку зовнішніх чинників (грози, проблеми з електроживленням на проміжних вузлах зв'язку) з урахуванням економічної складової. На телекомунікаційному ринку є технологія, що дозволяє вирішувати цю задачу ефективно, – оптичне волокно в будинок (квартиру) FTTH (Fiber To The Home). Бурхливий розвиток волоконно-оптичних технологій передачі даних призвів до значного здешевлення комплектуючих, що зробило дані рішення привабливими для Операторів. Серед технологій FTTH слід виділити дві: мультиплексування з розділенням за довжиною хвилі – WDM (Wavelength-Division Multiplexing) і пасивні оптичні мережі – PON (Passive Optical Network).

У доповіді розглядаються переваги і недоліки технологій WDM і PON. Приділена увага принципам побудови PON мереж і їх основним технічним характеристикам.

WDM передбачає використання окремого волокна від активного устаткування Оператора до абонентського устаткування, що нині стало економічно не вигідне у порівнянні з PON. Достоїнствами WDM технології є низька вартість абонентського устаткування в порівнянні з PON та незалежна модернізація абонентського устаткування при зміні технології наступного покоління. Основними недоліками WDM є: необхідність використання багатоволоконного оптичного кабелю; побудова проміжних вузлів зв'язку, що накладає значні технічні вимоги (безперебійне електроживлення, кондиціонування і фільтрація повітря в приміщенні); складнощі отримання дозвільних документів (електроживлення, оренда або будівництво службових приміщень).

PON – це швидкорозвиваюча технологія множинного доступу з використанням одного оптичного волокна «точка-многоточка» без застосування активних мережевих елементів у вузлах розгалуження. Достоїнствами PON є: відсутність активних проміжних вузлів зв'язку; волоконність магістрального кабелю в десятки разів нижча, ніж при використанні WDM. Недоліками PON є: висока вартість абонентського устаткування; складна модернізація на технології наступних поколінь.

Розглянемо принцип дії PON. Основна ідея архітектури PON – використання одного волокна від прийомопередаючого модуля в оптичному лінійному терміналі OLT (Optical Linear Terminal) для передачі даних багатьом абонентським пристроям ONU (Optical Network Unit – Оптична Мережева Одиниця) або ONT (Optical Network Terminal – Оптичний Мережевий Термінал) і прийому даних від них (рис. 1) [1].

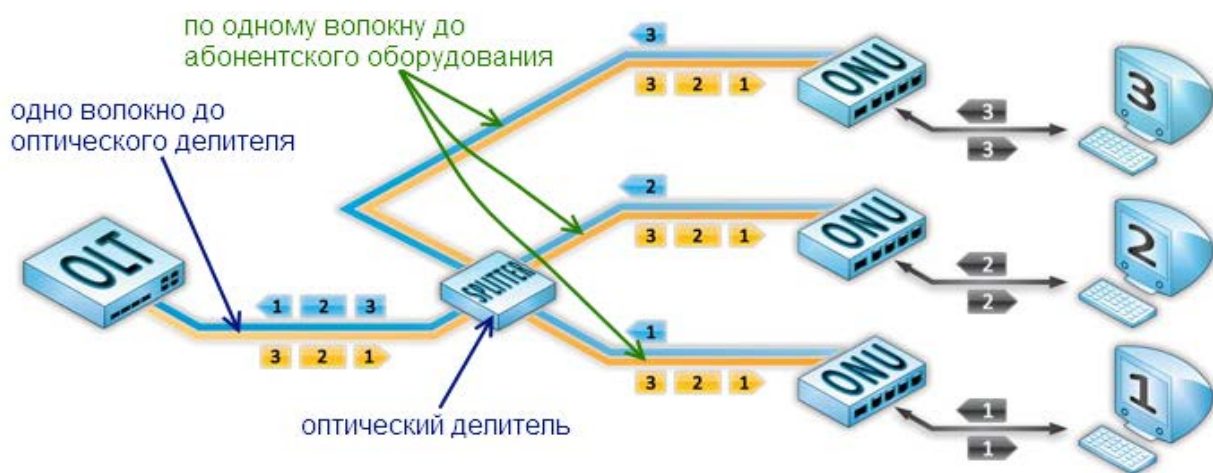

Рисунок 1 – Розподіл тимчасових проміжків передачі даних між OLT і ONU

Джерело: розроблено автором

Між OLT (вузол зв'язку провайдера) і ONU (клієнт) розташовується пасивна оптична мережа (дерево). Основними компонентами пасивної оптичної мережі є оптичне волокно і оптичні дільники (Splitter), що працюють у режимі “розгалужувач” в напрямі від OLT до ONU і в режимі “змішувач” у зворотному напрямі. Принцип роботи компонентів такої мережі зводиться до наступного:

- все підключені ONU до дерева синхронізуються в часі за допомогою OLT;
- після синхронізації всі ONU переходять в режим чекання;
- OLT отримує пакет від вищестоящого пристрою, маркірує його для конкретного адресата (ONU) і посилає у дерево;
- всі ONU отримують пакети для всього дерева, проте лише адресат свій пакет залишає, а останні пакети відкидає;
- отриманий пакет ONU віддає клієнтському ПК;
- ONU з клієнтського ПК отримує і буферизує пакет;

- у свій часовий інтервал ONU передає пакет на OLT і потім знову переходить у режим чекання;
- OLT отримує від ONU пакет і передає його вищестоящому пристрою.

Різні технології PON мають свій алгоритм синхронізації ONU, статичний або динамічний режим чекання ONU.

Для PON використовуються топології зірка, шина і їх похідні (рис. 2-3). Обмеженням кількості ONU, що підключаються до дерева є: технічні обмеження бюджету потужності, обмеження кількості синхронізованих ONU одним OLT, що накладаються різними стандартами PON технологій. Нині в світі широко використовуються дві технології PON: GPON (США, Японія та Європа) і GEPON (Китай, Корея, Україна). На територіях Росії й України також широкого використання набула технологія TurboGEPON. Проте вона не є розповсюдженою в світі через відсутність технологічного стандарту, отже устаткування є вендерозалежним. У табл. 1 наведені основні характеристики кожної з технологій, а також PON технології наступного покоління, що розробляються.

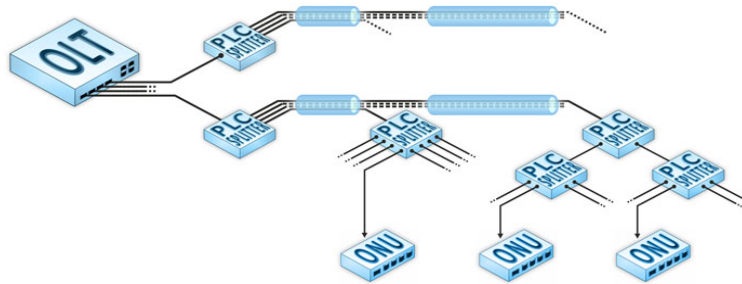

Рисунок 2 – Топологія зірка

Джерело: розроблено автором

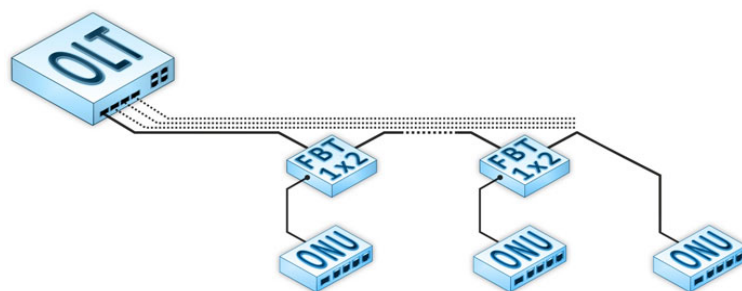

Рисунок 3 – Топологія шина

Джерело: розроблено автором

Таблиця 1 Зведені характеристики PON технологій

	GPON	GEAPON	TurboGEAPON	10GPON	10GEAPON
Стандарт	ITU-T G.984	IEEE 802.3ah	немає	ITU-T G.987	IEEE 802.3av
Швидкість передачі даних від OLT до ONU	2,5 Гбіт/с	1 Гбіт/с	2,5 Гбіт/с	10 Гбіт/с	10 Гбіт/с
Кількість ONU на один OLT	64	64	128	128 (256)	128 (256)
Довжина хвилі від OLT до ONU	1490нм	1490нм	1490нм	1577нм	1577нм
Довжина хвилі від ONU до OLT	1310нм	1310нм	1310нм	1270нм	1270нм
Сумісність з 10 Гбіт/с PON	так ITU-T G.987	так IEEE 802.3av	так	так	так

Джерело: розроблено автором

Як видно з таблиці 1 PON наступних поколінь (10GPON, 10GEAPON) працює на довжинах хвиль відмінних від існуючих технологій. Це зроблено з метою модернізації експлуатованих мереж PON до нових стандартів без зміни клієнтського устаткування, тобто можливе одночасне використання PON-устаткування обох поколінь. Технологічно устаткування 10GPON буде сумісне з устаткуванням GPON, а 10GEAPON буде сумісне з устаткуванням GEAPON.

Таким чином Оператори, що почали упроваджувати PON технології для надання послуг Інтернет, матимуть можливість надання більш високих швидкостей передачі даних своїм клієнтам. Це збільшує економічну ефективність PON технологій.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Глава 1. Введение в технологию PON [Електронний ресурс]. – Ic-line. – Режим доступу : <http://ic-line.ua/projects/ua-pou>

УДК 004:631.16

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ В СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ

*Нелсова А.В., кандидат педагогічних наук,
Миколаївський національний аграрний університет*

Рівень розвитку АПК має сильний вплив на народний добробут як через забезпечення якісними продуктами харчування населення, так і шляхом формування доходів і, відповідно, попиту на ринку. Важливим напрямом забезпечення розвитку АПК регіону та підвищення його

конкурентоспроможності є технічне і технологічне переоснащення всіх галузей АПК шляхом впровадження інноваційних та інформаційних технологій у виробництво. За останні роки в Україні спостерігається активізація процесу впровадження сучасних автоматизованих систем управління [1].

Економічна ефективність автоматизації вимірюється ступенем зменшення сукупної праці, затраченої на виробництво одиниці продукції. З аграрним сектором пов'язані більш ніж 50 галузей економіки [4]. Інформаційні компоненти складають 70 % собівартості сільськогосподарської продукції [3]. До таких компонентів відносять: обробку інформації, розробку і впровадження програмного забезпечення, автоматизацію технологічних процесів, автоматизоване управління та контроль, впровадження науково обґрунтованих виробничих технологій, створення єдиної інфокомунікаційної інфраструктури на с.-г. підприємствах тощо.

При автоматизації с.-г. виробничих процесів вартість капітальних витрат зазвичай зростає, а експлуатаційні витрати на одиницю продукції істотно скорочуються. Таким чином, ефективність автоматизації характеризується сумарним скороченням витрат на виробництво одиниці продукції.

Розумне впровадження подібних методів скорочує терміни підвищення ефективності управління, дозволяє знизити позавиробничі витрати, а також вивести на абсолютно новий якісний рівень планування як економічної, так і загальної діяльності сільськогосподарського підприємства. Окрім вище перерахованого, впровадження ІТ та автоматизація процесу управління аграрним виробництвом дозволяє прогнозувати ситуації на ринку; проводити моделювання реальних агротехнологічних ситуацій, а також оперативний аналіз; обґрунтовувати прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності різного роду.

Науку, яка досліджує інформаційну та господарську діяльність людини, що передбачає широке використання електронних (інформаційно-комунікаційних) технологій, називають інформаційною економікою.

Виокремлюють наступні сектори інформаційної економіки: 1) сервісно-гуманітарний; 2) інформаційно-технологічний; 3) науково-індустріальний.

Сервісно-гуманітарний сектор – це сукупність галузей, підгалузей і видів діяльності, функціональне призначення яких у системі національно господарства полягає у виробництві, реалізації послуг та духовних благ для членів суспільства [3].

Сервісно-гуманітарний сектор відіграє визначальну роль при формуванні людського капіталу, а також має вплив на його зростання за рахунок створення комфортних умов існування людини.

Інформаційно-технологічний – це сукупність галузей виробництва, в яких створюється принципово нова інформація (для конкретно заданого періоду), а також принципово нові інформаційні та телекомунікаційні технології [3].

В інформаційно-технологічному секторі інформаційної економіки відбувається виробництво та трансформація інформації як вихідного ресурсу (з ідеї в моделі, технології, прототипи майбутнього виробу). У межах даного

сектора проходить розробка технологій щодо структурних змін інформації, у результаті чого підсилюється інформаційний вплив на життєдіяльність людини.

У сучасних умовах наука та індустріальне виробництво інтегруються, проходять процес інтелектуалізації та кібернетизації індустріальних технологій. Сільське господарство перетворилось у різновид індустріального виробництва, в якому використовують науково-індустріальні методи. Науково-індустріальний сектор створює для галузі рослинництва штучні умови праці, надає виробничі та інформаційні послуги. Наприклад, спеціальні датчики на с.-г. техніці у сукупності з програмним забезпеченням підвищують швидкість та якість обробки сигналів, перетворюючи їх на інформацію. Використання баз даних дозволяє не лише знайти потрібний сорт, але й за необхідними показниками визначити, який сорт необхідно створити. Все ширше в рамках ресурсозберігаючих технологій упроваджуються інструменти автоматизації посівних комплексів, що включають контроль за якістю посіву, обприскуванням тощо [1].

Одним з актуальних питань є необхідність оцінки ефективності впровадження ІТ-проектів на виробництві. У результаті техніко-економічних, соціально-економічних і якісних порівнянь автоматизованого і неавтоматизованого способів виробництва визначаються основні показники ефективності автоматизації.

Ефективність (від англ. Effect, англ. efficiency; performance) – це характеристика якості системи з точки зору співвідношення витрат і результатів її функціонування [2].

Під ефективністю ІТ будемо розуміти міру співвідношення витрат і результатів застосування ІТ. В якості основних показників ефективності розглядають показники економічної ефективності: економічний ефект, коефіцієнт економічної ефективності капітальних вкладень, термін окупності капіталовкладень тощо.

Економічний ефект – результат упровадження якого-небудь заходу, виражений у вартісній формі, у вигляді економії від його здійснення.

Впровадженню ІТ має передувати економічне обґрунтування доцільності застосування того чи іншого програмного забезпечення, техніки та технології.

До основних показників економії відносимо:

- високий рівень кваліфікації персоналу (покращання діяльності фахівців, швидкі темпи опанування новими ІТ, якість освіти);
- якість інновацій (складність впроваджуваної інновації, підсумкова цінність впровадження інновації на підприємстві, сумісність інновацій, ступінь впливу інновації на якість с.-г. продукції),
- коефіцієнти фінансового стану (рентабельність продукції, рентабельність продажів, коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними джерелами),
- зміна параметрів виробничого процесу (приріст продуктивності праці, витрати виробництва на одиницю продукції, фондівіддача, матеріаловіддача) [4].

Інформація дозволяє економічно розпоряджатись усіма видами виробничих ресурсів. Інтенсивне її використання дозволяє знизити матеріало- та енергоємність продукції. Сільськогосподарське виробництво, що має за підґрунтя

нове знання, точну інформацію, перетворюється в економічно вигідне, ефективне та безвідходне виробництво.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Амирова Д. А. Приоритеты и направления создания конкурентных преимуществ в агропромышленном комплексе региона. Региональные проблемы экономики. Москва, Институт проблем рынка Российской академии наук (ИПР РАН) [Электронный ресурс] / <http://www.rppe.ru/> – Режим доступа до ресурсу <http://www.rppe.ru/wp-content/uploads/2011/05/amirova-da.pdf>.
2. Википедия “Свободная энциклопедия” / [Электронный ресурс] <http://ru.wikipedia.org/wiki/>, Режим доступа до словника: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Ефективність>.
3. Гасанов, Э. А. Информационная экономика: структура, рост и измерение результатов. / Э. А. Гасанов. // Национальная инновационная система России: проблемы становления и развития: сборник научных трудов. Барнаул: Ленанд, 2006.
4. Морозов А. А. Инструменты информатизации инновационной деятельности сельскохозяйственных предприятий. : Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата экономических наук 08.00.13 Математические и инструментальные методы экономики. Москва, 2011. – 24 с.

УДК 330.47 : 338.43

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ І ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ГАЛУЗЕЙ РОСЛИННИЦТВА

*Лопушанська В.В., кандидат економічних наук, доцент,
Миколаївський національний аграрний університет*

У системі забезпечення конкурентоспроможності галузей рослинництва у сільськогосподарському підприємстві доцільно виділити функціональні і забезпечуючі складові підсистеми [3]. Частиною інформаційного забезпечення як складової забезпечуючої підсистеми повинна слугувати інформація стосовно моніторингу ринків за тими каналами збуту, які обирає підприємство, кількісне оцінювання рівня конкурентоспроможності за допомогою комплексних методик.

Інформаційне забезпечення аналізу і оцінки конкурентоспроможності галузей рослинництва на рівні сільськогосподарського підприємства включає інформаційну базу для визначення рівня конкурентоспроможності, дані бухгалтерського обліку про діяльність підприємства, інформацію для аналізу показників фінансово-економічного стану підприємства, дані про ресурси підприємства, у т. ч. про характеристики ґрунтів, земельного кадастру тощо, що разом утворюють єдиний інформаційний фонд підприємства.

Спектр методик оцінювання і аналізу конкурентоспроможності є досить широким. Враховуючи специфіку аграрних підприємств, доцільно використовувати методики, що інтегрують декілька методів, наприклад методи теорії ефективної

конкуренції, методи оцінки інтегрального показника конкурентоспроможності тощо.

Виділення системи показників є найважливішим етапом роботи з формування інформаційної бази для оцінювання конкурентоспроможності, через їх велику кількість, і необхідність врахування у той чи іншій мірі. Ці показники повинні відобразити зміст самого процесу відтворення, їх групування повинно здійснюватись з урахуванням характеристик наявності ресурсів, ефективності їх використання у процесі виробництва, характеристики отриманої продукції, її розподіл та споживання. Тільки у цьому випадку буде забезпечена цілісність системи показників. Пропонуємо виділити три групи показників в залежності від стадій процесу оцінювання конкурентоспроможності галузей рослинництва (див. рис.) – діяльність підприємства у цілому, стадія виробництва продукції (технологічна конкурентоспроможність), стадія реалізації товарної продукції (економічна конкурентоспроможність).

Виходячи із запропонованої схеми в якості початкових розглянемо наступні основні показники для аналізу виробництва і реалізації рослинницької продукції: частка виручки від продажу даного виду продукції у загальній виручці підприємства, повна собівартість 1 ц продукції, грн, кількість товарної продукції на 1 га посівної площі, грн, витрати праці на виробництво 1 ц продукції, люд.-год., рівень рентабельності виробництва, %, питомий маржинальний прибуток, рівень рентабельності продажу, %, ринкова частка реалізованої продукції підприємства на рівні району та на рівні області, % [1-3].

Інформаційне забезпечення оцінювання конкурентоспроможності за різними методиками включає показники найбільш важливих аспектів діяльності підприємства, що характеризують ефективність роботи всіх підрозділів. Наприклад, метод, заснований на теорії ефективної конкуренції побудовано на аналізі таких чотирьох груп показників.

Рисунок 1 – Схема аналізу показників конкурентоспроможності галузей рослинництва у сільськогосподарських підприємствах

Джерело: розроблено автором

Перша група – показники, що характеризують ефективність виробничої діяльності підприємства: витрати виробничих ресурсів на одиницю продукції; фондівдача у вартісному вираженні; маса прибутку на 1 га сільгоспугідь, на 1 га посіву; показники рентабельності продукції (рентабельність реалізованої продукції, що є відношенням прибутку від реалізації продукції на виручку від її реалізації (без ПДВ); загальна рентабельність як відношення балансового прибутку до виручки від реалізації продукції (без ПДВ); рентабельність окремих видів продукції як відношення прибутку від реалізації цього виду продукту до його ціни продажу); рентабельність вкладень підприємства, який показує ефективність використання майна підприємства, продуктивність праці у вартісному вираженні на одного працівника, яка відбиває ефективність організації виробництва і використання робочої сили.

До другої групи відносять показники фінансового стану організації: коефіцієнт автономії; коефіцієнт платоспроможності; коефіцієнт абсолютної ліквідності.

Третя група показників включає параметри ефективності організації збуту і просування товару: рентабельність продажів за чистим прибутком, що визначається як відношення чистого прибутку до виручки від реалізації (без ПДВ); коефіцієнт

товарності; коефіцієнт завантаження виробничих потужностей.

Четверта група – показники конкурентоспроможності товарів: інтегральний показник конкурентоспроможності за технічними та економічними параметрами (якісними та кількісними показниками); ціна продукції.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кобиляцький Л. С. Управління конкурентоспроможністю / Л. С. Кобиляцький. – К. : “Зовнішня торгівля”, 2003. – 302 с.
2. Кондратюк О. І. Конкурентоспроможність сільського господарства та шляхи її підвищення / О. І. Кондратюк // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 1 (115). – С. 56-63.
3. Лопушанська В. В. Стратегічне планування розвитку і підвищення конкурентоспроможності галузей рослинництва у сільськогосподарських підприємствах: Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.04 “Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)” / В. В. Лопушанська. – Миколаїв, 2013. – 20 с.

УДК 378.1

ИНСТРУМЕНТЫ ЭФФЕКТИВНОЙ РАБОТЫ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ

Худякова И.М., кандидат педагогических наук

Актуальность. В связи с превращением нашего общества в информационное, подготовка специалистов сферы информационных технологий становится все более актуальной. Преподаватель, который должен быть компетентным, для того, чтобы заниматься подготовкой специалистов, сталкивается с множеством проблем.

Проблема. Специфика подготовки специалистов заключается в необходимости постоянного обновления своих знаний, которые устаревают значительно быстрее, чем в других сферах. Преподаватель, который обучает студентов любой из дисциплин ИТ, должен сам стать “вечным студентом”. А что такое. Вот лишь некоторые выдержки из его портрета “современного студента”: “Я ожидаю возможности создавать, использовать знания и обмениваться ими со своими коллегами; я пользуюсь сотовым телефоном и веду блог; 76 % моих преподавателей никогда не использовали wiki, блоги и подкасты; как минимум 14 % моих преподавателей позволяют мне при помощи технологий создавать что-то новое, 63 % - никогда этого не делают; я буду учиться в процессе работы; у меня есть шанс сменить 14 рабочих мест к 38-ми годам; большинство моих будущих профессий сегодня не существует; научите меня думать, создавать, анализировать, оценивать и применять; я выполняю 49 % работ по чтению материалов, предложенных мне, но лишь 26 % из них имеют отношение к моей жизни; я покупаю дорогие книги, которые никогда не открываю; мой сосед заплатил за обучение и редко появляется на занятиях”.

Чтобы быть готовым работать с такими студентами, необходимо быть эффективным преподавателем. В каких направлениях работы преподавателя применение ИТ может повысить эффективность.

Непосредственное использование современных технологий в учебном процессе.

Подготовка к занятиям один из важных моментов качественной работы. Замена бумажных носителей их электронными аналогами позволяет не только упорядочить материалы, но и постоянно их совершенствовать. Незаменимыми здесь являются такие инструменты как презентации и текстовые редакторы.

Планирование занятия. Наиболее эффективным инструментом планирования занятия, курса в целом является технология интеллект-карт, основанная на наиболее естественной для восприятия человеческим мозгом сетевой организации знаний (в виде узлов и связей). Существует значительное число программных продуктов, которые позволяют создавать интеллект карты (Mindjet MindManager, <http://bubbl.us/> <http://mindomo.com/> <http://mindmeister.com/> и др.).

Проведение занятий. Создание единого образовательного пространства позволяет качественно организовывать совместную работу студентов. Для этого можно создавать как единое пространство внутри учебного заведения (в терминологии “облачных” технологий – приватные облака), так и использовать возможности Интернет-сервисов совместной работы. Среди них можно отметить сервисы Google, Microsoft, которые позволяют размещать все необходимые материалы и организовывать эффективные коммуникации посредством блогов с регулярно добавляемыми записями или мультимедиа-компонентами, конференции, оповещения как между студентами, так и между студентами и преподавателями. Модели открытого образования подробно рассмотрены в монографии Быкова В.Е. [1].

Организация календарного планирования учебного процесса дает возможность оповещать студентов о предстоящих контрольных, зачетах или экзаменах, обсуждать события, связанные с практическими занятиями, распределять совместную работу студентов.

Информационное обеспечение учебного процесса. Для решения проблемы организованного хранения и безопасного распространения в Интернет большого объема учебных материалов может служить такой бесплатный сервис как Windows Live SkyDrive или Google Doc. Они предоставляют пользователю ряд возможностей таких как: создание и публикация папок с файлами в Интернет; хранение больших объемов информации; настройка прав доступа для каждой папки. Студенты могут загружать в библиотеку документов свои решения задач, тестов и любые другие работы.

Контрольные мероприятия. Организация и проведение контрольных мероприятий в виртуальной учебной среде наиболее эффективно может использоваться при проведении итогового контроля по дисциплинам, где наибольшую ценность представляют практические навыки студентов – информационные технологии, экономическая статистика, графический дизайн и т.д. Используя, например, Windows Meeting Space можно выкладывать

экзаменационные билеты в общий доступ или и распределять номера билетов между студентами. Свою работу студенты могут сопровождать комментариями. Экзаменатор может вносить поправки в работу студента, наглядно показывая допущенные им ошибки. Результаты проведения экзамена могут быть тут же занесены в электронный журнал, подготовленный преподавателем. Переход от традиционных форм контроля и оценки знаний к компьютерному тестированию отвечает общей концепции модернизации системы образования.

Технология Wiki – идеальный инструмент для накопления академических знаний. Рост знаний обуславливает расширение структуры тем и углубление их компетентности. Wiki подразумевает совместное редактирование материалов (технология WEB 2.0) [2] с полным контролем (сохранением) версий. Применение wiki применима в НИР как средство совместного создания материалов распределенными коллективами.

Планирование и организационный контроль. При современной нагрузке преподавателей особенно актуальным становится управление личным временем (тайм-менеджмент). И здесь не обойтись без электронных помощников. Такие инструменты как Календарь Microsoft Outlook или Календарь Google – это простые и удобные инструменты для эффективного планирования личного времени, встреч со студентами и другой преподавательской активности. При проведении любых работ преподавателя, в которых имеются контрольные отчетные точки, определенное время на выполнение проекта и ограниченные человеческие ресурсы, Microsoft Project будет наиболее удобным средством для создания структуры совместной деятельности – проекта.

Научная работа и разработка НМКД. Без ИТ невозможно представить организацию научной работы. При помощи Интернета можно общаться с преподавателями-коллегами для соавторства или консультации, осуществлять поиск и работу с источниками информации. Применение ИТ в исследованиях предоставляет нам такие возможности как: широкая академическая мобильность; систематизация обработки больших потоков данных; создание эффективно работающих распределенных коллективов; моделирование и апробирование результатов; популяризация научно-исследовательской работы в студенческой среде.

Нельзя не отметить общие проблемы преподавателей всех учебных заведений. Вместо качественной подготовки к занятиям, приходится заниматься постоянно меняющимся по своим требованиям бумаготворчеством. Использование ИТ может значительно снизить необоснованную затрату времени на все эти процессы. Открытое образование или хотя бы открытое информационное пространство, которое позволит обеспечить единый подход к преподаванию обязательных дисциплин, требованиям, предъявляемым к контролю знаний, может частично решить эти проблемы. Студенты должны иметь возможность работать в этом пространстве с источниками информации, которые проверены профессиональными экспертами.

Выводы. Грамотное применение информационных технологий работе преподавателя позволяет повысить ее эффективность. Преподаватель должен всегда быть в курсе новостей и технологических продвижений посредством

участия в семинарах, подписки на рассылку и Интернета. Как раз Интернет является тем инструментом, который позволит вам постоянно повышать свой профессиональный уровень. Наша задача вести студентов по тому лучшему, что появляется в информационных технологиях. Создание же наиболее мощного инструмента – среды совместной работы – на базе открытого образовательного пространства требует комплексного подхода к применению самых современных сервисов. Преподаватель должен быть готов к таким изменениям, иначе он будет тратить дополнительные ресурсы, и эффективность работы может значительно снизиться.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти : [монографія] / В. Ю. Биков. – К. : Атака, 2009. – 684 с.
2. Андреев А. Web 3.0: Менеджеры знаний. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : webplanet.ru

УДК 631.173

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В АГРАРНОМУ ВИРОБНИЦТВІ

*Борян Л.О., старший викладач,
Миколаївський національний аграрний університет*

Комп'ютеризація і розвиток інформаційних систем відкривають нові можливості в АПК (аграрно-промисловому комплексі) шляхом підвищення продуктивності і якості виконання робіт. Використання комп'ютерів потребує також поява нових і вдосконалення технологій розв'язування давно відомих задач.

Розвиток вітчизняного АПК значною мірою залежить від ефективності організаційно-правових форм сільськогосподарського землекористування. З виникненням і розвитком держави земля стала основним джерелом державних доходів. З'явилася необхідність у точному обліку земель, їх оцінці як об'єкта господарювання. В ході здійснення земельної реформи в Україні були виконані роботи з інвентаризації земель, виявленні об'єктивні дані про землі.

Основою функціонування сучасного ринку землі і нерухомості є земельний кадастр, який дозволяє ефективно здійснювати державну політику в галузі земельних відносин. В Україні вже почала формуватися інформаційна інфраструктура, яка забезпечує органи державної влади і громадян країни інформацією про землю і нерухомість та захищає права власників землі і землекористувачів на передані у власність і надані у користування землі.

Організація ведення державного земельного кадастру в Україні зосереджена у Державному комітеті України по земельних ресурсах, охоплює всю необхідну інформацію про землю і ведеться за єдиною загальнодержавною

системою. Ця робота удосконалюється за допомогою сучасних комп'ютерів та інформаційних технологій для збору, зберігання, обробки і розподілу інформації між споживачами.

Автоматизована система державного земельного кадастру (АСДЗК) призначена для наглядного відображення в комплексі картографічних і цифрових даних земельного кадастру, забезпечення оперативного одержання земельно-кадастрової інформації для управління земельними ресурсами, зниження трудових затрат на складання і оформлення земельно-кадастрових документів та підвищення якості їх виконання. Необхідність створення АСДЗК зумовлена швидким зростанням кількості земельних ділянок, власників землі та землекористувачів, а також значного збільшення операцій із земельними ділянками, пов'язаних з включенням землі у ринковий обіг (купівля – продаж, спадщина, дарування, викуп, вилучення тощо).

Ця система діє в Україні з початку 2013 року і надає онлайн-доступ до публічної кадастрової карти, тобто робить загальнодоступними відомості про земельні наділи. За допомогою цієї карти можна отримати інформацію про кадастровий номер земельної ділянки, її площу та цільове призначення, а також про вид власності. Карту розміщена на офіційному веб-сайті Державного агентства земельних ресурсів України.

На сьогодні завершено суцільну аерофотозйомку території України в масштабі 1:25000, зйомку населених пунктів у масштабах 1:10000, 1:5000, 1:2000 та створення кінцевого продукту – індексних кадастрових карт територій областей.

Інформаційне наповнення Державного земельного кадастру містить: електронний реєстр державних актів та довгострокових договорів оренди землі (загальна кількість станом на 01.01.2012 – 17,4 млн.); електронні обмінні файли на земельні ділянки Державного реєстру земель – 14,3 млн. ділянок; результати кадастрового зонування всієї території України на кадастрові зони та квартали в єдиній системі координат – загалом 56,5 тис. кадастрових зон та 378,0 тис. кадастрових кварталів; перелік власників землі та землекористувачів по всій території України – загалом понад 25,38 млн. фізичних та юридичних осіб; електронний реєстр записів у книгах реєстрації правовстановлюючих документів по всій території України з 1991 року до сьогодні у загальній кількості 23,8 млн. записів. На реалізацію проекту було витрачено 50 млн. дол.

Автоматизована система ведення державного земельного кадастру – це програмно-апаратний комплекс, який включає розробку програмного забезпечення, налагодження каналів зв'язку, енергозабезпечення, створення комплексної системи захисту інформації, налагодження багаторівневої системи введення та перевірки інформації (“центр-область-район”). Програмне забезпечення успішно тестується в пілотному режимі у Вінницькій, Харківській областях. Щоб запустити програмне забезпечення в межах всієї країни, необхідно також створити близько 700 регіональних офісів. Запуск АСДЗК – це вирішальний крок до забезпечення прозорості земельних відносин в Україні та суттєве підвищення якості надання державою адміністративних послуг у цій сфері.

Формування земельно-кадастрової інформації і її практичне застосування для конкретних потреб відбувається на рівні сільської, селищної і міської ради, де здійснюється юридична реєстрація землеволодінь і землекористувань, облік, оцінка земель і нерухомості. Автоматизований режим ведення державного земельного кадастру починається з районного рівня, де земельно-кадастрові дані заносяться в банк даних у комп'ютер. На всіх вищих рівнях управління земельними ресурсами земельно-кадастрова інформація є результатом узагальнення відповідних даних про землю і нерухомість на нижчестоящих адміністративно-територіальних рівнях внаслідок автоматизованої обробки інформації за допомогою відповідної мережі автоматизованої системи даних земельного кадастру.

Районні центри державного земельного кадастру забезпечуються новою технологією цифрової картографії для складання карт у потрібному масштабі, системами управління базами даних, засобами телекомунікації інформації для передачі як вищестоящим органам, так і потенційним користувачам інформації, і входять в первинне ядро локальної мережі АСДЗК. Інформаційна технологія АСДЗК включає програмне забезпечення для комп'ютерів і технічне забезпечення виконання всіх геодезичних, картографічних і земельно-кадастрових робіт. Завданням програмного забезпечення є формування моделі сукупності даних всіх складових частин земельного кадастру, починаючи від відомостей про правовий режим земель і закінчуючи показниками оцінки і плати за землю.

Нагромадження та обробка вихідної (базової) інформації, а також розробка програм проводиться за допомогою персональних комп'ютерів, а обмін інформацією – за допомогою модемів і факс-модемів. Периферійні засоби включають графопобудовувачі, лазерні, струминні й матричні принтери, дигітайзери і сканери. Вихідною інформацією для земельного кадастру є матеріали географічної інформаційної системи (ПС), одержані у вигляді карт і планів (космічних, аеро-, фото- або наземних топографічних зйомок), які переробляються шляхом дигіталізації і сканування у цифрові кадастрові карти і плани. Програмне забезпечення дигіталізації карт і планів виконується в системі MapInfo, сканування – у системі IDRISI, а сумісне забезпечення – у системі ArcInfo. Функціонування державної автоматизованої системи земельного кадастру потребує відповідного технічного забезпечення на базі ArcView, PC Arc/Info і Dac.

Створення єдиного автоматизованого державного земельного кадастру, як бази управління земельними ресурсами, є надзвичайно актуальним в умовах відкритої економіки. Використання АСДЗК забезпечить певний економічний ефект і соціальні вигоди. Система вимагає великих коштів на придбання комп'ютерної техніки, але вона окупиться за відповідний період. В Австрії, де функціонує така система земельного кадастру, всі затрати на її впровадження окупилися за 10 років.

Автоматизована система ведення державного земельного кадастру підвищує ефективність управління земельними ресурсами за рахунок оперативного одержання інформації споживачами щодо використання та охорони

земель, регулювання земельних відносин, обґрунтування розмірів плати за землю та впровадження регульованого ринку землі. З економічної точки зору система забезпечує удосконалення точності самих показників кадастрової інформації, скорочує до 80 % витрати на відрядження, телефонні розмови та інші засоби передачі й погодження інформації, знижує можливість виникнення земельних спорів, що забезпечує економію непродуктивних трудових затрат на їх розгляд, суттєво підвищує оперативність обміну даними і їх вірогідність. Автоматизована система ведення державного земельного кадастру економічно вигідна ще й тим, що вона забезпечує удосконалення точності самих показників кадастрової інформації, що посилює економічне стимулювання раціонального використання земель, ефективності капітальних вкладень на їх поліпшення й охорону.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сохнич А. Я. Інформаційне забезпечення системи землекористування. – Львів : Вид-во НВФ “Українські технології”, 1997. – 28 с.
2. Третьак А. М. Теоретико-методологічні основи державного земельного кадастру в Україні / А. М. Третьак, О. Я. Панчук, В. М. Другак, Л. Д. Греков, М. М. Романський, А. В. Тарнапольський, М. Д. Черемшинський. – К. : ТОВ “ЦЗРУ”, 2003. – 253 с.
3. Теоретичні основи державного земельного кадастру : [навч. посібник] / М. Г. Ступень, Р. Й. Гулько, О. Я. Микула та ін.; За заг. ред. М. Г. Ступеня. – 2-ге видання, стереотипне. – Львів: “Новий Світ-2000”, 2006. – 336 с.

004.631

ВНЕДРЕНИЕ И ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В БИБЛИОТЕКИ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРОФИЛЯ УКРАИНЫ. ОБЗОР ВОЗМОЖНОСТЕЙ СИСТЕМЫ ЭЛЕКТРОННОЙ БИБЛИОТЕКИ В НИКОЛАЕВСКОМ НАУ

*Алексеев Н.Г., инженер-программист I категории,
Николаевский национальный аграрный университет*

В докладе рассматривается опыт работы библиотек сельскохозяйственного профиля и проблемы совершенствования информационного обеспечения агронауки и сельского хозяйства в Украине. Освещаются вопросы создания национальной базы данных отчетов законченных проектов. Описывается опыт внедрения услуг INTERNET и создания WWW-сервера в МНАУ.

Постепенное вхождение Украины в информационное пространство демократических стран требует от библиотек сельскохозяйственного профиля постоянного совершенствования информационно-библиотечного обеспечения потребностей аграрной науки, учебы и практики. Решение данной проблемы возможно при условии внедрения новых современных технологий в работу библиотек.

Система информационного обеспечения аграрной науки и сельского хозяйства несовершенна. Она требует дальнейшего становления и развития путем объединения усилий информационных и библиотечных работников.

Сегодня остро стоит вопрос о создании отраслевой информационно-библиотечной системы. Фонды библиотек отрасли составляют более 20 млн. специализированных изданий. В библиотеки поступает более 700 названий периодических изданий, в том числе около 300 названий иностранных журналов. Большая часть подписных изданий поступает в фонд Центральной научной сельскохозяйственной библиотеки (ЦНСХБ) УААН. Наличие богатого фонда по вопросам сельского хозяйства служит базой для создания единой информационной системы путем организации электронных каталогов, создания проблемно-ориентированных баз данных. В настоящее время в репозитории баз данных сельскохозяйственного профиля Николаевского национального аграрного университета ведутся следующие базы данных:

- Alma Mater
- Авторефераты и диссертации
- Зарубежные научно-образовательные учреждения
- Инженерно-энергетический факультет
- Материалы конференций
- Научная библиотека
- Научно-образовательные учреждения Украины
- Учетно-финансовый факультет
- Периодические издания ННАУ
- Студенческие работы
- Факультет агротехнологий
- Факультет культуры и воспитания
- Факультет менеджмента

В настоящее время создаются новые методы разработки и размещения публикаций и поиск научных работ в библиотеке Николаевского национального аграрного университета. Они служат основными источниками информации в отрасли.

Обоснование выбора СУБД - открытое, свободное (лицензия) кроссплатформенное приложение, платформа для институционального репозитория. Всем исполнителям предложена следующая структура базы данных: название НИР; название отчета; название отчета в оригинале; вид отчета; организация, ответственная за НИР; сокращенное название организации; руководитель работы; индекс УДК; номер государственной регистрации; инвентарный номер; другие номера; место выпуска отчета; год выпуска; ответственные исполнители; соисполнители; количественные характеристики (объем, кол-во книг отчета, кол-во иллюстраций, кол-во таблиц); объект исследования; цель работы; методы исследования и аппаратура; полученные результаты; конструктивные и другие характеристики; степень внедрения; рекомендации по внедрению; сфера использования; экономическая эффективность; прогнозируемое развитие.

Развитие сельского хозяйства и аграрной науки требует соответственного информационного обеспечения. Без четкой организации своевременного внедрения инноваций ставится под сомнение необходимость работы не только отдельных научных учреждений, но и самой аграрной науки.

Сеть сельскохозяйственных библиотек Украины состоит из 24 областных объединений. В решении проблем внедрения информационных технологий наибольших успехов достигло объединение с.-х. библиотек Николаевского региона, где все библиотеки НИИ и сельскохозяйственных вузов оснащены компьютерами. Сегодня библиотеки сельскохозяйственного объединения г. Николаева делают первые шаги по получению услуг INTERNET, предоставлении информации из собственных баз данных на WWW-сервере. На данном этапе WWW-сервер (<http://mnau.edu.ua/>) предлагает информацию о направлениях деятельности, структуре и производимой продукции ИЭКВМ и постоянно пополняется новой информацией. В дальнейшем планируется размещать информацию о 5-ти НИИ УААН, которые являются членами Координационного Совета Научно-методического центра, созданного на базе ИЭКВМ УААН. На WWW-сервере будет предложена информация в виде меню: 1) Цели и направления деятельности Центра; 2) Структура Центра; 3) Координационный Совет; 4) Продукция и услуги; 5) Базы данных; 6) Специализированный Совет по защите диссертаций; 7) Новости. Каждый пункт меню имеет отсылки к своим WWW-страничкам. Так в пункте меню “Структура Центра” предлагается информация о научных учреждениях, которые объединены в Центр. В пункте меню “Координационный Совет” - о работе Совета, о каждом его члене. В пункте меню “Продукция и услуги” размещается информация о ветеринарных препаратах (их характеристики, методы применения) и услугах, которые предлагают организации Центра. Меню “Новости” информирует о проводимых семинарах, конференциях.

Получить возможность работы в INTERNET могут студенты, аспиранты, ученые и специалисты, профессорско-преподавательский состав ветеринарных и других сельскохозяйственных учреждений.

Имеется возможность работы в INTERNET с любого компьютера локальной сети ННАУ. Опыт внедрения услуг INTERNET в ННАУ ЭВМ выявил ряд проблем:

- неподготовленность ученых к полноценной работе в INTERNET;
- ограниченное число серверов в Украине, предлагающих собственные базы данных сельскохозяйственного профиля;
- адаптация собственных баз данных для предоставления их в INTERNET;
- совершенствование технического обеспечения НИБЦ.

Развитие образовательной деятельности в Николаеве, в том числе всё более возрастающий спрос на получение образования по дистанционной форме, а также в форме открытого образования требуют поддержки интеллектуального потенциала города, подготовки кадров, включая подготовку кадров высшей квалификации.

Такую задачу целесообразно выполнять в рамках Университета нового типа, который может быть создан на информационной базе (наличие

инфраструктуры, учебно-методической базы, опытного преподавательского корпуса).

Вместе с тем, решение таких новых задач требует и принципиально новых подходов к подготовке и развитию информационного обеспечения.

Важным шагом в этом направлении является объединение усилий библиотек организаций (и прежде всего, вузов) в рамках корпоративной библиотечной сети.

С этой целью на 2001-2004 гг. необходимо разработать Проект единой электронной университетской библиотеки. Определены стратегия и механизмы реализации Проекта.

Перечень стратегических направлений работ включает:

- разработку концепции построения единой электронной университетской библиотеки города, учитывающей основные принципы корпоративной обработки документов, ведение и использование соответствующих технологий и средств формирования и эксплуатации информационных ресурсов;

- разработку и ведение автоматизированной технологии подготовки баз данных участниками Проекта;

- создание и развитие электронных информационных ресурсов (библиографических, фактографических и полнотекстовых баз данных), подготовка на их основе типовых и специализированных информационных услуг, отвечающих требованиям пользователей электронной университетской библиотеки.

- развитие работ по созданию сводного электронного каталога “Университет” (ЭК “Университет”);

- внедрение и отладку технологии доступа через Интернет к сводному электронному каталогу на основе программного обеспечения WEB - сервера и протокола обмена библиографической информацией Z39.50;

- внедрение новых форм и методов информационного обеспечения учебного процесса в вузах и подготовку кадров высшей квалификации;

- освоение и внедрение средств обеспечения информационной и лингвистической совместимости электронных каталогов и баз данных (БД) для реализации условий взаимообмена в рамках единой университетской библиотеки и эффективного использования при обслуживании пользователей;

- организацию системы доступа и обмена литературой;

- создание АРМ “Студент-аспирант-соискатель”.

Конкретная реализация основных стратегических задач Проекта основана на выполнении комплекса организационно-технических мероприятий, обеспечивающих:

- оснащение участников проекта необходимыми программно-техническими средствами;

- освоение и внедрение программно-технических средств;

- использование автоматизированных библиотечно-информационных технологий в сфере информационного обслуживания с учетом специфики работы участников проекта;

- организацию методической группы для проведения обучения сотрудников библиотек и пользователей.

ЭК размещен на сервере университета. К настоящему времени к электронным информационным ресурсам имеют доступ в режиме on-line кафедры, в читальном зале библиотеки организовано автоматизированное рабочее место “Студент”. Внедрен автоматизированный режим выпуска различных информационных изданий, усовершенствована автоматизированная технология подготовки библиографических карточек. Наряду с традиционным информационным обслуживанием с привлечением (по мере необходимости и возможности) библиотек других организаций, предоставляются услуги, базирующиеся на современных автоматизированных технологиях.

Одновременно подготовлен ряд научно-технической документации: проект концепции создания и функционирования единой электронной университетской библиотеки, необходимый перечень нормативных и правовых документов, регламентирующих ее деятельность.

Дальнейшее развитие работ связано с подключением всех участников проекта (библиотек государственных и коммерческих вузов) к выполнению следующих задач:

1. Создание организационно-функциональной структуры единой электронной университетской библиотеки.

2. Координация работ по созданию собственных электронных каталогов и сводного каталога.

3. Реализация требований по обеспечению информационной и лингвистической совместимости электронных каталогов, создаваемые участниками проекта.

4. Создание на базе университета телекоммуникационного хост- центра для выполнения функций центрального сервера единой электронной университетской библиотеки.

5. Организация взаимодействия участников проекта по координации комплектования литературой и совместного обслуживания.

6. Разработка и ведение электронного МБА и системы доставки документов на основе современных технологий.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Кий М. И. Информационные ресурсы научных фондов и направления их использования : автореф. дис. : 05 25. 03 / М. И. Кий ; СПб гос. ун-т культуры и искусств. – СПб., 2007. – 19 с.
2. Український Фондовий Дім. / М-во освіти і науки України. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.ush.com.ua/>
3. Глухенька В.О. Бібліотека Хмельницького національного університету / В. О. Глухенька 2013. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://library.tup.km.ua/about_library/naukova_robota/2005/glu_avt.htm

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДИСЦИПЛІН У ВНЗ І-ІІ РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ

*Бєлова С.А., викладач,
Технологіко-економічний коледж,
Миколаївський національний аграрний університет*

Вища школа сьогодні є соціокультурним простором, який характеризується підвищеною інтенсивністю інноваційних процесів. Для України інноваційний потенціал вищої школи може і повинен стати ресурсом для модернізаційного прориву.

Освіта в розділі інформаційних дисциплін в сучасних умовах відіграє особливу роль у підготовці майбутніх фахівців у галузі будь-якого напрямку, у формуванні певного рівня інформаційної культури, наукового світогляду. Рівень цієї підготовки повинен надати можливість студентам у майбутньому створювати і впроваджувати нові технології.

Проблема впровадження інноваційних технологій у вищій школі досліджувалася такими вітчизняними та зарубіжними вченими, як О. Пехота, Л. Новікова, О. Зінченко, І. Дичківська, А. Нісімчук, Б. Бобохуджаєв та ін. Питання впровадження комп'ютерних освітніх технологій розглядали у своїх працях О. Ващук, Ю. Горошко, М. Жалдак, А. Пеньков, С. Раков, А. Єршова, В. Ключко, В. Монахова, Ю. Рамський, С. Семеріков та ін.

Інформаційні дисципліни відіграють особливу роль у підготовці майбутніх молодших спеціалістів у галузі комп'ютерної техніки та інформаційних технологій, виробництва, економіки як у плані формування певного рівня інформаційної культури, так і в плані формування наукового світогляду.

Основні завдання викладання інформаційних дисциплін у вищих навчальних закладах І-ІІ рівнів акредитації полягають у тому, щоб продемонструвати студентам сутність наукового підходу до вивчення процесів і явищ оточуючого світу, роль інформатики у розвитку наукових досліджень і технічному прогресі; виробити у студентів уміння аналізувати отримані результати, сформувати навички самостійного вивчення розділів інформаційних дисциплін.

Вивчення інформаційних дисциплін у коледжах економічного та технічного профілів повинно забезпечити формування особистості студентів, розвиток їхніх інтелектуальних здібностей, аналітичного та синтетичного мислення, відповідної інформаційної культури та інтуїції.

Першочергове і відповідальне завдання викладача, яке потребує високих професійних умінь, педагогічної техніки, віри і надії у здібності студента, його гуманні якості та креативність – розпізнати індивідуальні природні можливості, перевести їх в активну діяльність, створити умови для самореалізації студентів, вдосконалювати і розвивати їхні індивідуальні траєкторії самоосвіти, закріплювати особистісні зростання в процесі самоствердження.

Інноваційне навчання загалом орієнтоване на розвиток особистості студента, на формування готовності до реального життя, до його швидких змін, до творчого мислення, критичного аналізу навколишнього світу й себе в ньому, до постійного оволодіння студентами новими видами діяльності й спілкування.

Однією з найефективніших інноваційних технологій є технологія студактивного навчання, запропонована доктором педагогічних наук, професором В. М. Олексенком [1].

Студактивне заняття – навчальне заняття, під час якого відбувається прогредієнтне, активне, творче, самостійне здобуття студентами компетентностей у взаємозв'язку із саморефлексією, самовдосконаленням, самореалізацією під впливом колегіальності. На цих заняттях створюються такі умови навчання і виховання, де кожний не тільки пізнає основи своєї майбутньої професії, а й свідомо займає активну особистісну позицію в спільній з викладачем та іншими студентами діяльності, розкриваючи свої потенційні можливості.

Реалізація технології студактивного навчання дає можливість розпізнати індивідуальні природні можливості, перевести їх в активну діяльність, створити умови для самореалізації студентів, вдосконалювати і розвивати їхні індивідуальні траєкторії самоосвіти, закріплювати особистісні зростання в процесі самоствердження. Також було окреслено основні вміння студентів, якими вони оволодівають у результаті використання зазначеної технології, орієнтованої на реалізацію власного потенціалу при вивченні інформатики.

Одним із головних завдань, що стоять перед системою підготовки майбутніх фахівців, є підвищення якості інформаційної підготовки студентів з урахуванням сучасних напрямів розвитку і використання інформаційних технологій в професійній діяльності.

До таких технологій навчання інформаційних дисциплін належать:

- web-орієнтовані системи;
- мобільні інформаційно-комунікаційні технології навчання інформатики.

Проведені дослідження дають можливість стверджувати, що широке використання та впровадження в повсякденну педагогічну практику інноваційних технологій вивчення інформаційних дисциплін ВНЗ I-II рівнів акредитації дає можливість активізувати навчально-пізнавальну і науково-дослідну діяльність студентів, підвищити рівень їхньої професійної підготовки, розкрити творчий потенціал і збільшити роль самостійної та індивідуальної роботи.

Запропоновані у дослідженні методичні напрацювання можуть бути використані при розробці методики формування ключових компетентностей студентів аграрних спеціальностей при викладанні інформаційних дисциплін.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Олексенко В. М. Реалізація інноваційних педагогічних технологій у підготовці фахівців у вищих технічних навчальних закладах: теорія і практика : [монографія] / В. М. Олексенко. – Харків: КП Друкарня № 13, 2007. – 280 с.

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ЛІТЕРАТУРИ

*Марценюк А.В., викладач,
Технологіко-економічний коледж,
Миколаївський національний аграрний університет*

Українська література як навчальна дисципліна посідає важливе місце у системі освіти, оскільки не лише збагачує майбутнього молодшого спеціаліста знаннями з історії чи теорії красномовства, а й сприяє особистісному формуванню студента як громадянина, зорієнтованого на вищі національні та загальнолюдські ідеали, який має активну життєву позицію, що виявляється у любові до України, свого народу, рідної мови, у бажанні не лише вивчати національну культуру, а й самому долучатися до її творення, збереження, передачі надбань майбутнім поколінням. Засобами мистецтва слова саме література допомагає формувати, збагачувати внутрішній світ підлітка, позитивно впливати на його свідомість і підсвідомість, зміцнювати морально-етичний потенціал, розвивати інтелект, творчі здібності, естетичний смак [1, с. 36-38].

Одним із завдань навчальної дисципліни “Українська література”, які ґрунтуються на аксіологічній, літературознавчій, культурологічній змістових лініях є розвиток творчих та інтелектуальних здібностей студентів, логічного і критичного мислення, культури полеміки, уміння аргументувати власну думку, орієнтуватися в сучасному інформаційному просторі.

Розвиток суспільства у нових умовах ставить завдання-формування творчого потенціалу особистості. Але саме поняття “творчість” кожен з нас розуміє по-різному. Для когось творчий підхід до навчання – це здібність студента творчо розвивати та доповнювати точку зору викладача. А для іншого – це вміння студента мати й відстоювати іншу (часто протилежну) точку зору [2, с. 47-52]. А що ж таке творчість з наукової точки зору?

Творчість – природна потреба людини, тому необхідно робити все, щоб зберегти в студента творче начало і розвинути його. Активізації мислення студентів, створення інтелектуальної атмосфери, духу співтворчості сприяють запитання проблемного характеру. Адже в основі кожного твору літератури лежить ціла низка проблем і з'ясувати їх можна під час роботи з текстом, готуючи відповіді на конкретні запитання. Аналізуючи вчинки героїв і їхню поведінку, співставляючи факти, заглядаючи в минуле і проводячи паралель з сучасністю... Такий пошуковий характер завдань спонукає молодих людей до роздумів і веде

до життєвих прозрінь. Адже література – художній літопис суспільства, який має величезний виховний потенціал, і завдання словесника – якнайповніше використати його, допомогти студенту осягнути суть відображеного у літературі життя, знайти у творчості митця відповіді на питання, що хвилюють сьогодні молодь [3].

Для успішного керівництва розвитком творчих здібностей студентів необхідно знати індивідуально-психологічні особливості, постійно розвивати їх пам'ять, уяву, фантазію, а також збуджувати та підтримувати інтерес до виконання певного виду роботи. Науковість, систематичність, свідомість, наочність навчання, зв'язок теорії з практикою, прагнення до міцності знань і навичок – усі ці дидактичні принципи дадуть можливість проводити роботу над розвитком творчих умінь і навичок на високому науково-методичному рівні.

Завдання викладача – управляти процесами творчого пошуку, йдучи від простого до складного: створювати ситуації, що сприяють творчій активності та спрямованості студента, розвивати його уяву, асоціативне мислення, здатність розуміти закономірності, прагнення постійно вдосконалюватися, розв'язувати дедалі складніші творчі завдання [4].

Розвивати творчі здібності можна по-різному. Окремі студенти (обдаровані) переважно самостійно тренують свої задатки, щоб розвинути їх у здібності, і удосконалити їх, щоб вони стали творчими. Для того, щоб допомогти студентові знайти себе, свій творчий потенціал, викликати його зацікавленість навчальним матеріалом, доцільно поєднувати на заняттях розповідь, бесіду, лекцію з дискусією, самостійною роботою і не подавати готові істини, а спонукати мислити, самостійно розв'язувати проблеми, а також використовувати технічні засоби навчання (кінофільми, телепередачі, звукозаписи, тощо) з метою розвитку творчих здібностей – саме це приваблює своєю новизною та свіжістю, розширює взаємозв'язки літератури з іншими дисциплінами. Переглядаючи фільми або телепередачі, студенти одержують емоційну наснагу, що безпосередньо відбивається на якості творчих робіт, бо стимулює мовний процес.

Важливим є також застосування елементів інтерактивного навчання на заняттях літератури, студенти вчать бути демократичними, критично мислити, співпрацювати, приймати рішення, спілкуватися з іншими [5, с. 20-29].

Основними методами і прийомами інтерактивного навчання є самостійна робота, проблемні та творчі завдання, запитання студентів до викладача та навпаки. Отже, використання інтерактивних технологій не є самоціллю, а лише засобом, який сприяє співробітництву на занятті. Це такі технології як “Мікрофон”, “Мозковий штурм”, робота в парах, робота в малих групах, “Навчаючи – вчусь”, “Метод ПРЕС”, “Займи позицію”, “Незакінчене речення”.

Використовуючи інтерактивні технології кооперативного навчання, колективно-групового навчання, технології ситуативного моделювання, опрацювання дискусійних питань, технологію критичного мислення; дослідницькі, інформаційні, прикладні-практикоорієнтовані, творчі, ігрові типи проектів ми сприяємо розвитку аналітичного мислення, вміння робити узагальнення; формуємо в студентів навички самооцінки та самоконтролю своєї навчальної діяльності [6].

Отже, інноваційні технології розраховані на розвиток інтелектуально та соціально компетентної особистості, здатної мислити творчо та критично, застосовувати набуті знання в нестандартних ситуаціях, неординарно розв'язувати проблеми. Саме в комфортних навчально-педагогічних умовах можливе виховання компетентної особистості, підготовленої до майбутнього, у якому необхідно вирішувати проблеми та приймати конкретні рішення [7, с. 84-85].

Досвід педагогів показує, що лише вдала інтеграція сучасних педагогічних технологій інтерактивного, особистісно-орієнтованого, проектного навчання на основі постійного розвитку критичного мислення студентів дасть змогу розвивати творчі здібності, а значить, і формувати творчу особистість.

Лев Толстой писав: "Якщо учень у школі не навчився сам нічого "творити", то й у житті він завжди тільки наслідуватиме, копіюватиме". Певною мірою творчість властива всім людям, тому потрібно розвивати в межах можливого творчі здібності кожної людини [8, с. 53-55].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бакунець Г. Розвиток творчих здібностей учнів на уроках зв'язного мислення (з досвіду роботи) / Г. Бакунець // Українська мова і література в школі – 2005. – № 2. – С. 36-38.
2. Волощук І. Структура творчих здібностей особистості / І. Волощук // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2002. – № 6. – С. 47-52.
3. Житник Б.О. Методичний посібник. Форми і методи навчання / Б. О. Житник. – Харків : Основа, 2005. – 128 с.
4. Інтерактивні технології при вивченні української мови / [уклад. Р. Оришин, Л. Залюбовська]. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2009. – 90 с.
5. Коваль І.І. Психолого-педагогічні умови розвитку творчих здібностей школярів. Програма «Обдаровані діти» / І. І. Коваль // Обдарована дитина. – 2009. – № 8. – С. 20-29.
6. Котляренко Н.М. Творче мислення учнів: формування, розвиток, перспективи / Н. М. Котляренко // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2009. – № 29. – 16 с.
7. Маленко О.О. Креативність як вияв оригінального, нестандартного мислення / О. О. Маленко // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2010. – № 16–18. – С. 84-85.
8. Перехресна О. Розвиток творчих здібностей учнів на уроках мови і літератури / О. Перехресна // Дивослово. – 2003. – № 3. – С. 53-55.

УДК 001.895:378.1

THE INNOVATION ACTIVITY OF HIGHER EDUCATIONAL

*Sharata N.G., candidate of economic sciences, associate professor,
Nikolayev National Agrarian University*

“Innovation” is a Latin word. It means a renewal, change, introduction of something new, a novelty. The motion of innovation is determined as a novelty and as a process of putting the novelty into practice [1].

Pedagogic innovation science, in contrast to pedagogic, is a young field. Nowadays, the pedagogic innovation science itself and its methodology are at the stage of research, empiric accumulation of data and their theoretical comprehension. Pedagogic innovation science is a theory of creation of pedagogic novelties, their assessment and assimilation in educational environment and, finally, putting them into practice [2].

The unity of three constituents of innovation process should be underlined, i.e. creation, assimilation and introduction of novelties. It is the three-component innovation process that is the object of studies in pedagogic innovation science.

The first detailed description of innovation process was made by economist I. Shumpeter at the beginning of the XXth century who analyzed the new combinations of changes in the development of economic system (1911). Later, in the 1930s, I. Shumpeter and G. Mensh introduced the term “innovation” and related terms “innovation process”, “innovation potential” and others that became general scientific categories and enriched the terminology systems of different sciences.

The meaning of innovation is determined as a process of putting the novelties into practice. Thus, according to A.I. Prigozhin, innovation is a purposeful change introducing some new and relatively stable elements in a certain social unit organization, community, group. Innovation is considered to be a complex, purposeful process of creation, distribution and use of novelty, the aim of which is meeting the demands and interests of people of new means, thus leading to certain qualitative changes of the system and ways of raising its effectiveness, stability and sustainability.

The innovation process is connected with the transition to a qualitatively different state, the old norms, concepts and roles being revised and reconsidered. The innovations have their inner logic and trend determined by the logic of development from the novelty ideas to its introduction, as well as the logic of relations between the participants of innovation process. The innovation process is characterized by a certain stability due to the mechanism of self-production. Different sets of such mechanisms and their combination stipulate the variety of innovation processes and their individual features [3].

The authors of the system concept of innovations (N. Lapin, A. Prigozhin, B. Sazonov, V. Tolstoy) considered the variety of innovation processes to have two most important forms:

- simple reproduction characterized by the creation of novelty in that organization where its production has started. The cycle involves the following stages: formation of precondition for novelty, its necessity, scientific discovery, creation of novelty among users or the use of novelty;
- extended reproduction of novelty characterized by the distribution of the novelty production process in different organizations. In this cycle, between the creation of novelty and its distribution among users another stage is added, i.e. of distribution of novelty production methods and forms of its application.

M. Burgin suggests considering the following stages of innovation process:

- developing a novelty;
- studying the created novelty;
- improving it by the specialists;
- putting into practice, theoretical study of the novelty and its assimilation;
- further development of innovation [4].

At present, the following scheme of innovation process stages has been formed in the scientific literature:

- the stage of birth of a new idea or emergence of the concept of novelty; it may be called the stage of discovery which is a result, as a rule, of fundamental and applied research;
- the stage of invention, i.e. creation of novelty realized in an object either material or spiritual model product;
- the stage of innovation introduction at which the novelty is put into practice and improved. This stage results in acquiring a stable effect.

Further, the independent existence of novelty begins and the innovation process enters the next stage which is possible only under condition of susceptibility of the novelty.

At the stage of using the novelty, the further stages can be determined:

- the stage of distribution consisting of a wide scale introduction and dissemination of novelty in different spheres.
- the stage of novelty supremacy in a certain field when actually the novelty has ceased to be a new thing. This stage results in the replacement of the novelty by a more efficient one;
- the stage of cutting the scale of using the novelty due to its replacement by a new product. In our opinion, it is not necessary for a concrete innovation process at higher school to include all the mentioned above stages in their strict succession and indissolubility. The described line of successive, replacing each other time stages of innovation process represents a simplified scheme of its actual development. The mentioned stages can be of a different duration.

Specifying the meaning and determining the content and structure of innovation process at higher school.

As far as Ukraine is developing as a democratic state, the modernization of national system of education consider the problem of innovation activity to be one of the priority ones.

The Ukrainian and foreign researchers have lately paid a great attention to the problem of innovation activity of educational institutions. The problem of pedagogic innovation has been considered in the works of K. Angelovsky, L. Danylenko, V. Palamarchuk, I. Pidlasiy, A. Prygozhyn [5, 6, 7, 8, 9].

The features of innovation pedagogic activity have been considered in the works of Russian scientists V. Zagvyazynsky, V. Kan-Kalik, L. Podymova, V. Slastenin, N. Lapin [10, 11, 12, 13].

In foreign pedagogic, the problem of planning of innovations and management innovative processes are studied by V. Adam, Ö. Barnett, G. Bassett, M. Kankaanranta, Sh. Kovach, N. Gross, A. Nicholls, E. Rogers, F. Levy, N. Law, T. Hargrave, J. Tid, J. Bessant, D. Strang, Y.-M. Kim and other authors [14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26].

The majority of foreign authors consider the innovation activity to be one of the most important aspects of modern school's work on the way of development which is characterized by succession and stages. Thus, V. Slobodchikov considers any activity leading to essential changes compared to the existing tradition to be innovative. The innovative activity is stipulating a departure from the norm and standard common for concrete social and economic conditions. The innovative activity depends on two factors: the strength of the innovative processes and the character of their relations with the environment [27]. An important instrument of higher educational establishment modernization is the strategic management and strategic planning of its activity. A strategic aim of innovation activity of higher school is ensuring of stable development of higher education on the basis of:

- preservation and reproduction of higher educational establishment's intellectual potential;
- creation of accessible educational services of high quality the market is in need of;
- integration of educational, research and scientific and technical innovation processes;
- improvement of social and economic condition of the staff, students, postgraduates and those working for doctor's degree.

REFERENCES:

1. Dal, V. Thesaurus of current Russian language, volume 2. M. : Russky yazyk, 1989. – p. 530.
2. Yusurbekova, N.R. General bases of pedagogic innovation/ N.R. Yusurbekova. –M., 1991. – p.71.
3. Prigozhin, A. I. Innovations: Stimuli and obstacles. Social problems of innovation / A. I. Prigozhin. – M., 1989.
4. Burgin, M. Innovations and novelty in pedagogic / M. Burgin // Soviet pedagogic. – 1989. – No.12. – p. 36-37.
5. Angelovski, K. Teachers and innovations: Teacher's Book: Transl. from Macedonian. – M. : Prosveshchenie, 1991. – 159 p.
6. Danylenko, L., 2004. Management of innovation activity at schools providing general education / L. Danylenko : A monograph – K. : Millennium.
7. Palamarchuk, V., 1994 Innovation processes in pedagogic / V. Palamarchuk // Pedagogic innovations at modern school. Osvita, pp: 5-9.

8. Pidlasiy, I., 1998. Pedagogic innovations / I. Pidlasiy, A. Pidlasiy // *Ridna shkola*. #12, pp: 3-17.
9. Prigozhyn, A., 1989. Novelties: Stimuli and obstacles. (Social problems of innovation theory) / A. Prigozhyn. – M.: Politizdat.
10. Zagvyazinskiy, V., 1990. Innovative processes in education and pedagogical science / V. Zagvyazinskiy // *Innovative processes in education. Collection of scientific works*. Tyumen. – Publ. of Tyumen State Pedagogic Univ., pp. 5-14.
11. Kan-Kalik, V., 1997. Pedagogic activity as a creative process / V. Kan-Kalik. – M., 64 p.
12. Slastenin, V., 1997. Pedagogic: innovation activity / V. Slastenin, L. Podymova. – M.: Magistr, 224 p.
13. Lapin N., 1982. Intensification of innovation processes – a strategic task of the theory and practice of novelties / N. Lapin // *Innovation processes*. – M.: VN IISI, pp: 5-18.
14. Adam, R. and D. Chen, 1981. The process of education innovation / R. Adam, D. Chen. Lnd.
15. Barnett, H., 1983. Innovation: The Basis of Cultural Change / H. Barnett. – N.Y.
16. Bassett G., 1972. Innovation in Primary Education / G. Bassett. – Lnd.
17. Gross N., 1971. Implementing Organizational Innovations / N. Gross. – N.Y.
18. Kankaanranta, M., 2005. International perspectives on the pedagogically innovative uses of technology / M. Kankaanranta // *Human Technology*. – 2005. – V 1: 111-116.
19. Kovach, Sh., 1985. Types of pedagogic innovations / Sh. Kovach // *The pedagogical review (Hungary)*, pp: 54-56.
20. Levy, F., 1981. Total quality management in higher education [Text] / ed. L. Sherr, D. Teeter. – San Francisco: Jossey-Bass, 1981. – (New directions for inst. research). – 300 p.
21. Law, N., 2005. Methodological approaches to comparing pedagogical innovations using technology / N. Law, A. Chow, H. Yuen // *Education and Information Technologies*, 70: 7-20.
22. Hargrave T. and Van de Ven A., 2006. A collective action model of institutional innovation. *Academy of Management Review* / T. Hargrave, Van de Ven A, 31: 864-888.
23. Nicholls, A., 1988. Managing Education Innovation / A. Nicholls. – Lnd.
24. Rogers, E., 1983. Diffusion of Innovation / E. Rogers, #4, Fret Pres.
25. Tid, Joe and Bessant, John, 2009. Managing Innovation: Integrating, Market and Organizational Changt 4e – first ed. With Keith Pavitt / J. Tid, J. Bessant. Chichester: Wiley.
26. Strang, D. and Kim, Y.-M., 2005. The diffusion and domestication of managerial innovations: The spread of scientific management quality circles and TQN between the US and Japan. In S. Ackroyd, R. Batt, P. Thompson, P. S. , (Eds.), *The Oxford Handbook of Work and Organization*, pp. 177-199. Oxford: Oxford University Press.
27. Slobodchikov V., 2003. Problems of innovative education establishment and development / V. Slobodchikov // *Innovations in education*. #2. pp: 4-28.

УДК 069.5:378.1

ПРОБЛЕМА СТВОРЕННЯ МУЗЕЙНИХ ЕКСПОЗИЦІЙ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ НЕГУМАНІТАРНОГО ПРОФІЛЮ

***Березовська Т.В.**, кандидат історичних наук, доцент,
Миколаївський національний аграрний університет*

Сьогодні ми спостерігаємо появу значної кількості музеїв та музейних кімнат у вищих навчальних закладах негуманітарного профілю. Цей факт, безумовно, свідчить про небайдужість певного навчального закладу до власної історії та традицій. Як правило, обсяг накопиченого матеріалу залежить від віку

навчальної установи, а от наукова обробка та викладення матеріалу від конкретної особи, що опікується музеєм.

На відміну від університетів, що мають історичні факультети і відповідно археологічні та етнографічні практики, з яких привозять цікаві артефакти, вищі навчальні заклади негуманітарного профілю зосереджуються при створенні музею на вузькій історії виникнення власної установи та на великій кількості особистостей, що в ній працювали. Дуже часто можна спостерігати картину, коли подібні музеї нагадують “славнозвісні” кабінети партосвіти. Надмірна особистісна орієнтація перевантажує експозицію і врешті решт перетворює її сірий простір. А відсутність фахових навичок у творців музейної площі додають їй строкатості і хаосу. На відвідувача такий музей не справить жодного враження, крім усвідомлення факту наявності музею при даному ВНЗ.

Велику проблему при створенні музейних експозицій в негуманітарних ВНЗ, як зазначалося вище, становить необмежений обсяг матеріалу як головного, так і другорядного. Іноді справляється враження, що знаходишся не в залі музею, а в фондосховищі, де впритул розташовані експонати і єдина систематизація, якої вони зазнали, це хронологічна.

Нажаль, великою проблемою переважної більшості музеїв вищих навчальних закладів негуманітарного напрямку є відсутність грамотно побудованої експозиції. Причин, що призводять до цього невтішного факту багато. Це і брак науково розробленої концепції майбутньої експозиції, і відсутність навичок в її розробці. Неможливо навіть уявити, щоб хтось з засновників музеїв в негуманітарних ВНЗ розробляв ТЕП. В кращому випадку це буде розробка проекту вітрин.

Між тим, музейна експозиція-це результат копіткої роботи, де першоджерелами виступають музейні предмети. На основі різноманітних досліджень складається наукова концепція експозиції. У цьому документі формулюються цілі і задачі майбутньої експозиції, конкретизуються провідні ідеї і проблеми, фіксується тематична структура, викладаються основні вимоги до архітектурно-художнього проекту. Заключним етапом наукового проектування є складання тематико-експозиційного плану з доповненням у вигляді етикетажу, розробки карт, схем, таблиць тощо.

Отже, проблема створення музейних експозицій в негуманітарних ВНЗ існує і полягає вона перш за все в тому, що до створення музеїв не долучаються фахові музейні працівники. Навіть декілька консультацій наукового співробітника державного музею здатні покращити ситуацію. Буде легковажним вчинком сподіватися лише на власні викладацькі світоглядні уявлення та педагогічний досвід. До створення музею обов'язково слід долучати фахівця. Лише фахівець здатен виконати певну роботу досконало. Тому, підсумовуючи, ще раз зазначимо, розбудова музейної експозиції складний багатогранний процес, який потребує не лише вольового рішення, ентузіазму, інтелектуального потенціалу і щирої зацікавленості, алей залучення фахового музейного працівника та вивчення спеціальної літератури з проблематики.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦІВ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ, ЯК ВАЖЛИВОЇ УМОВИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ

*Кунашенко О.В., кандидат педагогічних наук, асистент,
Миколаївський національний аграрний університет*

Актуальність теми. На сучасному етапі розвитку вітчизняної освіти та педагогічної думки важливого значення набуває питання переосмислення чинних підходів, пошук і впровадження нових до організації та здійснення навчального процесу у закладах освіти.

Значна кількість наукових доробок присвячена вивченню професійного спрямування фахівців аграрної сфери, а саме: формування культури професійного спілкування (С. Амеліна); навчання професійного спілкування студентів вищого аграрного навчального закладу (Л. Барановська); організація самостійної роботи майбутніх фінансистів (В. Бебих).

Мета і задачі дослідження. Мета дослідження полягає у визначенні, теоретичному обґрунтуванні психолого-педагогічних особливостей формування мовленнєвої культури фахівців аграрного профілю, як важливої умови формування культури спілкування.

Об'єкт дослідження – професійна психолого-педагогічна підготовка майбутніх фахівців аграрного профілю.

Предмет дослідження – процес формування психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців аграрного профілю.

Е.С. Маркарян, вважає культуру позабіологічно виробленим способом діяльності [4, с. 60]. Особливий характер адаптуючого, перетворюючого впливу людини на природу був зумовлений тим, що він, так як і інші специфічні прояви активності людей, став позагенетично програмуватися і реалізовуватися завдяки механізмам культури [5].

Культура за В.М. Межуєвим – це виробництво самої людини у всьому багатстві і багатогранності його суспільних зв'язків і відносин, у всій цілісності його суспільного буття [6, с. 67].

На думку І.Н. Горелова, мова є засобом спілкування у процесі колективної праці. Тому із зникненням спільної мови, успішність праці колективу стає неможливою: зникла мова по волі Божій, і вежа залишилася недобудованою [6, с. 50].

У психолого-педагогічних дослідженнях щодо зарубіжних концепцій виховання М.П. Лещенко вказує на своєрідний синтез сучасної педагогічної думки Великобританії, Канади, США. Провідними є праці Еббса професора Сассекського університету, який викладає курс “Мистецтво мовлення”. Так, на думку Британського естета, кожна художня діяльність, зокрема література, ґрунтується на двох джерелах: біологічному і культурологічному. Пітер Еббс звертає увагу на неадекватність між рівнем освіченості особистості та її творчою

реалізацією. Не поділяючи твердження, ніби людина, яка засвоїла певну суму знань, здатна творчо працювати, вчений підкреслює важливість наукового осмислення самого предмета пізнання, висуваючи гіпотезу про цінність стимулювання фантазії, уявного та перцептуального мислення у ході вивчення будь-яких дисциплін і радить включати в плани університетів, коледжів, середніх шкіл казки, міфи, оповіді, легенди, які ігноруються у програмах, оскільки, їх не потребує високорозвинуте індустріальне суспільство. Таке нехтування уявно-перцептуальним мисленням у ході навчання спричиняє низьку ефективність виховання [3].

У свою чергу, Т.В. Мишаткіна у системі професійної культури педагога особливе місце виділяє моральним і психологічним компонентам, які у сукупності становлять феномен, що «забезпечує» духовність, душевність, гуманність, взаєморозуміння у відносинах педагога і студента. Для позначення носія високої морально-психологічної культури у сучасній американській педагогіці існує термін – *“ефективний учитель”*, якого відрізняє унікальна комбінація особистісних та моральних якостей і стійкість тенденцій психологічного реагування, що виступають основними чинниками професіоналізму суб’єкта у педагогічній роботі [7].

Знання основ мовної культури, для кожного педагога – природна необхідність, а навчання її студентів – його професійний обов’язок [7].

Тому викладачеві важливо насамперед оволодіти різноманітними засобами культури мовлення як суб’єкта, якими буде безпосередньо впливати на формування культури спілкування студента.

Заслуговує на увагу наукове дослідження як засіб формування етикетного ділового спілкування Й.М. Гах, який вважає, що управління на підприємстві не може бути ефективним, успішним, якщо не враховувати певний соціально-рольовий рівень тих, з ким доводиться мати справу. Управління на підприємстві, складна форма спілкування з людьми, партнерами у справі чи іншими представниками, зацікавленими у бізнесі з вами [1].

Й.М. Гах зосереджує увагу і на вмінні майбутніх керівників підприємств, організацій бути щирими у виявленні позитивних емоцій. Посмішка, наприклад, викликає прихильність, є ознакою доброзичливості. Багато з підприємців, керівників офісів бажають мати секретарок, продавців із чарівними посмішками. Ознакою ввічливості підприємця і усвідомлення своєї значущості підлеглого є звернення до нього на ім’я. Безумовною запорукою успіху майбутнього керівника є також уміння бути добрим слухачем і заохочувати інших до розповіді про себе. Й.М. Гах вважає, що надійний спосіб привернути увагу до себе – говорити з людиною про те, що вона найбільш цінує. У діловому світі треба бути шанобливим і дипломатичним співбесідником [2; 5].

На наш погляд, культуру спілкування можна розглядати як професійно необхідну якість майбутніх працівників аграрного сектора, показник його професійної зрілості й ефективності. Знання ретроспективи розвитку культури спілкування і мовлення засобами вітчизняної та зарубіжної літератури допоможе встановити шляхи, що матимуть значний вплив на формування культури спілкування майбутніх менеджерів аграрного профілю, збагачуючи мову

увиразненими, логічно вмотивованими, лаконічними, влучними засобами мовлення, що сприятимуть формуванню вміння якнайкраще володіти засобами мовлення, яке фіксуватиметься у вмінні логічно переконливо доводити свої думки, налагоджувати сприятливі взаємини із співробітниками, що надасть можливість безпосередньо впливати на розв'язання різноманітних завдань агропромислового комплексу, які постають перед майбутніми менеджерами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гах Й. М. Етика ділового спілкування / Й. М. Гах. – Київ : Центр навчальної літератури, 2005. – 160 с.
2. Горелов И. Н. Умеете ли вы общаться? / И. Н. Горелов. – М. : Просвящение, 1991. – 144 с.
3. Лещенко М. П. Сучасні зарубіжні концепції естетичного виховання / М. П. Лещенко // Педагогіка і психологія. – № 2. – 1996. – С. 171-178.
4. Маркарян Э. С. О генезисе человеческой деятельности и культуры / Э. С. Маркарян. – М., 1983. – С. 345.
5. Маркарян Э. С. Теория культуры и современная наука / Э. С. Маркарян. – М. 1983. – 235 с.
6. Межуев В. М. Предмет теории культуры / В. М. Межуев // Проблема теории культуры. – М., 1977. – С. 67.
7. Мишаткина Т.В. Педагогическая этика : [учебное пособие] / Т. В. Мишаткина. – Ростов н/Д : Феникс. – 2004. – 340 с.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ “ КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИХ ПРОЦЕДУР: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА”

<i>Дубініна М.В.</i> ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ТРАНСАКЦІЙНИМИ ВИТРАТАМИ СУБ'ЄКТІВ АГРАРНОГО ЕКОНОМІКИ СЕКТОРУ.....	3
<i>Потривасєва Н.В.</i> СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ МАЙНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КООПЕРАТИВІВ: ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ.....	5
<i>Ксьонжик І.В.</i> МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВПЛИВУ РІВНЯ ІНФРАСТРУКТУРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА ДІНАМІКУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВІТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ.....	7
<i>Лагодієнко Н.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ РЕФОРМИ ДЕКЛАРУВАННЯ ДОХОДІВ ГРОМАДЯН.....	9
<i>Чебан Ю.Ю.</i> НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ І ПІДРЯДНИКАМИ.....	11
<i>Сирцева С.В.</i> ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ.....	13
<i>Лугова О.І.</i> ПОТОЧНІ БІОЛОГІЧНІ АКТИВИ ТВАРИННИЦТВА ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ ТА УПРАВЛІННЯ.....	15
<i>Пісоченко Т.С.</i> ОЦІНКА ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	17
<i>Марковська Т.С.</i> НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	18
<i>Галкін В.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ.....	20
<i>Коваленко В.І.</i> МЕХАНІЗМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВІТКУ АГРАРНОЇ СФЕРИ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ.....	23
<i>Коваль С.В.</i> ОСНОВИ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА....	25

СЕКЦІЯ “СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ”

<i>Сіренко Н.М.</i> ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ЯК БАЗИС ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ.....	27
<i>Бурковська А.В.</i> ВИДИ ТА НАСЛІДКИ ІНФЛЯЦІЇ.....	29
<i>Лункіна Т.І.</i> СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ОДНА ІЗ СКЛАДОВИХ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ.....	31
<i>Рябенко Г.М.</i> СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ СТРАХУВАННЯ.....	34
<i>Баришевська І.В.</i> ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ УПРАВЛІННЯ НА АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	35
<i>Павлюк Є.О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЕНСІЙНИХ СИСТЕМ У КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	37
<i>Волкова І.Г.</i> ІДЕЯ УНІВЕРСИТЕТУ АГРАРНИХ ВНЗ	39
<i>Мельник О.І.</i> СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОФІЛІВ	41
<i>Парфьонова І.В.</i> ВПЛИВ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ	44

СЕКЦІЯ “ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІТИЧНОЇ ОЦІНКИ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ’ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ”

<i>Клочан В.П.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО АНАЛІЗУ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	48
<i>Вишневська О.М.</i> ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ І АДАПТАЦІЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ.....	50
<i>Костирко А.Г.</i> ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ І ЇХ ВПЛИВ НА ФІНАНСОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРА.....	52
<i>Резніченко Д.В.</i> ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ ПРОДОВОЛЬЧОГО ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ.....	54
<i>Григоренко К.І.</i> СУТНІСТЬ І СКЛАДОВІ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ.....	57
<i>Бобровська Н.В.</i> ПРИРОДНО-РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ.....	59
<i>Зуб О.М.</i> МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ І ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....	61
<i>Галкін В.В.</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ.....	63

СЕКЦІЯ “АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА”

Ханстантинов В.О. СВОБОДА ЯК ПРОБЛЕМА ВІТЧИЗНЯНОЇ ПРАВЛЯЧОЇ ЕЛІТИ.....	66
Марчук Л.П. ПРО ЗАЛУЧЕННЯ НАУКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ ДО МІЖНАРОДНОГО НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА.....	69
Золотих І.Б. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	71
Біліченко О.С. ДИСЦИПЛІНАРНА ПОЛІТИКА ТА ПРИНЦИПИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ У ТРУДОВОМУ КОЛЕКТИВІ.....	73
Грехова-Бейгул О.Т. АГРАРНИЙ СЕКТОР В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ РИНКІВ.....	75
Пилипенко Т.В. ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....	77
Шарін О.В. ТЕМПИ РОСТУ ВАЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В 60-Х РР. ХХ СТ., (НА ПРИКЛАДІ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ).....	79
Димитров М.Ф. БЛАГОДІЙНІСТЬ ЯК ОБ’ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	81

СЕКЦІЯ “СУЧАСНІ КОМП’ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ Й ОСВІТІ”

Іхсанов Ш.М., Лопушанська В.В. ПРОГНОЗИРОВАНИЕ СТРУКТУРИ ЗЕМЕЛЬНОГО ФОНДА УКРАИНЫ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ЦЕПЕЙ МАРКОВА.....	85
Кірей К.О. ПАСИВНІ ОПТИЧНІ МЕРЕЖІ – PON.....	87
Нелєнова А.В. ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ В СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ.....	90
Лопушанська В.В. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ І ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ГАЛУЗЕЙ РОСЛИННИЦТВА.....	93
Худякова И.М. ИНСТРУМЕНТЫ ЭФФЕКТИВНОЙ РАБОТЫ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ.....	96
Борян Л.О. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В АГРАРНОМУ ВИРОБНИЦТВІ.....	99
Алексеев Н.Г. ВНЕДРЕНИЕ И ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В БИБЛИОТЕКИ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРОФИЛЯ УКРАИНЫ, ОБЗОР	

ВОЗМОЖНОСТЕЙ СИСТЕМЫ ЭЛЕКТРОННОЙ БИБЛИОТЕКИ В НИКОЛАЕВСКОМ НАУ.....	102
Бєлова С.А. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДИСЦИПЛІН У ВНЗ І-ІІ РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ	
Марценюк А.В. РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ЛІТЕРАТУРИ	109

СЕКЦІЯ “ГУМАНІТАРНІ НАУКИ”

Шарата Н.Г. THE INNOVATION ACTIVITY OF HIGHER EDUCATIONAL.....	112
Березовська Т.В. ПРОБЛЕМА СТВОРЕННЯ МУЗЕЙНИХ ЕКСПОЗИЦІЙ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ НЕГУМАНІТАРНОГО ПРОФІЛЮ.....	115
Кунашенко О.В. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦІВ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ, ЯК ВАЖЛИВОЇ УМОВИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ	117

Наукове видання

РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО СЕЛА – ОСНОВА АГРАРНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Матеріали Причорноморської
науково-практичної конференції
професорсько-викладацького складу
м. Миколаїв, 23-25 квітня 2014 р.

Технічний редактор: І.В. Ксьонжик
Комп'ютерна верстка: Ю.В. Антонович

Формат 60 x 84 1/16. Ум. друк. арк. 7,8

Тираж 100 прим. Зам. № ____

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. П. Комуни, 9
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.